National Library
Bibliothèque Nationale
SEP 17 1974
Section des Journaux

B103/A/40/3

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIAN LANGUAGE NEWSPAPER
Published weekly by the
Latvija Amerika Publishing Limited.
Business Office: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont., Canada M4M 2E9. Editor-in-Chief KRISS SIDARS. Phone 465-7902. United States Editorial Offices: New York, Editor V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx. N.Y., 10466; Chicago—Editor Mrs. I. LAMBERTS, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 1063; California — Editor KARLIS KALEJS, 3622 Markridge, La Crescenta, Ca. 91214.

NR. 37. SESTDIENA, 1974. GADA 14. SEPTEMBRIS 24. GADS
SATURDAY, SEPTEMBER 14, 1974.

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 50 centu

Prezidents Fords piedod

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ NO VAŠINGTONAS

Aizvadītajā svētdienā pēc dievgalda Sv. Jāņa baznīcā prezidents Fords pārgāja pāri ielai uz Balto namu un amerikāņu tautai paziņoja, ka pieņēmis svarīgu lēmumu bijušā prezidenta Ričarda Niksona lietā. Prezidents Fords norādīja, ka Ričards Niksons ir cietis diezgan, tādēļ ASV konstitūcijas ietvaros izmantojis savas tiesības un bijušo prezidentu apžēlojis par visiem federāliem pārkāpumiem vai noziegumiem, kuŗus Niksons eventuāli izdarījis, būdams prezidents. Pēc ASV konstitūcijas prezidenta Forda apžēlošana ir absolūta. To nevar pārsūdzēt vai atsaukt. Ar šo apžēlošanu Niksons ir pasargāts no visām apsūdzībām, izņemot vienīgi varbūtējas civilprasības. Forda negaidītā apžēlošana nāca tieši vienu mēnesi pēc tam, kad Niksons bija spiests atlūgties no valsts prezidenta amata Votergeites skandala noklusēšanas mēģinājumu dēļ.

Tikai dažas stundas vēlāk, svētdien, Ričards Niksons St. Klementē nodeva atklātībai savu vēstījumu, kuŗā izteica nožēlu par savā laikā izdarītām kļūdām un aplam pieņemtiem lēmumiem. Šajā vēstījumā Niksons tomēr ne ar vienu vārdu neatzina, ka būtu bijis vainīgs kādos kriminālos pārkāpumos. Te jānorāda, ka Niksons varēja arī prezidenta Forda apžēlošanu nepieņemt un izvēlēties ceļu, kuŗā viņš varētu attiecīgā juridiskā iestādījumā pierādīt savu nevainību viņam piedēvētos pārkāpumos. Ja šo iespēju Niksons neizmantoja, tad acīm redzot viņa nevainība ir ļoti prāgmatisks jautājums.

Prezidents Fords savukārt norādīja, ka būtu jāpaiet daudziem mēnešiem, varbūt pat gadiem, lai Niksona tiesāšanas procesu neietekmētu sakarsēti prāti un jūtas. Forda apžēlošanas paziņojums nāca laikā, kad pēc amerikāņu preses ziņām Ričards Niksons St. Klementē, gaidot īpašē prokurora Javorska lēmumu, bija sācis grimt depresijā un pilnīgi izvairījies no katras saskares ar ārpasauli.

Prezidents Fords uzsvēra, ja atliktu Ričarda Niksoņa likteņa izlemšanu, pretējo uzskatu dēļ tauta savos ieskatos no jauna būtu sašķelta. Tas nekādā gadījumā nenāktu par labu valstij un nesenās iekšpolitiskas krizes brūču ātrai sadziedēšanai. Jāatceras, ka vēl pirms divām nedēļām Fords izteicās, ka īpašais prokurors Javorskis turpinās Votergeites izmeklēšanu un nekas viņu neietekmēs pieņemt galīgo lēmumu. Tagad, paziņojot savu apžēlošanas lēmumu, Fords ir izbeidzis neziņas periodu Ričarda Niksona lietā. Droši vien amerikāņu tautas vairākums akceptēs Forda rīcību, kaut arī neviens vien norādīs, ka radīts bīstams precedents, kuŗā vienam individam piedod, bet daudziem citiem par tādiem pašiem pārkāpumiem ir jāizcieš sods, citiem vārdiem, radīti divi standarti tiesiskā procesā. Nav šaubu, ka ar izdarīto amnestiju Fords svaru kausos ir licis savu popularitāti, un tikai nākamos mēnešos pierādīsies, kādas sekas šim svarīgajam lēmumam būs prezidenta Forda turpmākajā politiskā karjērā. Interesanti atzīmēt, ka demokratu vadītājs senātā Maiks Mansfilds izteicās: „Man būtu viegli kritizēt prezidenta Forda pieņemto lēmumu, bet es to nedarīšu."

Varbūt ka Niksons ar piespiesto demisiju tiešām ir pietiekami smagi nosodīts un pretiekams garantēt apžēlošanu St. Klementes gūstekņim ir bijis pareizs solis īstā laikā. Nav šaubu, ka Niksona apžēlošana atsauksies uz to vairāku desmit tūkstošu amerikāņu jaunekļu tālāko likteni, kas Vietnamas kaŗa laikā noziedzās, nepildot tēvoča Sama prasīto pienākumu cīnīties kaŗa laukā.

Mūs sevišķi var interesēt divi citi zīmīgi notikumi Vašingtonā, kas manuprāt pa daļai apstiprina prognozi par eventuālu ASV līdzšinējās ārpolitikas kursa maiņu.

Viens no visizplatītākiem un nopietnākiem ASV periodiskiem izdevumiem U.S. and World Report pagājušā nedēļā politisko notikumu vērtējumā atgādināja, ka lietpratēju domas par to, vai koloniālisms ir beidzis eksistēt, dalās. Daudzi kompetenti lietpratēji norādot, ka Pad. savienība šodien esot vienīgā vara, kas reprezentē kā koloniālismu, tā imperiālismu.

Trīs kādreiz neatkarīgas Eiropas valstis — Igaunija, Latvija un Lietuva — ar varu esot iekļautas Pad. savienībā kā atsevišķas republikas. Maskava pilnīgi dominējot arī Austrumeiropā un Ārējā Mongolijā. Kremlis valdot ar dzelzs dūri, bet tanī pašā laikā noliedzot savu imperiālistisko politiku. Tā ar šīm nedaudzām rindām miljoniem amerikāņu lasītājiem atgādināts mūsu valsts liktenis, un mēs varam būt pateicīgi pieminētam izdevumam par šo objektīvo pieeju.

Par sensācionālu var uzskatīt amerikāņu slepenā dienesta vadītāja Viljama E. Kolbija interviju, kuŗā C.I.A. vērtē Pad. savienības un ASV attiecsmes.

Pad. savienība patlaban valsts aizsardzībai izdod vairāk nekā ASV. Šie aprēķini balstās uz amerikāņu slepenā dienesta lietpratēju komplicētām kalkulācijām un par šo skaitļu pareizumu nav šaubu. Lai ASV uzturētu visas tās militārās iekārtas, kas patlaban ir Pad. savienībai, amerikāņiem ik gadus būtu jāizdod pāri par 80 bilj. dolaru, t. i., 4 bilj. dolaru vairāk nekā ASV izdeva 1973. gada fiskālā budžetā, kas beidzās š. g. 30. jūnijā. C.I.A. šefs Kolbijs atgādina, ka no piecdesmito gadu beigām līdz 1970. gadam ASV

(Turpinājums 20. lp.)

TLTA sestdienas ģimnazijas darbu sākot, skolas karogu svinīgajā aktā ienes Valda Mackara, Andris Briedis un Rita Ozoliņa. Aiz viņiem skolas karoga glabātāju otra maiņa, Aida Putniņa, Jānis Ozoliņš un Jūlija Pakalna. Apakšā: direktrise V. Slaviešа uzrunā skolas saimi. Pirmajā rindā no kreisās. skolotāji J. Ruskis, I. Krauze, A. Cēbere, H. Miķelsons, I. Pilpe, E. Ezera, māc. Ā. Čops un L. Vīks. Foto: J. Ligers

ALAs valdes sēde

ALAs valdes sēde Ņujorkā notika 7. un 8. septembrī, piedaloties arī LNAK valdes priekšsēdim T. Kronbergam.

Pārrunāja Austrālijas un Jaunzēlandes valdības lēmumu atzīt Latvijas iekļaušanu Pad. savienībā un citus jautājumus. Nolēma 19. septembrī turpināt baltiešu demonstrācijas pie austrāliešu iestādēm. Baltiešu pasaules apvienība pieņēmusi jaunu darbinieku Edvardu Šumanas (lietuvietis). Viņa darbību pārraudzīs baltiešu komisija.

ALA sagatavojusi jaunu filmu Tauta tuvumā, kuŗu izrādīja sēdes dalībniekiem. Nolēma Latviešu institūta projektu izveidot sašaurinātu un kā nozari pievienot Kultūras birojam. Sasaucama zinātnieku konference; veicama kultūras materiālu sakopošana un krāšana. Par Lietiskās mākslas un daiļamatniecības nozares vadītāju apstiprināja Annu Graudiņu no Ročestras. Pēc prof. E. Andersona ieceres nolēma piedalīties Latvijas vēstures izdošanā angļu valodā.

Sēdes gaitas sīkāku aprakstu sniegsim LA nākošajā numurā.

LATVIJA AMERIKĀ

SESTDIENA, 1974. G. 14. AUGUSTS, 37. NR.

Latviešu nedēļas laikraksts, iznāk sestdienās. Izdevējs — Latvija Amerikā Publishing Ltd. Atbildīgais redaktors Krišs SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4M 2E9; tālr. 465-7902. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466, U.S.A. Tālrunis 994-7917. Čikagas redakcijas vad.: I. Lamberte, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744. Redaktors Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ie skats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par gadu $21.00, 6 mēn. $11.50, 3 mēn. $6.00. Atsevišķa numura cena 50 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.50, tekstā $5.00, pirmajā vai pēdējā lappusē $10.00 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārā 50 centu par vienas slejas rindu katra datuma vienā numurā.

Sludinājumi nododami pa tālr. **466-1514.**

Bīstama mīlestība, no kuŗas citiem jācieš. Dadža zīmējums

Mag. phil. Aleksis Kalniņš

Skaidras, bagātas, pareizas tēvu valodas labad!

SIRSNĪGS PALDIES
E. EZERAI

Ar pateicības pilnu sirdi izlasīju un pārlasīju „Latvija Amerikā" 17. augusta n-rā baltu filoloģes E. Ezeras rakstu „Kungs mācītāj!" un pēc tam — ar skumjām — Dr. Jāņa Karola vēstuli „Valodas kopšana vai kropļošana?" (laikraksta 31. augusta nr-ā)...

Paldies E. Ezerai par atgādinājumu, ka mūsu tēvu valodai ir savas īpatnības kā katrai valodai un ka šās īpatnības mums visiem cieši glabājamas, labi iegaumējamas, lai tās mums nepiemirstos **nekādos apstākļos** — arī pēc 30 svešuma gadiem ne!

Viena no šām īpatnībām, kā piemin E. Ezera, ir mūsu uzvārdu, arī profesiju apzīmējumu, nostatīšana **ģenitīva locījumā pirms** vārdiem „kungs" resp. „kundze", „kundzene" (resp. „jaunkundze"). **Tātad īsti latviski** esam sacījuši, sakām un joprojām sacīsim: „mācītāja kungs", „Krūmiņa kungs resp. kundze, kundzene (jaunkundze)"! Šī īpatnējā konstrukcija izveidojusies mūsu tēvu valodā **patstāvīgi** — ne lībiešu valodas ietekmē, kā domā Dr. J. Karols! 1) Par to Dr. J. Karols u.c. interesenti var palasīties mūsu grāmatās, kas iespiestas pag. gadsimta beigās un šā gadsimta sākumā 2) — ja vien tuvumā atrodas kāda liela bibliotēka. Bez šaubām, dažam labam tautietim vai tautietei arī līdzi no Latvijas mūsu ievērojamā valodnieka **Kārļa Mülenbacha** 3) vai prof. **Jāņa Endzelīna** plašākām aprindām domātās grāmatas par latviešu valodu 4). Taisnība Dr. J. Karolam tai ziņā, ka grūti mums iedomāties kādu pazīstamu Eiropas valodu, kuŗā būtu uzvārds vai amata apzīmējums nostatīts **ģenitīvā pirms** „kungs, kundze, kundzene (jaunkundze)". Bet par to mums nenākas kļūt domīgiem — gluži otrādi: par to mums gribas sirsnīgi priecāties un pastāstīt par to arī dažam labam cittautu filologam, kas interesējas par seno, bagāto latviešu valodu, kuŗa līdz ar leišu valodu 5) un 17. gadsimtā izmirušo semprūšu valodu pieder pie redzamākajām baltu valodām!...

Līdz ar E. Ezeru varam arī liecināt, ka cita mūsu dzimtās valodas īpatnība (kas turklāt ir mantojums no senseniem laikiem) ir **īpašas galotnes vīriešu un sieviešu dzimtes vārdiem — kā parastajiem sugas vārdiem, tā uzvārdiem, kuŗi (uzvārdi) latviešu valodā tāpat lokāmi kā sugas vārdi.** Mums — tāpat mūsu latviešu valodas vecākai māsai leišu valodai — ir **veseli 7 locījumi** — paglābušies no seniem laikiem! Esam zaudējuši tikai 1 locījumu — **ablātīvu** — kuŗa pēdas tomēr rodamas latviešu valodā 6). (Nepareizi dara **struktūrālās resp. deskriptīvās metodes** daudzinātāji mūsu trimdas skolās, apgalvodami, ka bez diviem no šiem locījumiem — proti, bez instrumentāļa un vokātīva — varam iztikt!) Varam atkal piebalsot Dr. J. Karolam, ka leišu valodā uzvārdam ir trejādas galotnes: 1) vīriešu uzvārdiem savas, 2) savas sieviešu uzvārdiem, pie kam **neprecējušos** sieviešu uzvārdu galotnes atšķiras no **precējušos** sieviešu uzvārdu galotnēm! Piemēram: **ponas** Petras Ličkus — **ponia** (= kundze) Ličkienė, **panelė** (= jaunkundze) Ličkutė; ponas Velička 7), ponia Veličkienė, panelė Veličkaitė; ponas Labanauskas, ponia Labanauskienė, panelė Labanauskaitė; ponas Skorupskis, ponia Skorupskienė, panelė Skorupskytė". 8) Nezinu, vai mūsu tautietes priecātos par tādu atšķirību, bet viņām gan pamats „ar lielu prieku priecāties", ka viņu uzvārdiem vēl piemīt **īpašas** sieviešu galotnes -a vai -e, kas mantojums no senseniem laikiem. Proti,

(Turpinājums 17. lp.)

Lasītāju vēstules

SKOLAS GADAM SĀKOTIES

Valodu otram vislabāk iemācīs, kas pratīs gleznaini stāstīt, lai klausītājs iztēlotos attiecīgo gleznu pēc savas izjūtas, tā vieglāk stāstāmo un vārdus iegaumējot. Stāstam jābūt piemērotam klausītāju vecumam un izglītības līmenim. Jo mazāks bērns, pasaciņai vai stāstiņam saturs izraugāms no bērna vistuvākās zināmās apkārtnes.

Stāstītājs ievada, tad uzaicina bērnus izdomāt tālāk. Jāvalda dzīvam stāstīšanas priekam un visu līdzdalībai. Nerunātāji un tie, kam mazāks vārdu krājums, iedrošināmi. Jo mazāki bērni, jo biežāk jāmaina darba gaita, izteicot runāto ar kustībām, pievienojot attiecīgu tautasdziesmiņu, mūziku, zīmējumu u. t. t.

Ar paškisciplīnu, kas jau kopīgi noskaidrota, panākama teicama uzvedība un kārtība. Vislielākie palaidņi izrādīsies vislabākie kārtības uzturētāji, jo gribēs pierādīt, ka var solījumu turēt. Audzinātājam jābūt uzmanīgam, lai neviena bērna pašcieņa netiktu aizkarta, bet visi justos līdzvērtīgi un priecīgi runātāji. Bērnu sirdis visātrāk spēj iekarot ar fantaziju apveltīti cilvēki, kas spēj dzīvot līdz bērnu pasaulē.

Bērni un arī jaunatne uz visu **raugās priecīgi.** Jaunatne ilgojas pēc gara varoņiem, pēc kaut kā vēl neizprotami teiksmaini skaista, kur valda labais un daiļais un kur gara lidojumiem nav robežu.

Valentina Auguste Čikagā

VAIRĀK LĪDZEKĻU PALĪDZĪBAS DARBAM!

No DV organizācijas jau labu laiku nekas nav dzirdēts par aktīvitāti līdzekļu vākšanā slimo, neredzīgo, invalidu un gados veco tautiešu palīdzības darbam. Ja neturpināsim vākt vairāk līdzekļu šim mērķim, mēs attālināsimies no saviem nacionālajiem pienākumiem. Domāsim par grūtdieniem, kādu mums vienmēr būs!

Valdis Šteinmillers Toronto

VĒL PAR VALODAS KOPŠANU

E. Ezera rakstā Kopsim savu dzimto valodu (Latvija Amerikā 17. aug. n-rā) runā par uzvārdu rakstību latviešu valodā un kā piemēru min uzrunu „kungs Lapiņš", kas esot rupjš ģermānisms, verdziski tulkots no svešvalodām.

Latvijā pēdējā laikā šāda veida uzvārda titulēšana tika ļoti plaši lietota. Tur nav saskatāms nekāds ģermānisms, tāpat kā angļu „Mr. Wood" vai franču „Madame Renē" u. c. Protams, ka Lapiņa kungs ir tas, kuŗam Lapiņš kalpo. Tātad „kungs Lapiņš" ir loģiski latviskāks nekā „Lapiņa kungs". Nevietā kā piemēru iejaukt „gana zēnu", jo gans ir zēna nodarbošanās un nevis tituls. Uzvārdu galotņu maiņa, ko ieteic E. Ezera, ir verdziski aizgūta no slavu valodām.

Uzvārdi nav kroplojami, bet tie jāatstāj tādi, kādi tie ģimenei doti. Visā pasaulē pieņemts, ka sieva pieņem vīra uzvārdu. Esmu dzimis Latvijā, tur uzaudzis un skolojies, arī gramatiku mācījies. Mans uzvārds ir Siksna un nevis „Siksnis". Mana sieva ir kundze Siksna un nevis „Siksne". Mana kaimiņa uzvārds ir Vilnis, un viņa sieva ir kundze Vilnis, nevis „kundze Vilna"!

E. Ezeras rakstā vēl minēti vārdi „saimnieks" un „saimniece". Šie vārdi nav uzvārdi, bet šo personu stāvokļa apzīmējums — saimnieks un saimniece, kas saimnieko savā saimniecībā. Tas katram saprotams, kaut arī gramatiku nesaprastu.

Arvīds Siksna Toronto

MĀCAITIES NO FORDA

Jaunais ASV prezidents Džeralds Fords savā pirmajā preses konferencē 28. augustā žurnālistiem **nepārprotami** pateica, ka pēdējais vārds Ričarda Niksona Votergeites lietā būšot sākāms viņam. Viņš izcēla Niksona nopelnus pasaules politikā un teica, ka Niksons esot sargājis mieru miljoniem cilvēku visā pasaulē.

Kāds būs Niksona liktenis? The Sun 30. augusta numurā minēts, ka prezidents Fords **esot rezervējis sev tiesību** piedot Niksonam Votergeites lietu. **Augstākais valsts galva** drīkst apžēlot pat vissmagāko noziedznieku, ja atrod to par vajadzīgu un vēlamu. Ja Fords izlietos šīs savas augstās tiesības, ar to vien viņš būs kļuvis slavens un attaisnojis savu augsto posteni.

Pasaulē šinīs laikos ir bezgala daudz ļaunuma, kam vēl tendence vairoties. Katrs, kas cīnās pret šo ļaunumu, zināmā mērā uzskatāms par varoni.

A. **Briksnis** Toronto

VĒL PAR UZVĀRDU PAREIZRAKSTĪBU

Tā kā mag. phil. Aleksis Kalniņš savā rakstā Skaidras, bagātas, pareizas tēvu valodas labad **noskaidrojis visus** Dr. J. Karola L.A. 35. nr. Lasītāju vēstulē minētos jautājumus, vēl gribu piemetināt par galotņu rakstību sieviešu dzimtē. Vai rakstāmā galotne -e vai -a, nenosaka vis vārdu daiļskanība, bet zināmi likumi. Proti: uzvārdi, kam vīriešu dzimtes vienskaitļa nominātīvā pēdējā zilbē ir platais e, sieviešu dzimtē lietājami ar galotni a: Ezers — Ezera, Smiltēns — Smiltēna, Gulēns — Gulēna.

Tādi uzvārdi kā Priede, Egle, Siksna pieskaitāmi pie kopdzimtes vārdiem (kopdzimtes lietvārdi attiecas gan uz vīrieti, gan uz sievieti: mans paziņa, mana paziņa). Vārdu locījumā atšķirība tikai datīvā: Martai Siksnai, Jānim Siksnam.

LA 36. nr. atbilde Vecajam kanakam: prasot padomu teologiem, noskaidroju, ka Kungs Dievs un Kungs Jēzus vārds nācis no grieķu valodas „kirios" un nozīmē augstākā autoritāte virs zemes un debesīs. Ceru, ka Vecais kanaks būs vienis prātis ar mani, ka šīs jēdziens nav idents ar parasto godinājumu, ko lieto sabiedrībā un ko angļu valodā izsaka ar Mr.

E. **Ezera**

CIK LĪDZĪGAS ŠĪS GLEZNAS

Pēc tam kad Austrālijas pēdējās vēlēšanās strādnieku partijas vadītājs E. Vitlams bija apsolījis, ka okupēto Baltijas valstu jautājumā Austrālijas nostājā pārmaiņu nebūs, viņš pēc ievēlēšanas slepeni vienojās ar Kremli, ka jaunā Austrālijas valdība atzīst de jure Baltijas valstu aneksiju. Starptautisko tiesību izpratnē šāda atzīšana ir neatsaucama, kāda cita Kanberas valdība nevar to vairs vēlāk apstrīdēt.

Tas atklājās, kad Austrālijas vēstnieks Maskavā sērs Plimsols devās apciemot Tallinu un kad Associated Press un Reutera ziņu aģentūras pārstā-

(Turpinājums 18. lp.)

Savas virsdrēbes Zālīte nemēdza nodot apakšā garderobē, kur bija jāmaksā nauda, bet ar virsdrēbēm nāca kafejnīcas augšējā zālē, kur kādā nostūrī, netālu no viņa galda, atradās apaļš drēbju pakaramais. Bet Zālīte jau tad bija diezgan pavājš uz kājām. Viņam vajadzēja ejot lietot spieķīti. Dažreiz to aizstāja lietussargs. Reiz promiedams viņš sacēla traci. Piegājis pie drēbju pakaramā, viņš gan redzēja savu mēteli un cepuri, bet ne lietussargu. Viņš pasauca apkalpotāju un tai pikti teica, ka viņam nozagts lietussargs. Viņš ar to atnācis un ar drēbēm nolicis uz pakaramā, bet tagad tur lietussarga vairs neesot. Nozagts. Ļaudis jau sāka šim tracim pievērst uzmanību. Tad es paskatījos uz Zālīti un redzēju, ka viņš stāv atspiedies uz lietussarga. Viņš ar tā palīdzību bija arī aizgājis pie „sava" galda. Piegāju un Zālītem pateicu, ka lietussargs ir viņam rokā. Viņš apmulsa un atvainojās apkalpotājai.

Kad, Zālītes aicināts, piegāju pie viņa galda, viņš teica: „Žani, tev taču arī ir kādi sakari ar to rakstnieku biedrību, vai tu nezini, kāpēc mani tur neuzņem par biedru?" Paraustīju plecus un atbildēju, ka skaidri nezinu. Tad jautāju, kādas viņam attieksmes ar biedrības priekšnieku Druvu? Zālīte atbildēja, ka ļoti sliktas, un minēja arī iemeslu. Brīvajā Zemē bijusi uzrakstīta un ar nepareiziem faktiem pamatota kritika par viņa Blaumaņa monografiju. Tur tiešām bija vietas, ko varēja kritizēt. Zālīte uzrakstījis pretrakstu un aiznesis Druvam. Tas, rakstu pat neizlasot, pateicis: „To mēs neievietosim." Tad Zālīte atkārtoja dialogu ar Druvu: „Vai jūs patiešām šo rakstu neievietosit?" Druva: „Nē." Tad es jautāju vēlreiz: „Vai jūs patiešām šo rakstu neievietosit?" Druva: „Brīvā Zeme jūsu rakstu neievietos!" — „Tad es piecēlos, ieliku savu rakstu portfelī, ar pirkstu parādīju uz Druvu un tad uz savām kurpēm un teicu: Jūs kā žurnālists neesat pat cienīgs man kurpju siksnas atraisīt. To pateicis, es neatsveicinoties aizgāju," teica Zālīte.

Še jāievēro, ka Druvam nebija pat nobeigtas skolotāju semināra izglītības, bet Zālīte bija filozofijas doktors, universitātes profesors un ar lieliem nopelniem avīžniecības un žurnālistikas vēsturē, arī vairāku labu grāmatu autors. Bez tam Zālīte bija arī saeimas deputāts, gan ne zemnieku, bet demokratu savienībā. Zālītes raksts bija E. Virzas vadītās nodaļas kompetencē. Bet Druva Zālītes raksta neievietošanu bija izlēmis bez attiecīgās nodaļas redaktora ziņas.

Kad Zālīte man savu starpgadījumu ar Druvu bija izstāstījis, es viņam jautāju, kam viņš savu uzņemšanu par biedru ir lūdzis un vai to darījis mutiski vai rakstiski? „Ar rakstu," atbildēja Zālīte. — „Bet kam raksts bija adresēts?" — „Nu, tai rakstnieku preses biedrībai. Viņas tagad ir apvienotas un priekšnieks ir Druva." Atbildēju, ka būs kāds pārpratums. Biedrība tagad nesaucas rakstnieku un preses biedrība, bet gan — Latvijas preses biedrība. Lai viņš raksta jaunu rakstu un adresē Latvijas preses biedrības valdei.

Un tiešām, nākamā valdes sēdē, pēc dienas kārtības jautājumu izspriešanas, Druva izņēma atkal kādu rakstu un teica: „Te ir no Zālītes otrs raksts. Tas adresēts pareizi. Bet ir cita neiespējama lieta. Zālīte raksta: „Lūdzu uzņemt par biedru Latvijas preses biedrībā." Tomēr nav pateikts, ko lai uzņem par biedru — Zālīti pašu vai kādu citu? Ja nav minēta persona, ko uzņemt par biedru, mēs nevaram še neko darīt." Neviens atkal nekā neteica, tikai nosmējās, un tā P. Zālīti par preses biedrības biedru neuzņēma.

Tad Jaunāko Ziņu izdevēji P. Zālīti formas pēc pieņēma par redakcijas locekli ar mazu algu. Viņš nu bija atkal aktīvs žurnālists, un ar to viņa profesora pensija izkārtojās pozitīvi, ar ilggadējo redaktora darba pieskaitījumu.

Dažus mēnešus vēlāk, mani kafejnīcā ieraudzījis, P. Zālīte meta atkal ar roku un aicināja pie „sava" galda. Kad piegāju un apsēdos, Zālīte teica:

„Žani, vai tu zini, kur es šodien biju?" — „Nē, kā to varu zināt?" — „Pie notāra," atbildēja Zālīte. „Liku izgatavot savu testamentu un noteicu, ka manam kapa pieminekļa uzrakstam jābūt tādam: Prof. Dr. P. Zālīte. Un zem dzimšanas un miršanas gadiem — žurnālists, kuru neuzņēma par biedru Latvijas preses biedrībā."

Vecums ir dabiska parādība. No tā neviens nav izbēdzis un neizbēgs. Dr. P. Zālīte ar septiņdesmit gadiem bija jau tā novecojies, ka dažas lietas īsti pareizi vairs neaptvēra un izdarīja vienu otru neveiklību. Bet tā apieties ar vecu un nopelniem bagātu preses darbinieku, kā to darīja Latvijas preses biedrības vadība ar P. Zālīti, neatbilst nopietnu cilvēku cieņai.

Neviens notikums dzīvē, lai arī tas būtu cik nemorāls un traģisks, nav īsti reljefs, ja tam nav kontrasta. Prof. P. Zālītem viņa rakstnieka pensijas lietā ir spilgts kontrasts. To mums atklāj „Mērkaķu istabas" memuāri. J. Kārkliņš apraksta, ka arī Jaunākajās Ziņās bijis ļoti neciešams gaiss un arī savs „redakcijas tārps" (215,—218. lp.). J. Druva centies un ar sekmēm no Jaunākajām Ziņām uz Brīvo Zemi aizvilinājis divus izcilākos redaktorus (E. Arni un J. Kārkliņu) un vienu reportieri. Aizvilinājuma galvenais ābķis bijis pensijas piesolījums.

J. Kārkliņš raksta: „Vecais draugs Druva tomēr ir abiem (Arnim un Kārkliņam) izpalīdzīgs. Viņš saka: Uzrakstiet tikai pāris rakstus Brīvajā Zemē, tad es jums izgādāšu pieklājīgu pensiju. Varēsit bez rūpēm dzīvot un strādāt, ko paši vēlaties. Rakstus iedodam. Viņš savu solījumu pilda (218.)." Pensijas rakstniekiem un žurnālistiem piešķīra pēc likuma. Ja Druva Kārkliņam un Arnim pieklājīgas pensijas izgādāja, tad tas var nozīmēt, ka pensiju likumu par zināmiem pakalpojumiem privātpersonas ir korumpējušas. Dr. P. Zālīti ar visādiem izjokojumiem centās atbīdīt no iespējas šo pensiju likumu izmantos savā labā. Bet diviem Jaunāko Ziņu redaktoriem par aiziešanu no savas ilggadējās avīzes piesolīja pieklājīgas pensijas un solījumu izpildīja. Dr. P. Zālītes un J. Kārkliņa un Arņa pensiju gadījumi ir lielākais paradokss latviešu preses vēsturē.

Kādas pāris nedēļas pirms 2. pasaules kaŗa sākuma prof. P. Zālīte 75 g. vecumā mira (18. 8. 39.). Uz bērēm es netiku. Drīz sākās kaŗš, krievu bazes un krievu okupācija. Es nezinu, vai P. Zālītes otra kundze viņa testamenta noteikumu par kapa uzrakstu izpildīja. Drīzāk domāju, ka ne — sajukuma laiku dēļ. Dr. P. Zālītes pēdējā griba laikam palika tikai testamentā.

(Ž. Unama raksts Latviešu rakstnieku un preses biedrības ir divas nodaļas no autora atmiņu grāmatas Aiz septiņiem kalniem, kas rudenī iznāks AKA apgādā).

Velta Zante

JAUNAJĀ RĪTĀ

Man jāiet, jāiet uz tālajām mājām,
kur mīt mani mīļie garā un dzīvē,
kur skan manas dzīvības skaņām
kokļotām gavilēm pārpilnas sirdis.

Jāiet, jāiet uz margoto zemi,
kur ziedi ar gaviļu prieku
aug norās un pļavmalās,
svētīti starojot.

Jāiet, jāiet man sveicināt sirdis,
kas, skumībā ietītas, klusuma nodabā
audzina sevī arvienu no jauna
dārgāko ziedu par mīlu,
ko atdot, Tev, Tēvzeme!

Salasi, salasi pats savu maigāko
asaru rasu, slacini, slacini
tīrāko ziedu par mīlu,
ko atdot, tēvzeme, Tev,
un sirdīm, kas pastāvēt māk!

—Ļaudīm, kas pastāvēt zina,
kas klusu soli liek vakara brīdī
kur ģimenes pavardā
sprikstis apraust ar pelniem,

lai jaunajā rītā
uguni uzpūstu spožu!

Jaunajā rītā!

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU TEĀTRA
viesizrādes austrumu krastā

★ M. Zīverta ● M. Ašāra

TOTEMS **TUPENIS**

Režisors: Gustavs Grauds

ČIKAGĀ: ★ **12. sept. 7.30** ● **13.sept. 7.30**
Mather High School, 5835 Nth Lincoln Ave.
Rezerv.: L. Lapiņš. Tel. 736-9490

TORONTO: ★ **14. sept. 8.00** ● **15.sept. 4.00**
Brockton High School, Awde St.
Rezerv.: DV Grāmatnīcā. Tel. 921-7121

KLIVLANDĒ: ★ **19. sept. 7.30** ● **20.sept. 7.30**
Draudzes namā, 1385 Andrew Av., Lakewood

BOSTONĀ: ● **21. sept. 7.30** ★ **22. sept. 3.00**
Y.W.C.A. 140 Claredon Street
Rezerv.: R. Liepiņš. Tel. 522-8134

PRIEDAINĒ: ★ **26. sept. 8.00** ● **27. sept. 8.00**
R. D. 2 State Hwy 32, Freehold N. J.
Rezerv.: J. Kārnītis (201) 249-9395 (vak.)

ŅUJORKĀ: ● **28. sept. 6.30** ★ **29. sept. 4.00**
High School of Fashion Industries
225 W — 24th St. Manhattan.

Godalgoto rakstnieku pēcpusdiena

svētdien, 29. septembrī, pl. 3.00 pēcp.
Latviešu namā, Toronto

Savus jaundarbus lasīs 1973. g. godalgotie autori:
INGRĪDA VĪKSNA (LNAK godalga), ILZE ŠĶIPSNA (LNAK godalga),
JANINA BABRE (LNAK godalga un AINA ZEMDEGA
(Zinaīdas Lazdas balva),
bet jaundarbus nolasīšanai vai skaņu lentē apsolījuši
GUNĀRS JANOVSKIS (ģen. K. Goppera balva) un MARIJA ANDŽĀNE
(LNAK godalga).
Ar īsreferātiem par godalgotajiem autoriem piedalās:
INDRA GUBIŅA, Dr. EDUARDS UPENIEKS un Dr. PĀVILS VASARIŅŠ.

Ieeja $3.-, skolēniem, pensionāriem un invalidiem $2.-.

L.P.B. Kanadas kopa

J. Zemgalietis

Sapņu kamanās

SENU DIENU ATMIŅU STĀSTS NO LATVIJAS BRĪVĪBAS GADIEM

(2. turpinājums)

Atgriezīsimies atkal Jelgavā un turpināsim ceļu Bauskas virzienā. Sākumā soļosim pa šoseju līdz Ošu krogum (18 km), tad pa labi grantētu ceļu līdz Jaunsvirlaukai, kas ir pusceļš līdz Bauskai. Jaunsvirlauka bijusi „kroņa muiža", tādēļ te nav tik lepnu ēku kā agrākajās muižnieku privātmuižās. Vēl gabaliņu pasoļojuši, esam jau Bauskas apriņķī Svītenes pagastā. Vispirms soļosim pa Svītenes pagastu, tad pa Mežotnes, atkal Svītenes pagastu un beidzot būsim Rundāles pagastā. Un tad pēc 10 km esam jau pie Rundāles pils, vai, kā vietējie saka: Pilsrundālē.

Te nu mums jāapstājas, lai apskatītu ievērojamo Rundāles pili. Tās slava bija izplatījusies pa visu Latviju. Pat tagad, dzīvojot svešās zemēs, vajaga tikai pieminēt Rundāles pils vārdu, kad tūlīt dzirdam: „Jā, arī es tur esmu bijis." Ja arī daudzi to nebūtu redzējuši, tad vismaz dzirdējuši Rundālas pils vārdu. Jau pils diženie izmēri vien daudz ko stāsta (pils ārējais apkārtmērs tuvu pie 400 metriem). Austrumu pusē ir vārti, pa kuriem var iekļūt pils iekšējā pagalmā. Pa daudzajām plašajām un savā laikā greznajām zālēm būtu daudz ko stāstīt, bet tas ir cits stāsts.

Tālāk dodamies uz Mežotni. Ir divas Mežotnes: Lielmežotne un Mazmežotne. Lielmežotnē kādreiz dzīvojis un saimniekojis tās īpašnieks firsts Anatols Līvens, kam agrārās reformas laikā piešķirta īpašumā Mežotne. Viņš nomira jau pirms Otra pasaules kara sākšanās. Kad Hitlera laikā Līvenu ģimene uzaicināta repatriētties uz Vāciju, tad dēls ar māti atteikušies: „Mēs nekur nebrauksim, šeit esam dzimuši un uzauguši, piederam šai zemei." Repatriējusies tikai jaunā Līvena dzīvesbiedre.

Kad esam brīdi pakavējušies Mežotnē un Mežotnes pilskalnā, pārcelsimies ar celtuvi pāri Lielupei. Otrā krastā ir Lielmežotnes muiža, kuŗā jau kopš 1936. gada atradās Mežotnes lauksaimniecības vidusskola. Pirms tam tā bija Jelgavā. Pakavējušies brīdi lauksaimniecības skolā, dosimies gar Lielupes malu uz augšu, uz Mežotnes ķieģeļu un kaļķu cepļiem, uz Jumpravmuižu. Šeit Lielupes labais krasts visaugstākais. Kreisajā krastā atradās dārzkopības skola, ko Bauskas apriņķa valde atvēra jau 1927. gadā; tā bija divgadīga. Jauks ir skolas, agrāk Bornsmindes, parks, turpat vai kilometru gaŗš Lielupes kreisajā krastā. Tepat tuvumā, apmēram 2 km, atkal kāda mācības iestāde — Kaucmindes mājturības seminārs, turpat arī Kaucmindes mājturības skola. Abās bija divgadīgs kurss. Mājturības skolā varēja iestāties jau pēc 6 kl. pamatskolas beigšanas, bet mājturības seminārā tikai pēc vidusskolas beigšanas.

Vēl tikai daži kilometri un esam pie Bauskas. Pārejot Mūsas tiltam, nokļūstam tā sauktajā Jaunbauskā. Tālāk redzamas Bauskas pilsdrupas, aiz kuŗām Mēmele un Mūsa savienojas Lielupē. Jaunbauskā lielākā celtne ir Bauskas skola, kur Latvijas neatkarības laikā darbojās pilsētas pamatskola un ģimnazija. Liekas, tās tur darbojas arī tagad. Dosimies pa Sudmalu ielu uz Bauskas centru. Pašā sākumā pa kreisi redzamas Bauskas Lejas sudmalas, otras atrodas pilsētas austrumu daļā, kur Mēmele sasniedz pilsētas robežu. Pilsētā atrodas arī Bauskas pagasta pamatskola. Pagasts izplešas visapkārt pilsētai un skolēni ērti sasniedz savu skolu. Arī agrākā pagastskola atradusies pilsētas pievārtē. Šeit savā laikā skolu apmeklējis rakstnieks Vilis Plūdons, vispirms pagasta, tad Bauskas pilsētas skolu. Tās viņš vairākkārt piemin savos darbos. Netālu no šejienes ir rakstnieka Plūdoņa dzimtas mājas — Lejnieki. Tās sasniedzamas, braucot ar kuģīti pa Mēmeli uz augšu. Dosimies uz kuģīša piestātni. Tepat jau ir Gaigala, kuŗai mūs jāaizved līdz Lejniekiem. Brauciens pa Mēmeli tiešām jauks, atgādina braucienu no Jelgavas pa Lielupi uz Salgali. Tikai pļavu vietā, pa labi un kreisi, atrodas kuplas druvas.

Un te jau ir mūsu ceļa mērķis — Lejnieki. Netālu augšpus mājām kuģītis piestāj un izlaiž mūs krastā. Jā, tā jau ir Anduļa liepa, ko esam garā skatījuši, lasot Plūdoņa atmiņu tēlojumu par mazo Anduli. Arī stārķu pāris pašlaik augšā. Aizstaigāsim līdz vecajai dzīvojamai ēkai, kur kādreiz dzīvojis rakstnieks. Laivinieks mūs novedīs Mēmeles labajā krastā. Braucot pāri Mēmelei, atcerēsimies Plūdoņa tēlojumu Laiva. Kur tie laiki, kad Plūdons rakstīja šo tēlojumu . . .

Tā nu esam jau Vecsaules pagastā, senā Šaules novadā, kur senatnē risinājusies Saules kauja, ko Plūdons aprakstījis savā dzejojumā Kauja pie Saules. Ar savu braucienu pa Mēmeli esam arī drusku saīsinājuši ceļu uz Skaistkalni. No Bauskas uz Skaistkalni ir divi ceļi, jaunākais — taisnāks, 32 km, otrs ceļš gar Mēmeli — 39 km. Izvēlēsimies gaŗāko un gar Vecsaules baznīcu dosimies tālāk uz Skaistkalni. Šis ciems ir lielāks nekā viena otra Latvijas pilsēta, bet tam nav pilsētas tiesību. Skaistkalne ir ievērojams katoļu centrs. Te atrodas katoļu baznīca un klosteris. Katoļu dievnams Skaistkalnē, tāpat kā Aglonas baznīca, pulcināja dievlūdzējus no plašas apkārtnes, jo vairāki pagasti Bauskas apriņķī bija gandrīz tikai katoļticīgo apdzīvoti. Šo dievnamu apmeklēja arī dievlūdzēji no Lietuvas.

No Skaistkalnes līdz Kurmenei ir 15 km. Vēl mazu gabaliņu, un esam pie Bauskas un Jēkabpils apriņķa robežas. Nu esam Jēkabpils apriņķī, Mazzalves pagastā. To lasām arī uz ceļa staba uz pagastu robežas.

Vēl paliek neredzētas dažas vietas Bauskas apriņķī, kā Iecava, Bārbele, Vecmuiža. Pirmais pagasts Jēkabpils apriņķī ir Mazzalves pagasts. Šinī pagastā atrodas Erbergas muiža. Tās pilī darbojās pamatskola. Bijušā Erbergas pagastā dzimis un pirmos dzīves gadus pavadījis dziedonis Ādolfs Kaktiņš. Desmit gadu vecumā viņš ar vecākiem pārcēlies uz Rīgu.

Dosimies tālāk uz Neretu. Tā atgādina jau mazu pilsētiņu. Neretiešiem bija pat savs nedēļas tirdziņš, baznīca un jauns, ērts skolas nams. Neretieši ir lepni, ka Jānis Jaunsudrabiņš nāk no viņu pagasta. No šejienes nācis arī otrs rakstnieks, neretietis Jānis Veselis. Šeit ir arī Jaunsudrabiņa bērnu dienu mājas Riekstiņi un Valašīnas.

Uz Sauku var aizbraukt pa dzelzceļu. Šeit ir teiksmainais Saukas ezers, Ormaņa kalns, kas paceļas 167 m virs jūras līmeņa. Turpat darbojās Saukas divgadīgā lauksaimniecības skola. Saukā dzimis un savā laikā dzīvojis Aleksandrs Dauge, vēlākais Latvijas universitātes profesors. Viņa tēvs šeit ilgus gadus bijis skolotājs. Viesītes vārdā sauc pilsētu, pagastu, upi un ezeru. Uz Viesītes pilsētu no Lones dzelzceļa stacijas var nobraukt ar „mazo bāniti". Pilsētiņas vārds agrāk bijis — Āžu miests, vēl agrāk, uz Ekengrāves muižas zemes atrodošais centrs, saukts par Ekengrāvi. Bet turpat bijis Āžu krogs, no kā radies Āžu miesta nosaukums.

Sunākstes kapsētā apglabāts Vecais Stenders, kas jau 1796. gadā licis savā kapa pieminekli ierakstīt vārdu „latvietis". Palikuši dzīvi Vecā Stendera mudinošie vārdi: „Cik spēdams lasi grāmatas, tās prātu pacilā, un ved pie augstas gudrības, un laimi sagādā." Stenders lasījis lekcijas arī vairākās ārzemju universitātēs.

Biržu pagastā atrodas Klaucānu ezers, kuŗā vēl vienīgi sastopams retais ūdensaugs ezerrieksts. Biržos dzimuši un uzauguši latviešu rakstnieki Jānis un Jēkabs Grīni. Pēdējais gan pazīstamāks pēc vārda Aleksandrs Grīns, Dvēseļu puteņa autors. Tāpat daudz lasīti viņa Zemes atjaunotāji vairākās daļās.

No Biržiem tālāk ceļš ved uz Dignājas pagastu, rakstnieka Jāņa Akuratera dzimteni. Vajaga tikai palasīt Akuratera darbus, un jūs būsit atkal Augšzemē. Vai nu tā būtu Kalpa zēna vasara, Degošā sala vai arī krājums Draugu sejas, visur redzam šo mūsu dzimtenes novadu.

Tā, gluži nemanot, esam jau Ilūkstes apriņķī, Rubenes pagastā. Rubenes pagastā dzimis rakstnieks Jānis Rainis. Viņa tēvs bijis turīgs cilvēks, kas spējis dot bērniem labu izglītību. No Rubenes pagasta nokļūstam Bebrenes, tad Pilskalnes pagastā. Pilskalnes pagasts apņem apriņķa pilsētu Ilūksti no visām pusēm. Ilūkste nav nekāda lielā pilsēta, jo Pirmā pasaules kaŗa laikā te ilgstoši bija frontes līnija un pilsēta nopostīta. Palikušas nesagrautas tikai trīs ēkas. Lielais pussagrautais katoļu dievnams vēl ilgi rēgojās citu drupu vidū. Gandrīz vai visu Latvijas neatkarības laiku Ilūkstes apriņķa pašvaldības iestādes neatradās vis Ilūkstē, bet Grīvā. Tikai 1937. gadā, kad uzcēla jaunas ēkas, tās pārnāca uz Ilūksti.

No Ilūkstes nav tālu Grīva, it kā Daugavpils priekšpilsēta, tikai Daugava tās šķir. Satiksmi uztur kuģītis, bet abus krastus savieno arī tilts. Līdz Kaplavas pagasta austrumu punktam labs ceļa gabals. Pārceļoties pāri Daugavai, esam Krāslavā. No šejienes ātrvilciens aizved līdz Rīgai dažās stundās. Pa ceļam var izkāpt Krustpilī. Pārsoļojuši tiltam, esam Jēkabpilī. Tā toreiz bija apriņķa pilsēta, agrāk Jaunjelgava. Par Jēkabpili stāsta, ka tā jau 17. gadu simtenī ieguvusi pilsētas tiesības, jo ap Salas krogu izveidojusies plostnieku nometne. Jau toreiz Daugava bijusi svarīgs satiksmes ceļš tirgotājiem un plostniekiem. Jēkabpilī bija sava pamatskola, vidusskola, pilsētas pašvaldības iestādes, daži nelieli rūpniecības uzņēmumi. No Krustpils dosimies uz Pļaviņām, kur Daugavā sākas lielākas krāces. Otrā pusē Staburags, ko visjaukāk aprakstījis rakstnieks Valdis (Zālītis). Bet arī citi rakstnieki apdziedājuši Staburagu. Vīgantes muižas parkā bieži tika rīkoti apkārtējo skolu bērnu svētki. Nodzersimies pie Liepavota un tad motorlaivā aizvizināsimies līdz Koknesei un pa Daugavu līdz Jaunjelgavai.

Brauciens laivā pa Daugavu ir pavisam cits nekā pa Lielupi vai Mēmeli. Tikai pašā Daugavas vidū izjūtam starpību starp šīm upēm, skatoties uz tās abiem krastiem tālumā. Līdz Jaunjelgavai sniedzas Ķeguma ezera uzplūdums. No Skrīveriem vilciens aizved uz mūsu sirmo Rīgu, gaŗām paslīdot īsām pieturām — Jumpravai, Kaibalai, tad Lielvārdei, Ķegumam, Ciemupei, Ogrei, Ikšķilei, Saulkalnei, Salaspilij, Rumbulai un Šķirotavai. Tad esam Rīgā, Latvijas galvaspilsētā, kur tagad ik uz soļa dzirdama krievu valoda un latvieši kļuvuši mazākumā.

(Beigas)

Septembŗa beigās DV CV izdevumā iznāks

PIRMĀ NO TRIM DAĻĀM

LAIKS, TELPA, ĻAUDIS

Vēsturisks apraksts

DV organizācija 25 gados

Redaktors Vilis Hāzners

Grāmatai ap 500 lp., 100 fotoattēli un dokumenti. Grāmatā plašāk aplūkoti līdz šim maz iztirzāti jautājumi, kā: Latvijas neatkarības aizstāvēšanas iespējas Otra pasaules kaŗa laikā, Latviešu leģiona dibināšana, dzīve Cēdelgemas nometnē, DV organizācijas pirmsākums, cīņa par kaŗavīru tiesībām u.t.t.

Grāmatas cena 14 dolari.

Grāmata pasūtināma pie K. Bencona

223 High Park Ave.,
Toronto, Ontario, Canada
M6P 2S5.

Grāmatu pasūtinot un iemaksājot naudu līdz 1974. g. 1. oktobrim vismaz par 3 eks., 20% atlaide.

Latviešu gleznotājas reprezentācijas mapē

Nupat grāmatu tirgū Roundstone Council for the Arts (98 Scollard Street, Toronto, Ontario, tālr. 922-1497) izdevumā parādījusies Canadian Artists In Exhibition 1972-73 mākslinieku reprezentācijas mape. Parādīti 600 mākslinieki ar 1000 darbu reprodukcijām, galvenokārt melnbaltā produkcijā un nedaudz arī krāsās. Izdevēju mērķis ir plašāk iepazīstināt ne tikai kanadiešus ar savas zemes māksliniekiem, bet tai sava nozīme būs arī aiz robežām, it sevišķi ASV.

Noskaidrots, ka Kanadā aktīvi darbojas ap 10.000 gleznotāju. Pārlapojot mapi, vērojam svaigu attīstības impulsu. Lai gan primārais statuss piederēskimiešiem ar viņu šarmanto primitīvismu, visam pārējam savu zīmogu uzspiež zemes etniskais kolorīts. Trūkstot pašu tradicijām un federālās valdības plānam un atbalstam plašākā nozīmē, pastāv arī akūts spējīgo mākslinieku „nobirums". Pēdējā dekadē uz Parīzi aizvilināti vairāki Montrealas avangarda gleznotāji un rakstnieki. Starptautiski pazīstamais Toronto skulptors Džeralds Gladstons, lai varētu saņemt amerikāņu pasūtinājumus, bija spiests iekārtot savu studiju arī Ņujorkā.

Izdevumu subsidējusi Kanadas mākslas padome Otavā kopā ar Ontario mākslas padomi. Atbalstu devušas arī ievērojamākās komerciālās sabiedrības un pat Holandes konsuls, pazīstams mākslas mecenāts.

Izdevumā uzņemtas arī trīs latviešu gleznotājas: Baiba Bērziņa, netitulēts darbs zīmulī un eļļā (32. lp.). Dzimusi Latvijā 1944, dzīvo Saskačevanā. *Beigusi Ontario College of Art*, Toronto. Pirmā izstāde notika Toronto, bet otra Hamiltonā 1972. gada novembrī.

Ievietotais darbs izstādīts Mendela galerijā Saskačevanā 1973. gadā no 28. aprīļa līdz 14. maijam. Dzidras darbs, ir vidēja formāta Stimulus serija 1972 (71 lp.), akrilikas tehnikā. Dzimusi 1926. gadā (vieta nav uzdota), ar dzīves vietu Toronto. Formālās studijas; Liepājas lietiskās mākslas vidusskola, Heidelbergas un Getingburgas universitātēs. Pirmā izstāde Rozenburga galerijā Gvelfā, Ontario, 1972. gada decembrī. Ārija Ozola devusi vidēja formāta akrilikas-eļļas gleznojumu Zem okeana (163. lp.). Dzimusi Latvijā, dzīves vieta Toronto. Formālās studijas Andu universitātē, Venecuēlā. Pirmā izstāde „Retrospective" Niagaras mākslas galerijā un mūzejā no 1973. gada 6. maija līdz 1. jūnijam.

Gleznotāja Ārija Ozola ar savu akrilikas techniku nav sveša latviešu saimei Toronto. Viņas iemīlotākā tematika ir ūniversa saskare ar matēriju, kuŗā spilgti izpaužas mākslinieces dāsnā fantazija. Publicētais darbs Zem okeana to labi apliecina. Gleznotājas Baibas Bērziņas (žurnālista Aleksandra Kundrata meita) netitulētais darbs īstenībā ir jūtīgas tonkārtas fragmentārs pliknis pāris drošos vilcienos. Trešās gleznotājas Dzidras (uzvārds nav minēts) abstraktā tema Stimulus '72 pauž delikātu izgaismojumu. Grūti pateikt, ko gleznotāja ar savu stimulus domājusi. Vecmeistars Jānis Tīdemanis reiz asprātīgi apgalvoja, ka vistrakākos stimulantus varot vislabāk atšifrēt „pēc divām uncēm". Kas zem Dzidras priekšvārda slēpjas, pašreiz nevienam nav zināms. Minētās trīs dāmas pierādījušas, kāda nozīme savu reizi izstādīties arī kanadiešu mākslas salonos.

Ja nu ko noteikti no mākslinieku mapes var „aizlikt aiz auss", tā ir kompozicijas dažādība. Protams, vairums modernistu. Daži gan aizgājuši pārāk tālu. Kopēt Pikaso karikatūrisko struktūru bez kaut cik harmoniskas krāsu saliedes — var solīt tikai pamatīgu izgāšanos. Pikaso bija supersuverēns krāsu meistars, tāpēc viņš varēja atļauties āzētiesar savu tematiku. Lielāks absurds ir vairākkārt godalgotā Daniēla Solomona (204. lp.) baltā krāsā norazēma audekls. Ja gleznotājam pietrūkst citu krāsu, viņš sāk gleznot ar vīnu.

Izdevumā uzņemti arī ekspresionisti. Viens otrs savā rokrakstā tīri labs, bet ir arī reālistiski superreālisti, kas it kā zem mikroskopa izkrnībina dienas gaismā neredzamo. Apbrīnojami! Informācijai pievienots plašs saraksts par izstāžu norisi Kanadā, mākslas galerijām un eksponātu vārdiska uzskaite. Pazīstamajā Kanadas skulptoru vienībā ietilpināts arī A. Kopmanis un vecmeistars A. Nulītis, New Canadian Art Exhibition grupā. Netrūkst arī Ērika Dzeņa vārda, minot Kanadas baleta ģildes The Art Of The Dance izstādes grupu, kuŗā viņš ir viens no produktīvākiem baleta motīva pārstāvjiem.

Kanadas mākslinieku mapes formāts 32 x 24 cm., melnimatētā apvalkā ar tikko jaužamu baltu krīta iesvītrotu abstrakciju ir gaumīgs un dekorātīvs. Cena 25 dolari. Interesenti to var pieprasīt Roundstone mākslas padomei.

Ed. Keišs

MŪSU KĻŪDAS

Mūsu laikraksta 10. augusta n-rā zem raksta „Tā tur dzīvo" nepareizi iekļuvuši LNF iniciāļi.

Redakcija

Velta Paparde

lūdz apmeklēt savu gleznu izstādi
ar 99 eļļas gleznām

SV. JĀŅA BAZNĪCAS TELPĀS,
200 Balmoral Avenue, Toronto.

Atklāšana — 21. sept. pl. 7 vakarā.

Izstāde atvērta līdz 29. septembrim,
darbdienās no pl. 6 — 9 vak., sestdienās un
svētdienās no pl. 12 — 6 vak.

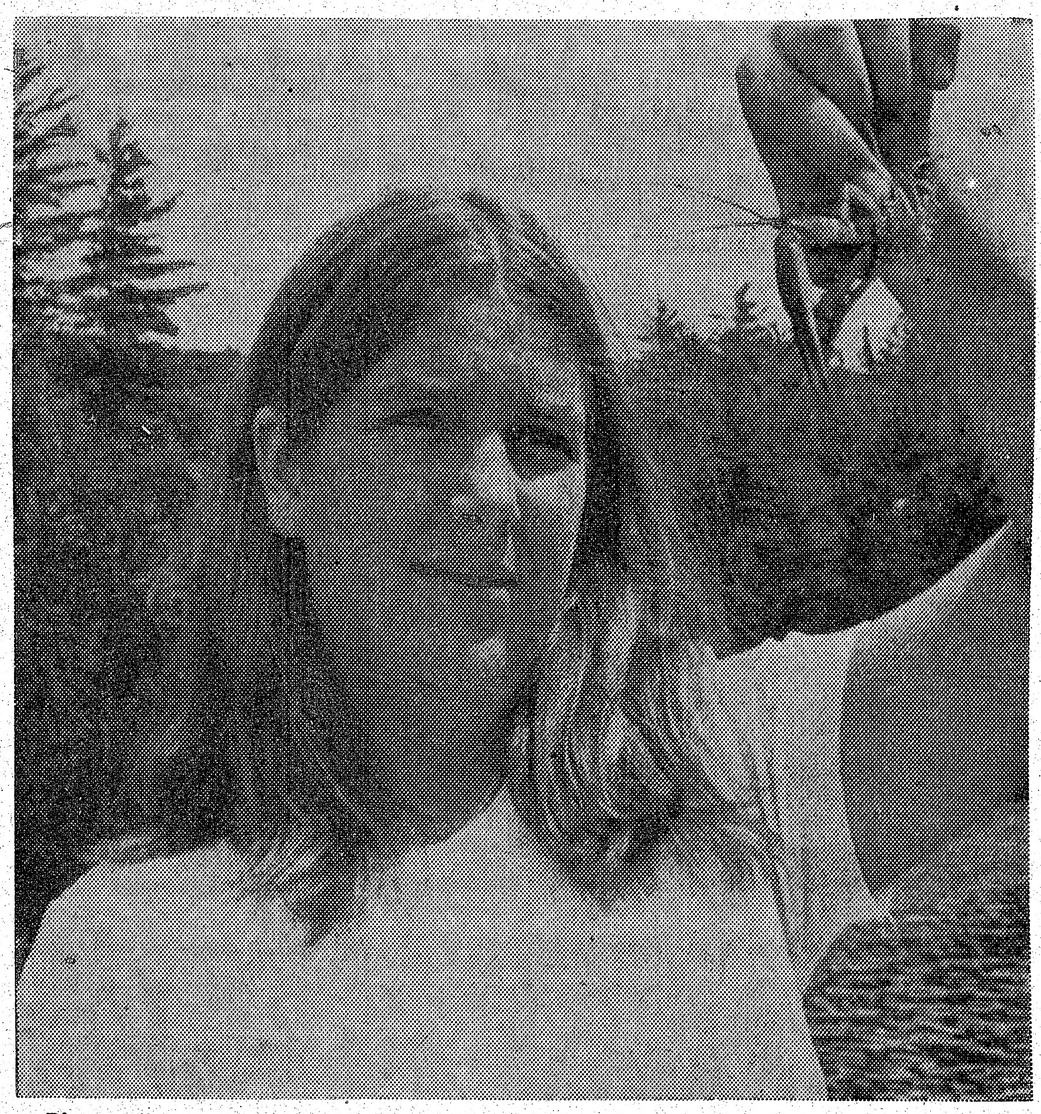

Pirms došanās atpakaļ uz ASV, vasaras brīvdienām beidzoties, Sandra Karule no Pensilvēnijas augusta beigās piedalījās vēžošanā Bankroftas pilsētiņas tuvumā Kanadā. Kā uzņēmumā redzams, vēži nav lieli, bet pirksti tomēr jāsarga no to spīlēm.

Foto: J. Liģers

Cilvēka tiesību sludinātājs

E. RODZES-ĶĪSELES REFERĀTS PAR A. SOLŽEŅĪCINA DZĪVI

Mazliet vairāk nekā desmit gadi pagājuši kopš pirmā A. Solžeņīcina darba Viena diena Ivana Denisoviča dzīvē iznākšanas. To izdeva Krievijā 1962. gada 17. novembrī un pēc tā izpirkšanas 1963. gada janvārī lētā iespiedumā — par 12 kapeikām. Arī šo izdevumu — ¾ miljona eksemplāru — izpirka; Krievijas melnajā tirgū tas maksāja 4—5 rubļus. — Tas notika tā sauktā Krievijas literārā atkušņa laikā, kad parādījās arī Ilja Ērenburga Atkusnis un Vladimira Dudinceva Ne no maizes vien. Atkusnis samērā drīz izbeidzās, bet Aleksandra Solžeņīcina Krievijā neiespiestos darbus Vēža klīnika un Pirmo apli pēc Čechoslovakijas krizes iespieda rietumos. 1970. gadā viņam piešķīra Nobela prēmiju.

A. Solžeņīcins kādā savā darbā izteicies, ka rakstnieks esot tikpat kā kādas valsts otra valdība. Tiešām, laikmetā, kad visā pasaulē sūdzas par vadoņu trūkumu, kad daudzu valstu valdību galvas izpilda tikai augstākā ierēdņa pienākumus, Solžeņīcina iedālais pasaules uzskats rada pretspēku varas politikas aizstāvjiem.

Pirmo reizi lasot A. Solžeņīcina darbus, daudziem lasītājiem būs radies jautājums, kā tas bijis iespējams, ka padomju Krievijas vidē izaudzis rakstnieks, kas, nenākot saskarē ar rietumu pasauli, varējis radīt tādus darbus kā Vēža klīnika un Pirmais aplis.

Par A. Solžeņīcina literāriem darbiem Sidnejā nesen referēja Ausma Medne. Tāpēc šoreiz Elga Rodze-Ķīsele 11. augustā Sidnejā referēja par Alģksandra Solžeņīcina dzīvi, kuŗas izvilkumi atstāstīti šeit.

Pirmo zināmo Solžeņīcinu — Filipu — Pēteris Lielais izsūtīja uz Voroņežu, jo tas neatļauti apstrādājis valsts zemi. Tēva tēvs izsūtīts uz Kaukazu, jo vadījis sacelšanos pret muižniekiem. Tomēr par to, ka viņa senči bijuši kārtīgi zemnieki, viņam Kaukazā piešķirta zeme. Solžeņīcina tēvs studējis vēsturi un valodas Charkovas universitātē, sevišķi viņu interesējusi Tolstoja mācība. Aleksandrs Solžeņīcins piedzimis sešus mēnešus pēc tam, kad viņa tēvs, kas pēc revolūcijas strādājis par mežsargu Kislovodskā, miris negadījumā, tīrot savu mednieka bisi.

A. Solžeņīcins piedzimis 1918. gada 11. decembrī. Bērnības gadus pavadījis Rostovā. Pirmos mēģinājumus literātūrā veicis 9 vai 10 gadu vecumā. Jaunekļa gados viņš sapratis, ka rakstīt par to, par ko viņš vēlas, varēs tikai paslepus un tāpēc izvēlējies studēt matēmatiku un fiziku. 1936. gadā viņš iestājas Rostovas universitātē matēmatikas fakultātē. Paralleli matēmatikas studijām viņš studē arī filoloģijas fakultātē, sākumā Rostovā, tad korespondences kursos Maskavas literātūras un valodu institūtā. Viņš mēģina iestāties arī drāmas studijā.

1941. gada oktobrī viņu iesauc armijā. Tur viņu nepatīkami pārsteidz lielā atšķirība kareivju un virsnieku starpā, kā algas, tā pārtikas ziņā. Sarakstē ar draugu viņš asi kritizē Staļinu. Vēstules nonāk policijas rokās un 1945. gadā Solžeņīcinu, kas jau bija ieguvis kapteiņa pakāpi, apcietina Kēnigsbergā.

Pēc Ļubļankā, Butirkos un Maskavas tuvumā pavadītā ieslodzījuma laika Solžeņīcinu novieto Maskavas tuvumā būvdarbos, bet vēlāk Meržino, kur novietoti zinātnieki. Tie 1948. gadā saņēma rīkojumu izgudrot speciālu telefona noklausīšanās ierīci. Šo laiku Solžeņīcins vēlāk apraksta romānā Pirmais aplis. — Tā kā zinātniskie darbi neatļauj laiku rakstīšanai, Solžeņīcins apzināti nepilda pienākumus, un 1950. gadā viņu izsūta vispirms uz izvietošanas nometni, pēc tam uz kapara raktuvēm, vēlāk uz ogļu raktuvi, tad Divu sāls galvu nometni. Pēdējo Solžeņīcins vēlāk aprakstīja romānā Viena diena Ivana Denisoviča dzīvē.

1952. gadā Solžeņīcins saslimst ar vēzi. To izgriež, bet analizes rezultātus, kas norāda, ka viņš saslimis ar vienu no visbīstamākiem vēža paveidiem, viņam neizpauž. 1953. gadā viņu no ieslodzījuma izlaiž, bet jāpaliek dzīvot izsūtījumā. Vēzis atjaunojas. Viņš iet pie kāda veca dziednieka, kas to ārstē ar kādu indīgu augu, — 1954. gadā Solžeņīcins saņem atļauju doties uz Taškentas slimnīcu. Tur pavadīto laiku viņš vēlāk apraksta romānā Vēža klīnika. No slimnīcas atgriezies, viņš meklē iespēju atgriezties Rostovā vai Maskavā, un beidzot šo atļauju saņem 1956. gadā.

No izsūtījuma atgriezies, Solžeņīcins apmetas Vladimiras apgabalā, strādā vidusskolā un

(Turpinājums 6. lp.)

Veca draudziba nerūs

EPIZODI PAR DIPLOMĀTA NEL. P. PRIEDĪŠA GAITĀM

Šādus vārdus bija teicis savā pēdējā š.g. 2. jūnija vēstulē pēkšņi Londonā mirušais mans labais draugs un klases biedrs. Liktenis bija lēmis, ka 78 g. vecumā viņš izbeidza šās zemes gaitas. Gribu domās vēl pakavēties pie šī lielā latvju patriota un darbinieka, sniedzot dažus faktus atkļātībai.

Turpat jau 60 gadi pagājuši, kopš 1915. g., kad vācu patrulas parādījās Tukuma tuvumā un pilsētā ieveda ievainotos. Mūsu nelielā klase bija beigusi direktora J. Stiprā, vēlākā docenta, vadīto Tukuma komercskolu. Sakarā ar karu un evakuāciju, absolventi devās dažādos virzienos, bet vistālāko ceļu bija izvēlējies D. Kopenhāgens, dodoties pāri lielajiem ūdeņiem uz Braziliju.

Ar nelaiķi skolas laikā dzīvojām tuvu komercskolai. Viņš bija visai uzcītīgs, pakluss, saticīgas dabas. Rokraksts glīts, kaligrafisks. Vēlāk viņa darbs saistījās ar LETU un diplomātiju, visvairāk laika pavadot ārpus Latvijas. Mūsu klasē bez latviešiem bija arī daži žīdi, krievs un vācietis. Raksturīgi, ka skolā laba daļa audzēkņu bija vidzemnieki, pie tiem piederēja arī nelaiķis. Izloksnes arī dažādas. Varbūt šī iemesla dēļ nelaiķim bija pavārds Piaters.

Trimdas laikā, sevišķi pēdējos 15 gados, ar Pēteri Londonā attīstījās diezgan dzīva domu izmaiņa. Nereti apmainījāmies ar saviem publicētiem rakstiem avīzēs un žurnālos. Ja Pēteris ir lietājis tādu pseudonimu kā P. Jelgavietis, tam par iemeslu, cik atceros, viņa dzimto māju nosaukums Vietalvā, arī Jelgava. Vēstulēs viņš atklāj visvairāk savas jūtas un nojautas.

Nelaiķis piederēja pie korporācijas Fraternitas Livonica. Mēs agronomi Miķelis Vilciņš un es, tāpat zvērināts mērnieks Leonīds Bulmanis, piederējām pie Talavijas, kaut skolas direktors J. Stiprais bija sēļu filistrs. Reizēm P. Priedīša vēstulēs ieskanas arī vietuļnieka stīga: „Ir jau labāk, ja ir kāds tuvs cilvēks. Es gan esmu viens pats. Kādreiz ir garlaicīgāk, bet tā esmu ieradis un tā tas iet."

— Priekšpēdējā vēstulē 1973. gada 2. martā) viņš runā par veselībā vājo prof. Laimoni Rudzītis, kas pratis lībiešu valodu un solījis par to rakstīt. Prof. Rudzītis tagad Brazilijā miris.

Kā mazu intermeco gribu minēt, ka nelaiķis kontaktējās ar valodnieku Aleksi Kalniņu, jo komtetentu lingvistu raksti bija vajadzīgi arī Anglijā dzīvojošiem tautiešiem, īpaši šinī laikmetā, kad pamatu irdināšanā bez padomijas nereti pieliek savu roku viens otrs pašu cilvēks — viszinis vai, labāk sakot, pārgudrinieks.

Nelaiķis no miglainās, paaukstās Anglijas ir centies vasarās izrauties uz siltākām zemēm. Man atnāca kartītes nereti no diplomātu iecienītās Rivjēras Francijā, tāpat no Italijas ziemeļu un dienvidu daļas, arī no Grieķijas un Spānijas. Zīmīgi, nekad viņš nesūtīja tikai „sveicienu kartītes", bet gan aprakstīja iespaidus.

Miers viņa nerimtīgajai dvēselei aizsaulē!

Jānis Mierkalns

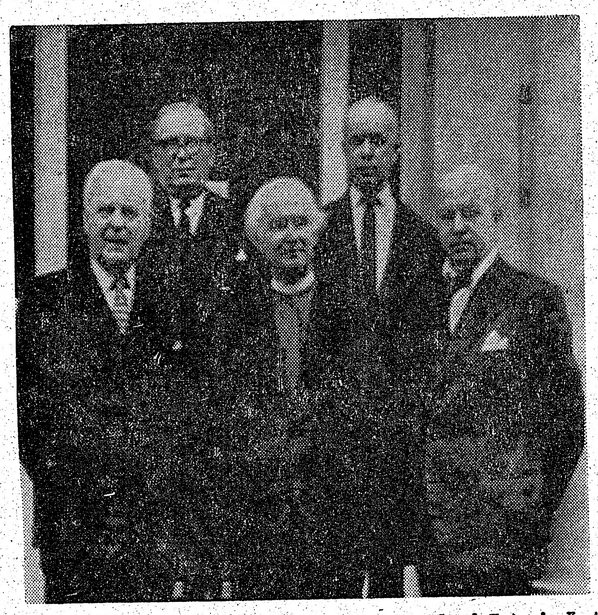

Nelaiķis P. Priedītis (aizmugurē pirmais no kreisās) pie Latvijas sūtniecības ēkas Londonā archibīskapa A. Lūša apciemojuma laikā 1970. gada pavasarī. Attēlā no kreisās: lietvedis T. V. Ozoliņš, P. Priedītis, archibīskaps A. Lūsis, E. Žilinskis un prāvests R. Mužiks.

Tukuma komercskolas 1915. gada absolventi ar skolotājiem Ķemeru parkā Latvijā. 3. rindā no kreisās — Pēteris Priedītis.

Cilvēka tiesibu . . .

(Pārnesums no 5. lp.)

atsāk nopietni rakstīt; vēlāk viņš pāriet dzīvot Rjazaņā.

1961. gada oktobrī komūnistu partijas 22. kongresā literārā žurnāla Novi Mir redaktors Aleksandrs Tvardovskis pārmetis literātiem, ka tie runājot tikai pusvārdos. Kad tie sākšot runāt atklāti? Daži rakstnieki sekojuši viņa aicinājumam: Ilja Ērenburgs un Vladimirs Dudincevs. Šī atkušņa laikā arī A. Solžeņicins dabūja atļauju publicēt Vienu dienu. Tomēr jau no paša sākuma partijas ideologi vēro atkušņa radītās sekas ar aizdomām. Kritiķiem izdodas aizkavēt Ļeņina prēmijas piešķiršanu Solžeņicinam, viņi sāk aizkavēt arī citu darbu iznākšanu.

Kad pēc Solžeņicina darbu iznākšanas rietumos viņu izslēdz no rakstnieku apvienības, viņš atstāj Rjazaņu un pāriet dzīvot Maskavas tuvumā pie slavenā čellista Rastropoviča, kas riksē pats ar savu karjēru un personīgo drošību.

Par Nobela prēmijas piešķiršanu Kremlis sākumā klusē, beidzot literātūras laikraksts pēc vairākām dienām ziņo, ka zviedru akadēmija iejaukta ļoti netīrā darījumā un Komsomoļskaja Pravda ķengājas, ka 1970. gada Nobela prēmija esot piešķirta Hitlera aģentam — fašistam. Solžeņicins gatavojas braukt uz Stokholmu, lai saņemtu prēmiju, bet, saņēmis brīdinājumu, ka nedabūs vairs atļauju atgriezties, jautā zviedru sūtnim Jaringam, vai nebūtu iespējams prēmiju saņemt Maskavā. Jarings vispār neatbild, un tā 1970. gada 10. decembrī A. Solžeņicins Rostropoviča villā noklausās radio pārraidījumā no Stokholmas pilsētas nama. Tur nolasa arī Solžeņicina piesūtīto rakstu, kur, starp citu, rakstīts: „Es ceru, ka mana neklātiene neapēnos šīs dienas svinības, es arī nevēlos, ka mani vārdi izraisītu skumjas šajā skaistajā brīdī, bet es nespēju aizvērt acis faktam, ka Nobela prēmijas pasniegšanas diena sakrīt ar cilvēka tiesību dienu. Pasaulei ir jāsaprot šī sagadīšanās."

Solžeņicins turpināja rakstīt Rostropoviča villā, kamēr viņu 1974. gada 13. februārī apcietināja un 14. februārī izsēdināja no krievu lidmašīnas Frankfurtes lidlaukā.

Juris Krādziņš

Rīgai daudz cieminu

Rīga ir tūristu pilsēta, saka ASV latvieši, kas apmeklējuši okupēto Latviju. Tur ir ne vien latvieši no rietumiem, ASV, Kanadas, Austrālijas vai Zviedrijas, bet arī tūristi no dažādām austrumu bloka zemēm — Austrumvācijas, Ungārijas vai arī dažādām padomju republikām. Izrādās, ka apmeklētāju skaits vasarā bijis tik liels, ka Rīgā nav bijis vietas visu tūristu novietošanai.

Ko vispirms redz latvietis, kas pēc 30 gadiem atgriežas, lai apskatītu pilsētu? Rīga nav tāda kā tanī laikā, kad bijām spiesti to atstāt, saka kāda latviete no Ņujorkas. Visur redzamas pārmaiņas. Kara laikā daļa no ēkām sapostīta. Daļa ir atjaunota, citas nolīdzinātas, un tur tagad ir mazi parki ar soliem, kā pie Pulvertorņa vai Švarca kafejnīcas.

Pēteŗa baznīcai tornis gan ir uzcelts, bet no citas puses redzami postījumi. Parasti tos tūristiem nerāda, bet jaunieši prot nofotografēt arī tos. Tiešām, uzņēmumā redzama Pēteŗa baznīca ar izsistiem logiem un melni nokvēpušu mūri.

Iekšrīgas šaurajās ielās, kad pa tām brauc kāds smagais krievu preču auto, gājējiem jāpaiet sāņus. Centrāltirgus lielās halles vēl ir tās pašas, ko uzcēla Latvijas neatkarības laikā, tikai uz galdiem vairs nav agrākās produktu pārpilnības. Piemāju dārziņos audzētie produkti ir dārgi.

Vecā dzelzceļa stacija aizstāta ar jaunu celtni. Marijas iela liekas labāk uzposta nekā Krišjāņa Barona iela, kas nolaista. Veikalu rajonā vēl redzamas Latvijas laika veikalu izkārtņu vietas, bet pašas izkārtnes nozudušas. Arī daudzi tramvaji aizstāti ar trolejbusiem. Braukšanas maksa iemetama mazā kastītē, saņemot pretī biļeti. Ja uznāk kontrole, braucējus bez biļetēm var sodīt ar vairāk simt rubļiem, ko neviens nevēlas.

Brīvdabas mūzejā priedes aug kā kādreiz Meža parkā, kaut Latvijas laikā tur izskatījās klajš.. Bet Rīga ir dārzu pilsēta. Pie operas kopj apstādījumus, tāpat Ziedoņa dārzā un citās vietās. Tomēr ielas ir nolaistas; Artilerijas ielā redzams apaļo akmeņu bruģis ar bedrēm ielas vidū. Tramvaji vairs neiet pa to pašu maršrutu. Kāda trolejbusa līnija sākas pie universitātes mazajām Architektu un Inženieŗu ielām, kāda cita līnija no Radio ielas.

Arī kapsētas ir mainījušās. Pie Brāļu kapiem mūžīgās uguns vietā novietotas puķes. Prezidenta Čakstes pieminekļis ieaudzis koku kuplumā, bet zāle apkārt nekopta. No malas to nemaz nevarot redzēt. Pie Brīvības pieminekļa bieži parādās latviešu noliktās puķes, bet tās ātri nozūd.

Tūristi bez pavadoņiem brīvi var kustēties Rīgas pilsētas robežās un Jūrmalas pilsētā, bet ārpus Rīgas var doties kopējā ekskursijā, un arī tikai uz atļautām vietām. Ja kādu noķer šos norādījumus pārkāpjam, to tūliņ var izraidīt atpakaļ uz zemi, no kurienes viņš iebraucis, kā tas vairākos gadījumos arī noticis. Atpakaļ viesnīcā jābūt pusnaktī. Rīgā vēl joprojām būvējot jaunu viesnīcu ārzemju tūristu uzņemšanai . . .

Baložu krogū pulcējoties tikai latvieši, bet viesmīļi ir gausi un ilgi jāgaida uz lēsēm. Ārpusē gaŗas „taksīšu" gaidītāju rindas. Vecais Rīgas ormanis vai, kā to agrāk sauca, „fūrmanis" ar savu zirdziņu nozudis.

Arī Jūrmala ir mainījusies. Tagad tur daudz ielas asfaltētas un paplašinātas, vasarnīcu puķu dārzi samazinājušies. Vasarnīcas pa lielākai daļai krāsotas tumšā krāsā, jo jākrāsojot, kādu krāsu var dabūt. Kādas labi pazīstamas ASV latviešu ģimenes bijušajā vasarnīcā iekārtota ātrās palīdzības ambulance. Radies arī jauns restorāns Jūras Pērle, moderni būvēts, bet vietējiem latviešiem ieeja tur aizliegta. Restorānu tie varot apciemot tikai tūristu pavadībā. Pludmalē iekārtotas pārģērbšanās vietas. Satiksme ar pludmali esot ērta un samērā lēta.

Latvieši ienīst visu krievisko, kam vairāki iemesli. Viens no tiem ir nevēlamais režīms, bet otrs nav mazāk nozīmīgs. Krieviem Rīgā ir dažas iepirkšanās vietas, kur var dabūt dažādas mantas, bet latviešiem tur ieeja aizliegta. Ja uz ielas krieviski prasa paskaidrojumus, tad neatbild vai arī atbild latviski. Tramvajos starp latviešiem un krieviem reizēm notiek vārdu pārmaiņas, un esot gadījumi, kad lietojot arī spēku. Uzraksti uz ielām latviešu un krievu valodās, bet dažās starptautiskās vietās arī franciski.

Tūristi tiekot aicināti uz sakaru komitejas pieņemšanas pusdienām. Rīgas latvieši vēlas tur redzēt ciemiņus no rietumiem, tikai tiem nepatīkot klausīties stāstus par rietumu latviešu labo materiālo stāvokli, bet gan par to, ko tie darot Latvijas labā.

Latviešu jaunatne Rīgā vēlas ģērbties pēc rietumu parauga, ieskaitot zilās amerikāņu „džīnas". Tie vēlas klausīties rietumnieku mūziku. Kā jaunie, tā vecie priecājoties, ka rietumos latviešu jaunatne protot runāt samērā labi latviski. Gaŗie mati neesot neko iecienīti, kur tādus redzot, tie esot vai nu no ASV vai Zviedrijas. Dažreiz uz ielas sveši cilvēki mēģinot ar rietumniekiem uzsākt sarunas. Tūristi, kas braukuši, lai izpatiktu vai sadarbotos ar vietējām iestādēm vai dotu intervijas, netiekot cienīti. Iebraucot Rīgā, ārzemniekiem jāreģistrē viss vērtīgais un neparastais, ieskaitot acenes. Atgriežoties tas viss atkal jāizved.

Rietumu ciemiņi garšojuši Rīgas nēģus un lucīšus. Viņu atzinums, ka tie vairs negaršojot tā, kā pirms 30 gadiem. Neesot vairs vecie žāvēšanas meistari. Tūristi nogaršojuši arī slaveno dzērienu Rīgas balzams, kas esot stiprs un rūgts.

Vkt.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

491 College St., Toronto, Ont.
M6G 1A5

T.L. Kred. sab.
HAMILTONAS NODAĻA
16 Queen Street North,
Hamilton, Ont.,
L8R 2T8

M A K S Ā

6% par noguldījumiem
7% par 1 gada ilgtermiņa noguldījumiem
8% par 3 gadu ilgtermiņa noguldījumiem
9% par 3 gadu ilgtermiņa noguldījumiem (% saņemot termiņa beigās).

Minimālais ilgtermiņa noguldījums ir **$2000.00. Visi naudas noguldījumi apdrošināti. Dzīvības apdrošinājums līdz $2,000.00 procentuāli atkarībā no biedru vecuma iemaksāšanas brīdī.**

I Z S N I E D Z

apdrošinātus personiskus aizdevumus līdz $10,000.00, māju obligācijas līdz $50.000.-.

Toronto birojs pirmdienās slēgts.

Tas atvērts: otrd. — ceturtd. no 10 rītā — 7.30 vakarā, piektdienās no 10 rītā — 8.00 vak. Sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.

TĀLRUNIS
924-2551
924-2552

Hamiltonas birojs

atvērts otrd. un ceturtdien no 6.30 vak. — 9 vakarā.

Tālrunis 529-7939

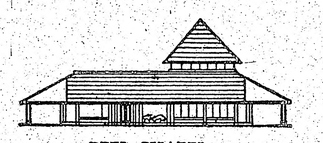

PEEL CHAPEL
2180 Hurontario St., 279-7663

RONCESVALLES CHAPEL
436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL
2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter

APBEDĪŠANAS BIROJI

R. S. KANE Ltd.
apbedīšanas birojs
4812 YONGE STREET
(Sheppard Avenue tuvumā)
Willowdale
221-1159

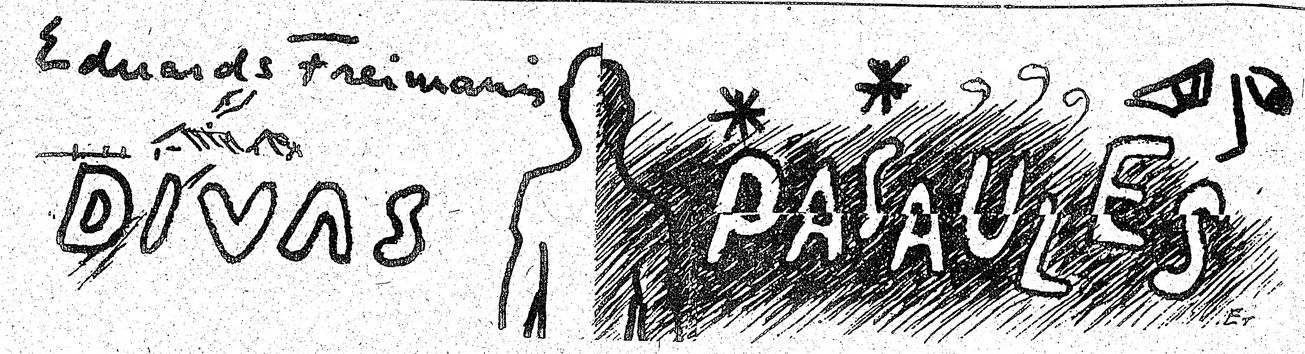

romāns

(51. turpinājums)

„Par uzbrukumu, varmācību, paraušanu. Vācietis domāja ļaunāko, nespēja saprast, ka trakais varētu ar viņa sievu pus dienu nosēdēt mežā un stāstīt viņai par veciem laikiem, vairāk neko."

„Tāpēc viņam sirds saplaisāja?"

„Laikam gan."

„To pelnījis."

„Bet es esmu apzīmogots par traku. — Kas zina, cik ilgi būs šeit jāpel."

„Drīz izlaidīs: ārsti šo to saprot; dvēseļniekus var pārliecināt, ja pareizi spēlē.

„Maza nozīme, kur nīkstu."

„Vai Ņinu vēl bildinātu, ja vācietis atstieptos?"

„Nebūtu vērts — viņa vairs tikai puscilvēks. Kā ar tādu lai niekojos? Duetā pātarus skaitītu? Man pret baznīcām, lūgsnām un priesteriem alerģija, kopš tie sagrozījuši Ņinai jēgu."

„Gunti, jums ciemiņš," mūs pārtrauc uzraugs.

Eju saņemt Maknīlija kundzi.

24.

Atkal nakts; atkal pārkāpju gadu desmitus un atgriežos mājās. Gulēšana būtu muļķība, ja varu vēlreiz izdzīvot aizgājušās dienas, kas tagad šķiet kā pasaka, kaut arī toreiz dzīve likās apmākusies.

Tāpat kā italietis, kļuvu aizvien nīgrāks, kad redzēju, ka mīlestība novītusi. Neviena tu, Iris, netaisījies precēt, bet saskatījies ar vairākiem, sevišķi ar Juri Rāceni no abitūrijas klases. Reizēm ar mani aprunājies, bet biju kļuvis tavs brālis, par ko rūpējas, kam vēl labu. Bet es tavs brālis negribēju būt. Manī dega pagājušais rudens; gribēju atkal būt tev tuvu. Mana alka bija slima: šaubos, vai būtu tevi skūpstījis. Drīzāk būtu mocījis, kaut pašam sāpētu vēl vairāk. Grūdu tevi no galvas laukā; mēģināju tevi nicināt, bet gruzdēšana nerimās. Kad redzēju tevi pļāpājam ar Rāceņu Juri, nezināju kurp skriet, ko plēst, ko raut; ar ko kīvēties, ar ko kauties.

„Puisīt, tu esi greizsirdīgs!" cinisms ņirdza, kad, pirmos gaiļus gaidot, pārbaudīju ledus biezumu linu mārkā. Āliņģis glūnēja tik melns, auksts un baismīgs, ka nodrebinājos un steidzos atpakaļ zem segām.

„Muļķīgs minējums, cinism!"

„Atzīsties, atzīsties — greizsirdība kā vienacaina ragana tup eglītēs un glūn."

„Īrisa un viņas Rācenis man vienaldzīgi kā divi saderinātie kādā Abesīnijas sādžā!"

Cinisms parādīja gleznu: Rācenis tevi apķēris, un tu ļaujies skūpstīties. Ja nebūtu nakts vidus, būtu skrējis pie tevis, griezis tev roku un prasījis, lai atzīsties, ka Rācenis tevi bučojis.

Kāpēc lai viņš nebūtu? Ja es drīkstēju, tad drīkst arī Rācenis. Iegalvoju sev, ka esi izlaidīga meitene, tāpēc nav vērts par tevi guģoties. Bet jutu, ka neticu sev; gribējās būt kopā ar tevi, lai cik izlaidīga tu būtu.

Rītos svīdu, steigdamies uz skolu, lai būtu jums priekšā un novērotu, vai jūs atrodat viens otru un amizējaties. Bet parasti jums nebija laika. Sakņupuši sēdējāt katrs savā klasē; laikam kautrējaties viens pie otra iet. Gaitenī gan sasveicinājāties, kaut ko uzbildāt. Paklusu — tā kā nedzirdēju, jo turējos pa gabalu. Tās sekundes samaitāja manu dienu. Nespēju vairs atmudžināt uzdevumus; domrakstos aizmirsās gaļumzīmes un kommati.

Sasparojos ar tevi izskaidroties, bet kad pašķīlās izdevība, tad iespītējos. Vēlāk nezināju, kā sevi panest — kā toreiz, kad saplēsu Akurātera grāmatu. Lapas salīmēju, bet ar kādu līmi lai mīlestību līmē? Jeb pats biju līmējams? Laikam gan! Bet pašam pie sevis grūti piekļūt, pašam sevi grūti salīmēt.

Biju par lepnu, lai meklētu padomu ārpus sevis. Dažreiz paklausījos cinismā, bet tas tikai blēņas melsa. Tomēr blēņas palīdz, ja esi ar nopietnību tā noslogots, ka grūti vakaru sagaidīt, bet vēl grūtāk izdzīvot līdz rītam. Māte manīja manu apsēstību, bet ziema aizejot piebēra ar rūpēm viņai kūti un sētu. Nebija māte arī psiholoģijas grāmatas lasījusi, nebija īstos vārdus iemācījusies. Varbūt dažas lapas no rijas senča manuskriptu būtu līdzējušas, bet cinisms zobojās, kad grasījos tev par to minēt. Vai lai pats kā spoks uz rīju zogos un pa lodziņu lienu speltē?

Atkal man piemetās lasīšanas drudzis. Lai kāds nogurums sēdēja uz pakauša, līdz trim spītēju miegam.

„Izgulies, dēls — atveldzē galvu," māte raudāja. „Paliksi traks no bezmiega."

„Miegs mani kaitina — lasīšana atpūtina."

„Ai, ai Gunti, nesaprotu, ko skola tev nodarījusi."

Māte aizgāja; domu smagums viņai nolieca galvu. Saturējos: neskrēju pakaļ, neķēros ap pleciem, nekliedzu, ka gribu iet gar Rantas krācēm slidināties, jo nespēju ar sevi un Īrisu sadzīvot.

Vai atminies, Iris, sarunu ar Bāliņu Lizeti kādu sestdienu pēc skolas? Lizete bija ziemas princese: matiem tik gaišiem kā sarmas vainagu, rokām bez siltuma, baltu, baltu seju un spožām acīm — kā ledus kristalliem. Klusa un slimīga. Ģimnaziju aizsākām reizē, bet otru gadu Lizete sala mēnešus noslimoja un klase bija jāatkārto. Tomēr Lizeti joprojām uzskatījām par savas klases meiteni.

Pa gaiteņa logu vēroju cīruļu puteni, kas dejoja ielās. Zināju: vējš steidzās aizvilkt ceļus. Būtu derējis steigties mājās, jo sestdienās Arvīds palīdzības negribēja — tā bija viņa brīvā diena. Bet tu, Iris, biji vēl skolā. Gribēju vismaz ar acīm tev saulainu svētdienu novēlēt, jo visu nedēļu nebiju tevi pat pasveicinājis. Baidījos, ka tāpēc man rītu kārosies staigāt gar krācēm.

„Kā tiksi mājās — tādā putenī?" tu vaicāji pienākdama.

„Nebēdā — es atrūcu."

„Man kalps brauks pretī. Varēsim paņemt tevi līdz? Ritenim vietas aizmugurē. Lizete arī būs — ielūdzu ciemos."

„Ne pirmo reizi putina. Kupenas aizvien izbristas."

„Kā vēlies, Gunti," tu apslēpi vilšanos.

Tīši apdevos klusumam, bet tevi tas neuztrauca.

„Vai negribi rīt ar ragaviņām vizināties?" pēc brīža atsāki. „Kad vējš pierimsies, kupenas būs sadzītas stingras."

„Ragavas pērn salūza; nav sataisītas."

„Mums ir trejas — un dabūsim vēl no kaimiņiem."

„Atnāc gan, Gunti," Lizete bija pienākusi nemanīta.

Paskatoties viņā, radās aizdomas, ka esmu izraudzīts par ziemas princeses ragaviņu draugu. Kavalieru pārgrupēšana pēc lielpilsētu un salmu romānu paražām!"

„Būs ragaviņu karnevāls?"

„Kāds ducis: Artemids, Maija, Biruta, Mirdza, Johans — pat Beno, kaut gan viņam baiļes no slideniem kalniem."

„Tas nav ducis," es smīnēju. Prātā man bija Rāceņu Juris.

Lizete uzminēja manu domu: „Būs Ziediņu Rasma no manas klases; Rācenis un Dambrovskis no pirmās."

Izlīkos vienaldzīgs, bet tēlojums bija samākslots.

„Gunti, tev jānāk!" tu arī tēloji mieru un tikpat neveiksmīgi. „Sapulcēšanās vienos mūsu mājās. Laišanās no Zaļkšu kalna."

„Nevaru solīties," teicu diplomātiski. „Būs jāpalīdz Valdim. Viņš brauc mežā — mājas darbi atpaliek."

„Turies, turies savā bēdu bļenzē, ievainotais mīlētāj!" cinismam bija ko smieties. „Ai, kā visiem sāpēs tavs baironisms!"

„Lizetei būs gara diena, ja neatnāksi," mēģināji jokot, kaut arī redzēji, ka biju iegājis savā akmens pilī un vārtus noslēdzis.

(Turpinājums sekos)

Toronto latviešu draudžu kapu svētki notika Jorkas kapu latviešu nodalījumā š.g. 8. septembrī. Dievkalpojuma ievada liturģiju teica māc. A. Briedis, svētrunu māc. I. Gaide, lūgšanu māc. Ā. Čops, bet beigu liturģiju — archibīskaps A. Lūsis. Skaistajā saulainajā svētdienā kapos pulcējās tuvu pie divi tūkstoši dievlūdzēju. Kapu svētku dievkalpojumu kuplināja Čingakusi pūtēju orķestris no Bramptonas. Pēc dievkalpojuma māc. I. Gaide iesvētīja kapu piemineklus Jānim Zariņam, Kārlim Stagavam, Jānim Grīnfeldam, Emīlijai Fišerei un Antonijai Fišerei. Mācītājs A. Briedis iesvētīja piemineklus Jānim Kuknam, Robertam Hercbergam, Paulim Balodim un Jānim Grīnfeldam (šis ir otrs J. Grīnfelds — Red.), bet māc. Ā. Čops iesvētīja Emmas Imerfreijas piemineklī un mūžīgo uguni Līvijai Miķelsonei. Mūžīgā uguns, kas degs visu laiku, ir pirmā šāda veida latviešu kapos. Prāv. B. Kokins iesvētīja piemineklī Veronikai Grodnei. Augšējā attēlā, pirms svētku dievkalpojuma četrus gadus vecais Miķelis Jānis noliek ziedus uz sava vectēva, ilggadējā LNAK valdes priekšsēža Jāņa Niedras kapa. Pa labi mācītāji A. Briedis, I. Gaide, Ā. Čops un archibīskaps A. Lūsis. Apakšējā attēlā daļa no dievlūdzēju pulka. Foto: J.Liģers

Kāpēc Baltijas valstis netiek pieminētas

Laikraksts The Toronto Sun 4. septembŗa numurā bija ievietojis nodaļā Letter of the Day Baltijas tautu federācijas Kanadā vicepriekšsēža G. Sukses vēstuli.

„Baltijas tautu federācija Kanadā, kas pārstāv ap 100.000 igauņu, latviešu un lietuviešu izcelsmes kanadiešus, samulsusi vēro Kanadas baznīcas vadītāju neseno ziņojumu. Tie it visi nosoda brīvības un cilvēka tiesību trūkumu zināmās rietumu valstīs. Mūsu jautājums ir vienkāršs: Kāpēc nekad netiek pieminētas padomju akupētās Baltijas valstis — Igaunija, Latvija un Lietuva, padomju varasdarbi Baltijas valstīs, kas ietver deportācijas, apspiestību, masu slepkavības, piespiedu kollektīvizāciju, pārkrievināšanu un nacionāli noskaņotu personu vajāšanu? Gandrīz ik dienas tiek saņemti ziņojumi no Baltijas valstīm par jauniešu un baznīcas apmeklētāju vajāšanu. Šīs ziņas apstiprina arī nemiernieki, kas atstājuši Baltijas valstis. Maigi sakot, arī baltieši Kanadā ir norūpējušies par divējādām mērauklām un veidu, kā redzamas personas un organizācijas patvaļīgi sadala pasauli pieminamās un nepieminamās daļās. Baltijas tautu federācijas Kanadā vadība, līdz ar trim centrālajām organizācijām vēlas satikties ar Kanadas baznīcas padomes pārstāvjiem un citiem baznīcas vadītājiem, lai apspriestu augšminētos jautājumus. Mēs ceram, ka šī satikšanās būs iespējama."

SIKĀS ZIŅAS

REKORDU UPURIS

Nedaudz pēdējās nedēļās Ontario ezers pārpeldēts 3 reizes, un pēdējā peldētāja Naieda to mēģināja šķērsot, arī peldot atpakaļ. Nodoms neizdevās. Pagājušajā sestdienā 32 jūdzes gaŗo distanci mēģināja veikt arī Toronto jaunietis 17 g. v. Nils Maknils, peldot līdz vēl trim jauniem peldētājiem. Pavadītāju laivas motoram sabojājoties peldētāja liktenis bija izšķirts. Trīs peldētājus pavadītājus izglāba privātas personas, bet Nils Maknils pazudis.

JAUNS MILJONĀRS

37 g. v. motocikla triku braucējs Īvels Knīvels pagājušā svētdienā mēģināja pārlēkt Sneika upes 1600 pēdu plato kanijonu Idaho pavalstī speciāli gatavotā raķetē. Krītširmim atveroties ātrāk nekā paredzēts, viņš ar visu aparātu noplanēja upē un izglābās. Otrreiz triks nav jāatkārto, jo kāda firma bija garantējusi lēcienam 6 milj. dol., piedevām viņš vēl saņems dažādas maksas no televīzijas u.c.

● Starp lielākajām Ontario pilsētām novietotas vairāk nekā 20 zaļi baltas ceļa zīmes, kuŗās attālumi apzīmēti kilometros. Tas ir sākums programmai, kas paredz Ontario satiksmes sistēmu aizstāt ar metrisko. Provinču un federālā valdība noteikusi 1977. g. 7. septembri par termiņu lielceļu zīmju apmainīšanai pret metrisko sistēmu.

● Pēc Kanadas statistiskiem datiem dzīves dārdzība pagājušā mēnesī cēlusies par 10 proc. augstāk nekā iepriekšējā gadā. Pārtikas cenas cēlušās par 5 proc. mēnesī un ir par 18.6 proc. augstākas nekā gadu iepriekš. Apģērba cenas cēlušās par 1.8 proc. mēnesī vai 10.- proc. salīdzinājumā ar pērno gadu., dzīvoklis par 1 proc. mēnesī jeb 7.5 proc. gadā. Patēriņpreču cenu indeks sasniedzis rekordu — 160.8, iepriekšējā mēnesī 159.2, kas nozīmē, ka preces, kas pirms 13 gadiem maksāja 10 dol., tagad maksā 16.08 dol. Dolara vērtība no 1961. gada noslīdējusi uz 62 centiem. Lielākais cenu pacēlums ir cukuram — par 30 proc., svaigām saknēm 8 proc., maizei 4 proc. un margarīnam 7 proc. Sakarā ar augstākiem hipotēku procentiem, jaunceļamo māju cenām un māju remonta darbiem cēlušās arī dzīvokļu cenas. Kokvilnas, vilnas un sintētisko audumu cenu celšanās ir palielinājusi arī apģērba cenas.

Danforth - Broadview rajonā

IZĪRĒJAMS DUPLEKS

— 4 istabas, virtuve un apsildāma veranda.

Tālr. 463-1314.

TORONTO ZIŅAS

● Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas pirmais šās sezonas sarīkojums otrdien, 17. sept., pl. 7.30 draudzes sarīkojumu telpās ar Austrālijas dziedoņa Dzintara Veides piedalīšanos. Pie klavierēm komp. Imants Sakss. Vēl sarīkojumā paredzēts Austrālijas latviešu rakstnieku darbu lasījums, piedaloties Austrālijas viesiem Gunai Kūleniecei un Gunāram Klausam.

● No Rosāra bēŗu nama š. g. 6. septembrī uz pēdējo dusu Jorkas kapu latv. nodalījumā māc. A. Briedis izvadīja 62 g. vecumā mirušo Melitu Medni, dzim. Gederte. Aizgājēja bija dzimusi 1912. gada 2. martā Šauļu apriņķī — Lietuvā. Jaunību un skolas gadus pavadījusi Rīgā. Pēc bēgļu gaitām Vācijā viņa ieradās Kanadā, kur pirms 24 gadiem slēdza mūža draudzību ar Jāni Medni, kas Toronto strādāja par klavieŗu skaņotāju un kādu laiku bija arī Toronto latv. ev. lut. Austrumu draudzes ērģelnieks. Melita Medne bija ilgus gadus Austrumu draudzes dāmu komitejas locekle. Pēdējo 9 gadu laikā Medņu pāris dzīvoja ASV. Agrā rīta stundā š. g. 3. septembrī Melita Medne Ročesterā mira ar sirdstrieku. Viņas vēlēšanās bija atdusēties Toronto Jorkas kapu latviešu nodalījumā, kur pirms 15 gadiem tika apglabāta viņas māte. Aizgājējai no tuviniekiem vēl paliek brālis Rīgā, par kuŗu pēdējā laikā trūka ziņu, un māsīca — rakstniece I. Grebzde Toronto.

● Latviešu nama akciju sabiedrības biedru sapulce, kas bija paredzēta 24. septembrī, notiks 8 oktobrī 7.30 vak. Latv. namā.

● TLB sestdienas skolā arī šogad būs speciālā klase latviešu valodas nepratējiem, ko vadīs Marga Lūse. Koklētāju grupu vadīs Kārlis Staško un Sarma Eglīte.

HAMILTONA

● *Latviešu ev. lut. Kristus* draudzes dāmu komiteja Hamiltonā svētdien, 22. septembrī, plkst. 4 pēcp. rīko garīgu koncertu. Koncertā pirmoreiz dzirdēsim solisti Apoloniju Raikovski-Sapali. Mūzikas studijas viņa sāka Latvijas valsts konservātorijā — Hertas Lūses klasē. Kaŗa vētras tās pārtrauca, un tikai 1949. gadā dziedātāja beidza Karlsrues konservātoriju Vācijā. Izceļojusi uz Austrāliju, Raikovska-Sapale ir dziedājusi daudzos patstāvīgos koncertos un radio raidījumos arī latviešu dziesmas. Pirms divi gadiem iebraukusi Kanadā, dziedātāja jau vairākkārt ir koncertējusi Toronto, sevišķi baznīcās. Ērģeļu pavadījumus, kā arī ērģeļu solo, veiks profesors Merijs Bleks (Murray Black).

DV ŠAUŠANAS SACENSĪBAS BĒRZAINĒ

DV Kanadas valdes rīkotās šaušanas sacensības Bērzainē notiks 21. septembrī plkst. 9 no rīta TLMM kluba īpašumā Bērzaine. Tā ir pieejama visām tuvumā esošajām nodaļām, tādēļ DV KV sagaida nodaļu aktīvu piedalīšanos. Rīkotāji ielūdz arī citus šai sportā ieinteresētus tautiešus. Vakarā paredzēto draudzības sarīkojumu kārtos DV Toronto nodaļa, kuŗa arī rūpēsies par bufeti sportistu un viesu vajadzībām. Šaušanas sacensības atklās DV KV priekšsēdis G. Brikmanis. Iepriekšējo gadu sekmīgākajiem šāvējiem balvas ir saņemtas no Austrālijas un tās kopā ar šī gada balvām pasniegs uzvarētājiem. Ik gadus rīkotās DV šaušanas sacensības nav domātas tikai atsevišķām personām vai grupām, bet tajās var piedalīties ikviens vanags vai vanadze, kā arī mūsu jaunieši un viesi. DV Toronto nodaļas šaušanas sekcija šogad izkārtojusi arī šaušanu ar pistolēm un paredzējusi balvas. „Meistars šajā klasē šogad gan vēl nebūs tāds Kanadas mērogā, jo šis šaušanas veids notiks pirmo reizi un citas nodaļas nav vēl gatavojušās. Nākotnē šo šaušanas veidu paredz ieviest organizācijas šaušanas programmā. Pašreiz sagatavo jaunus šaušanas noteikumus DV Kanadā un tie būs piemēroti Kanadas valsts šaušanas federācijas noteikumiem. 21. septembrī šaušana notiks pēc līdzšinējās kārtības. DV KV šaušanas sporta nozare lūdz korespondences šaušanas sacensību rezultātus piesūtīt pēc dotajiem norādījumiem laikus.

Nodaļas, kas nav saņēmušas Globālām šaušanas sacensībām vajadzīgos materiālus, var tos pieprasīs pēc uzdotās adreses.

Uz redzēšanos Bērzainē!

J. Treijs
DV KV sporta daļas vad. v. i.

FUTBOLA VETERĀNI LAUKUMĀ

Pirms 20 gadiem Toronto futbola līgas spēlēs pirmo reizi satikās Toronto latviešu un igauņu vienības. Lai šo atceri atzīmētu, futbola veterāni sestdien, 21. septembrī, plkst. 5.30 Broadview YMCAs laukumā nolēmuši šo vēsturisko cīņu atkārtot, laukumā raidot to pašu sastāvu kā pirms 20 gadiem.

Tā mūsu vienībā redzēsim Alksni, Sudmali, Blaubergu, Lukovski, Sproģi, Muskatu, Rāvu, Bušu, Kudrašovu, Hercbergu, Ģīmi un Litaunieku. Mūsu vienību vadīs A. Grīnbergs, igauņu Lembergs un spēli atklās bijušie Latvijas un Igaunijas valsts vienību spēlētāji V. Borduško un Jensens. **G. G.**

Latvietības cildinājums

ŠOLAIKU MODERNIE TĒRPI AR LATVISKU ROTĀJUMU

Gaŗezera Dziesmu dienu rīcības komitejas sarīkojumu nozares vadītājs V. Miķelsons uzrunāja skates dalībniekus un sveica LNAK kultūras nozares vadītāju Intu Purvu ar ierašanos šai skatē, kā arī ALAs kultūras daļas vadītāju Marģeru Grīnu, lūdzot skati atklāt. M. Grīns uzsvēra, ka šī skate liecina par latviešu kultūras dzīvīgumu. Skate rādīs, kā izmantojami latvju rakstu elementi praktiskā dzīvē. Viņš pateicās milvokietēm, kas aktrises Elzas Tauriņas vadībā skati sarīkojušas un solījušās demonstrēt tērpus ar latvisku motīvu.

Pavisam skatē demonstrēja pāri par 50 dažādus tērpus. Šo darbu ar atzīstamām sekmēm veica 13 modulētāji.

E. Tauriņa aicināja saglabāt mūsu tautas gara mantojumu, nezaudēt savu identitāti, bet pār visām lietām uzturēt mūsu kopību.

Sajūsmu publikā izraisīja ALAs kultūras biroja vadītāja Marģera Grīna piedalīšanās. demonstrējot Elzas Tauriņas un Gundegas Peniķes adītos un šūtos vamžus.

E. Tauriņa uzsvēra, ka visa pasākuma ierosinātāja un organizētāja ir Milvoku sabiedriskā darbiniece Anna Zepe.

Skate nebija parastais modes tērpu demonstrējums, kam pamatā veikals un peļņa, bet tā liecināja par latviešu tiekšanos pēc dailes.

MĀKSLAS UN DAIĻAMATNIECĪBAS SKATE

Rīcības komitejas viceprieksšēdis Rudolfs Jankavs apsveica klātesošos un pateicās visiem, kas mērojuši tālo ceļu. Viņš arī pateicās māksliniekiem un latviešu lietiskās mākslas pārstāvjiem, kas ar saviem darbiem piedalās šajā mākslas un daiļamatniecības skatē. Īpaša pateicība pienākas tautas mākslas krātuves vadītājam Osvaldam Grīnam, kas pielicis daudz pūļu skates iekārtošanā, tāpat sarīkojumu nozares vadītājam ALAs viceprieksšēdim V. Miķelsonam par pūlēm skates noorganizēšanā.

Gaŗezers pastāv jau 10 gadus, tāpat vasaras vidusskola, kas rūpējas par latvietības saglabāšanu. Latviešu kultūra nevar pastāvēt bez latviešu dziesmas un latviešu mākslas. Lai to sekmētu, ir rīkotas šīs dziesmu dienas. Atklājot skati, M. Grīns sveica klātesošos ALAs vārdā un savā runā pasvītrāja, ka latviešu cilvēks nevar dzīvot bez gara dzīves izpausmes. Latviešu kultūra aug un veidojas, bet savā izpausmē paliek latviska. Kaut arī esam tālu no tēvu zemes un savas tautas, mēs šeit svešumā gribam saglabāt dzīvu savas tautas kultūru. Mēs priecājamies par katru, kas šo latvisko garu rāda savos darbos, tā nododot to nākošām paaudzēm. M. Grīnam atmiņai pasniedza velti — grāmatu, tāpat Tautas mākslas krātuves vadītājam Osvaldam Grīnam (J. Unama — Dzīvā Latvija).

Mākslas un daiļamatniecības skatē ar 20 gleznām piedalījās gleznotāja Maija Gruzīte. Viņa pieder tai latviešu trimdas daļai, kas no bēgļu nometnēm nonākusi ASV. M. Gruzīte uzsākusi mākslas studijas Kūpera mākslas skolā Klīvlandē un savu izglītību turpinājusi Klīvlandes mākslas institūtā. 1963. g. viņas gleznas godalgotas Klīvlandes mākslas institūta audzēkņu izstādē; Klīvlandes dziesmu svētku mākslas izstādē ieguvusi atzinības rakstu. Ar saviem darbiem piedalījusies izstādē Čikagā, kur ieguvusi pirmo godalgu. Mākslinieces gleznas atrodamas privātās kollekcijās Virdžīnijā, Pensilvēnijā, Arkanzā, Ohaijo un Ņujorkā.

Keramiķe Anna Graudiņa 1944. gadā beigusi Liepājas valsts lietiskās mākslas vidusskolu. Vācijā darbojusies Aglaster Ranzenā un 1950. g. ieradusies ASV, Ročestrā, un sākusi strādāt par keramiķi. Šī ir Annas Graudiņas 15. izstāde. Viņa piedalās ar 45 darbiem — vāzēm, šķīvjiem, podiem, svečturiem, alus kausiem un citiem keramikas priekšmetiem.

Rotas lietas bija izstādījuši šādi rotu darinātāji: O. Grīns, A. Gugāns, K. Kriķis, Aldona Korma, A. Telle. Ar audumiem piedalījās Emma Kesnere, bet ar koka darbiem J. Ozoliņš.

E. B.

Austrālijas latviešu teātŗa turnejas ansamblis ceļā uz Ziemeļameriku. Priekšā no kreisās Valda Rube, Gustavs Grauds un Irēne Klauša, aizmugurē Guna Kūlniece, Gunārs Klauss, Edvīns Kuks un Dzintars Veide. Teātŗa repertuārā ir divas lugas: Mārtiņa Zīverta Totems, kuŗu izrādīs 14. septembrī un Marsella Ašāra komēdija Tupenis (izrāde 15. septembrī Toronto). Ansamblis viesosies arī vairākos ASV centros.

Preses nozime sabiedrībā

Ceturto dziesmu dienu laikā Gaŗezerā par šo tematu diskutēja īpašs panelis. Diskusiju atklāja Gaŗezera padomes prdis J. Meija, norādot, ka prese atspoguļo faktus sabiedriskās dzīves nozarēs. Presei jābūt bezpartejiskai. Vērojams, ka ASV prese bieži izceļ maznozīmīgus notikumus un ar to ietekmē plašas ļaužu masas, bet galvenie notikumi apskatīti pavirši. Latviešu presei būtu jātuvojas savam īstajam uzdevumam — patiesības notēlošanai, teica padomes priekšsēdis.

Paneļa vadītāja LNAK kultūras nozares vad. Inta Purva raksturoja panelistu personības un viņu aktīvitātes sabiedriskās dzīves norisēs. Tā apm. 250 klausītājiem savas domas izteica redaktors Kārlis Rabācs, ALAs valdes priekšsēdis Dr. Ilgvars Spilners, LNAK padomes priekšsēdis Viktors Upeslācis, rakstnieks un žurnālists Kārlis Ķezbers. K. Rabācs aprādīja, ka laikraksta uzdevums informēt sabiedrību par tās aktuālitātēm un tā pienākums piegādāt vispusīgu informāciju. Tas ir arī izkliedētās trimdas latviešu sabiedrības vienotājs. Zināma informācija var izraisīt arī sabiedrības reakciju, un lasītājs informāciju var pieņemt vai noraidīt.

Laikraksts paliek it kā tilts starp sabiedrības norisēm un lasītāju. Avīznieka galvenais uzdevums ir ziņot laikrakstam, ko tas ar savām acīm un ausīm uztvēris, vai nu tas kādu iepriecina vai sadusmo. Par zināmiem notikumiem prese var dot arī savu vērtējumu, tomēr

(Turpinājums 10. lp.)

Lielgaidas un roveŗi Zvejniekciemā

Lielgaidas un roveŗi, skaitā 133, šoruden Kēp Kodā, Mass., ASV, pulcējās savā 4. nometnē, sauktā Zvejniekciems. Nometņotāji ir pateicīgi nometnes rīkotājiem, Daugavas (8) skautu vienības roveŗu dzimtai un Saules kalna (7) gaidu vienības lielgaidu dzimtai, sevišķi nometnes rīkotājam vad. V. Treimanim, par pūlēm. Rīkotāji atveda vārtus, karoga mastus un visu iespējamo.

Nometnes atklāšanas parādē piedalījās dalībnieki, kas braukuši tālus ceļus: Tērvetes (34) Detroitas, Daugavas (51) Klīvlandes, Staburaga (70) Čikagas, Jelgavas (75) Kalamazū, Rīgas (90) Ņujorkas, Rīgas (72) Toronto, Lielupes (275) Kalamazū roveŗu dzimtas; Gaujas (6) Čikagas, Gaujas (14) Toronto, Ventas (27) Klīvlandes, Rīgas (28) Ročestras, Abavas (30) Detroitas, Bārtas (33) Montrealas, Zilā kalna (4) Ņujorkas, Saules kalna (7) Bostonas roveŗu un lielgaidu dzimtas.

Nometnes karoga mastos uzvijās ASV, Latvijas un Kanadas karogi, bet pēdējais karogs mastā uzvijās tradicionālais Imanta lielgaidu-roveŗu karogs. Nometni atklāja vad. M. Vilka; bija arī daudz personisku un rakstveida sveicienu, arī no 1. Latv. gaidu priekšnieces vad. V. Vilkas, vad. E. Lauferes u. c.

Programmā bija iecerēts jūras brauciens, Amerikas vēstures apskate ar braucienu uz Plimūsu, zvejas un jūrmalas diena, dziesmu kaŗš, sporta spēles, lielgaidu 50 darbības gadu atcere, masku balle ar gatavotiem kostīmiem no mežā atrodamiem materiāliem.

Šāda veida pirmā roveŗu un lielgaidu nometne notika Katskiļu kalnos 1964. gadā.

E. S.

ELJAi JAUNA VALDE

Eiropas latviešu jaunatnes apvienības 21. kopsapulcē Bronā, Holandē, 18. augustā ievēlēta jauna ELJAs valde: priekšsēdis Tenis Liepiņš (Vācija), viceprieksšēde un biedrzine Antra Johansone (Zviedrija), kasieris Dzintars Liepiņš (Vācija), sekretārs Andris Rozītis (Vācija), valdes locekle kultūras un sporta lietās Ausma Pāvulāne (Zviedrija), sakarnieks ar 3. Pasaules latviešu jaunatnes kongresa rīcības komiteju Viktors Kangeris (Vācija). Valdes kandidāte Māra Maksteniece (Holande). Par revīzijas komisijas priekšsēdi ievēlēts Māris Bite (Anglija). ELJAs informācijas redakciju pārzinās Atis Lejiņš (Zviedrija). A. R.

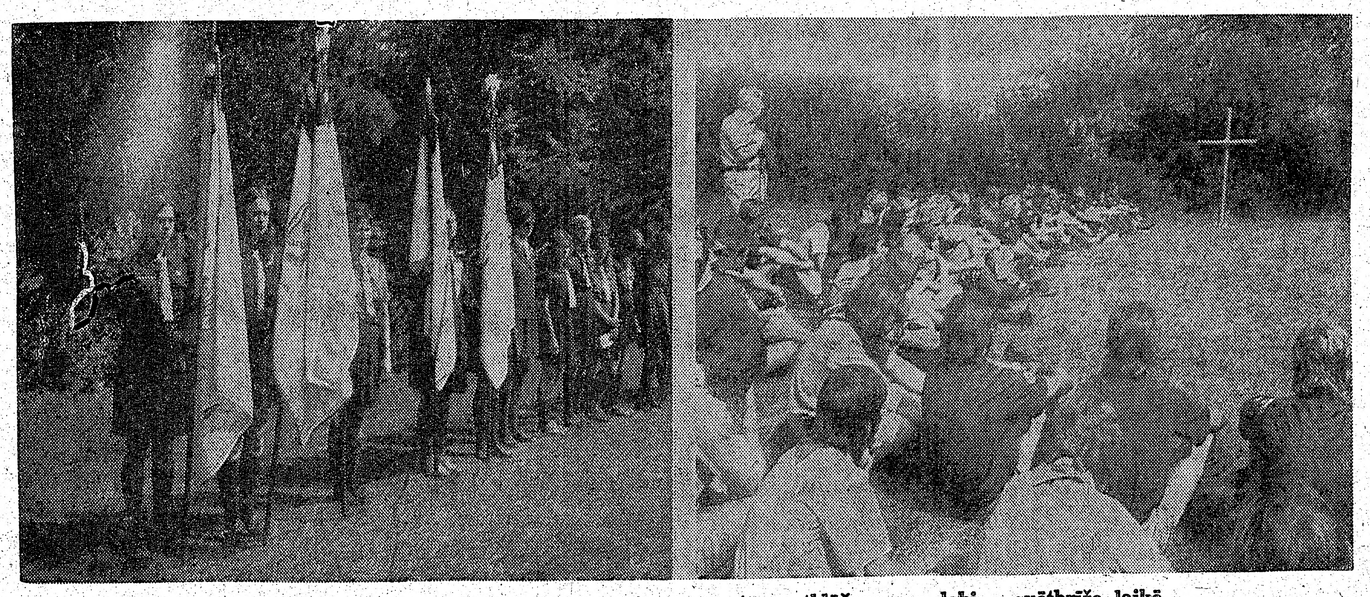

Lielgaidu un roveŗu nometnes Zvejniekciems ainas, pa kreisi — nometnes atklāšana, pa labi — svētbrīža laikā.

Sarīkojumu Kalendārs

TORONTO

14. septembri pl. 8 vak. Brockton High School telpās (Awde Street) Mārtiņa Zīverta luga Totems Austrālijas Latviešu teātŗa viesizrādē.

15. septembrī pl. 4 pēcp. Brockton High School telpās (Awde Street) Ašāra komēdija Tupenis Austr. Latviešu teātŗa viesizrādē.

14. un 15. septembrī — Latviešu fonda gadskārtējā dalībnieku sanāksme Nedēļas nogale nākotnei notiks Valhallā, Islingtonā, Ont. ar padomes un valdes locekļu vēlēšanām.

17. septembrī, otrdien, pl. 7.30 vak. Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās, baritona Dzintara Veides (no Austrālijas) dziesmu vakars. Pie klavierēm komponists Imants Sakss. Guna Kūlniece un Gunārs Klauss, arī no Austrālijas, lasīs Austrālijā dzīvojošo latviešu rakstnieku darbus.

21. septembrī pl. 9 no rīta Bērzainē Kanadas Daugavas Vanagu meistarsacīkstes šaušanā. Pēc tam saviesīga dzīve.

21. septembrī pl. 7 vak. Latviešu namā Valmieras un tās novada 30 gadu atstāšanas atcere ar svētbrīdi. Pēc tam groziņu vakars. Rīko novadnieki.

29. septembrī plkst. 15 Latviešu namā — 1973. g. godalgoto rakstnieku pēcpusdiena. Piedalās I. Vīksna, I. Šķipsna, A. Zemdega, G. Janovskis, J. Babre, M. Andžāne. LPB Kanadas kopas sarīkojums.

12. oktobrī, Toronto, ASV Bostonas ansamblis viesosies ar lugu Rīga dimd — Mārtiņa Zīverta vēsturisku spēli par kalendāru nemieriem 16. gadsimta Rīgā.

19. okt. pl. 7 vak. DV namā Toronto nodaļas gadasvētki.

19. oktobrī — 7.30 vakarā Latviešu namā LMM kluba sezonas atklāšanas balle ar medījumu un zivju izlozi. Spēlēs E. Bones deju kapella.

26. oktobrī Toronto teātris izrādīs Kārļa Vitlingera lugu Vai pazīstat piena ceļu? V. Pukata režijā.

2. novembrī — Latviešu nama 10 gadu atceres sarīkojums ar koncertu, vakariņām un balli. Piedalīsies Viestura vīru koris, solisti A. Špricenieks un E. Beitāne. Sarīkojuma vadītājs Edgars Ābele.

8. nov. Sv. Lorensa centrā DV teātris Kanadā izrādīs Gunāra Griezes komēdiju Te runā Stariņš.

9. nov. pl. 7.30 vak. DV namā Kaŗavīru daudzinājums.

9. novembrī, — plkst. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas telpās, V. Kārkliņa „Sarkanvīns". H. Miķelsona režijā. Ģimnazijas abitūrientu sarīkojums.

16. novembrī pl. 7 vak. Ītona auditorijā 18. novembŗa valsts svētku atcere.

Toronto koncertapvienības koncerti

17. oktobrī pl. 8 vak. Town Hall — pianists Arturs Ozoliņš.

5. decembrī pl. 8 vak. Convocation Hall — Skaidrīte Hildebrante no Indianapoles (soprāns) un Anita Rundāne (ērģeles).

1. februārī pl. 8 vak. Town Hall — Norma Auziņa (vijole) un Ronalds Leonards (čells).

12. aprīlī pl. 8 vak. Town Hall — Ileāna Pētersone. Stokholmas operas soliste (mecosoprāns).

1975. gada

25. un 26. janvārī Latviešu namā M. Zīverta „Ķīnas vāze". TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma sarīkojumi.

1. febr. DV Toronto tautas deju grupas Daugaviņa lieluzvedums.

8. februārī, sestdien, Latviešu namā Jaunās Gaitas 100. numura jubilejas sarīkojums — Kokteilis ar vakardienas balsīm un skatiem, šāsdienas un rītdienas dzeju.

BRAMPTONĀ

28. septembrī DV Bramptonas nodaļas 20 gadu atceres sarīkojums. Piedalās DV vīru koris ar uzvedumu Ejam mēs, kas nedrīkstētu būt. Līdzīga parādība ir arī trimdas rakstniecībā. Prese arī nevar būt neķļūdīga, faktus sniedzot, jo tie parādās tikai kādās 10 vai 100 rindās... Sabiedrība nedzīvo tikai ar faktiem, bet ar idejām... Trimdas presei arī vēl īpašs uzdevums — ievadrakstos nejaukt faktus ar komentāriem...

K. Ķezbers izteicās, ka presē vēl izpaužas laika kavēkļa elements — polemika, ne tikai sabiedrisku un politisku norišu apraksti. Pasniedzot laika kavēkļa elementu, tam jābūt interesantam un dzīvam. Ziņu elements visai nozīmīgs, un līdz ar to laikraksts tiek pārdots arī kā ziņu prece... Līdzīgi red. K. Rabācam, referents uzskatīja, ka laikraksts ir visai nozīmīgs mūsu trimdas kopības uzturēšanai. Ko mēs darītu, ja trūktu šī kontakta, jautāja runātājs un norādīja, ka trimdas avīzei ideoloģiskā skatījumā vienmēr jāpasaka, ka esam latvieši un cīnāmies par brīvu un neatkarīgu Latviju. Apskatot avīznieka uzdevumus, viņš norādīja uz reportieŗa uzdevumiem — tiem jāsaka patiesība, neatkarīgi no tā, vai runātājs klausītājus aizkavējis par ilgu, vai vājš bijis koncerts, klavieres nav bijušas uzskaņotas. Reportieri nedrīkst ietekmēt citu vēlēšanās rakstīt tikai labu... Jo cilvēks vairāk apvainojas, jo viņš ir lielāks diletants, teica runātājs.

Paneļa vadītāja Inta Purva savukārt deva Kanadas latviešu trimdas preses biedrības ieskatu. Kopas priekšsēdis O. Liepa norādījis, ka laikraksta uzdevums ir audzināt sabiedrību, bet tā nozīme — pārdot ziņas ... ieskatot, ka šiem uzdevumiem jābūt apvienotiem. Laikraksa Latvija Amerikā atbildīgais redaktors Krišs Sidars savukārt ieskata, ka trimdas dzīvē pastāv sava — slēgta sabiedrība. Latvijas politisko partiju laikā katram laikrakstam bijis savs viedoklis, Trimdas atsevišķi locekļi vēlas gūt ievērību, tāpēc arī parādās ziņojumi par daudziem sīkiem notikumiem: gaŗi jubileju apraksti, sīkas reportāžas par sarīkojumiem u.t.t. Ja redaktors atsakās to darīt, viņš tiek bārts 365 reizes gadā... Prese savu uzdevumu spētu sekmīgi veikt, ja nebūtu trimdas dzīves slēgtās sabiedrības.

Turpmākās diskusijās, piedaloties runātājiem arī no klausītājiem, K. Rabācs pieskārās mūsu trimdas laikrakstu turpmākai pastāvēšanai, pamatojot savu domu, ka cilvēkam vajadzīgi darba rīki, bet darbam cilvēki. Darba rezultāts atkarīgs no pietiekama cilvēku skaita un to kvalifikācijas. — Mums gan ir šai zemē studējušie jaunie žurnālisti, bet viņiem grūtības izteikties savā tēvu valodā. Un vai trimdas laikraksts spētu segt viņiem pienācīgu atalgojumu un piedāvāt tālāko karjēru? Jāiegaumē, ka latviešu presē iegūtai praksei tālākas karjēras veidošanā nav īstas ticības. Jauno avīžnieku problēmas ir kritiskas. To jo skaidri rāda apstāklis ar Londonas Avīzes redaktora P. Priedīša aiziešanu mūžībā. Līdz šim nav izdevies atrast viņam pēcteci, tādēļ laikraksta rītdiena ir neziņā. Rosīgas žurnālistiskās ievirzēs bijušas Divreiz divi nometnes.

Latviešu trimdas laikrakstiem nepieciešama arī pilnīgāka informācija pas savas patvēruma zemes valdību, īpaši starptautiskiem jautājumiem. Tādas, diemžēl, mums trūkst, jo nav pie valdībām akreditētu žurnālistu. K. Rabācs arī aprādīja, ka redaktoriem un reportieŗiem ir jāsaņem arī kritika. Kas to nespēj, tiem jāuzklausa kādreiz teiktie ASV prezidenta H. Trumena vārdi: „Ja namamāte nevar paciest virtuves smaku, lai iet no virtuves ārā."

L. Spilners atzina, ka mūsu trimdas žurnālistu algas ir pārāk zemas, kaut arī viņi savu uzdevumu veic godam. Latviešu laikraksti ir vairāk kā nepieciešami, tāpēc jārūpējas par jauno žurnālistu sagatavošanu. Latviešu trimdas un laikrakstu vadībām šai jautājumā veicami nepieciešamie priekšdarbi, norādīja ALAs priekšsēdis.

V. Upeslācis, runājot par jauno žurnālistu problēmām, arī pieminēja zemo atalgojumu. Būtu veicināma žurnālistu profesijas daudzināšana jaunatnes aprindās. Jākopj valoda, kas arī rada īpašas problēmas. Mēs nedrīkstam pārveidot savas valodas gramatiku. Laikrakstiem jāturpina nacionālā motīvācija, pasvītroja LNAK padomes priekšsēdis.

K. Ķezbers izteicās cerīgi, jo Gaŗezera ģimnazijas vecākās klases vidusskolas kursā mācīta arī žurnālistika. Arī citām latviešu ģimnazijām trimdā būtu arī jāmāca šis kurss. Trimdas presē kopjama skaidra un dzidra latviešu valoda. Tā kā laikraksta rītdiena ir triimdinieku dzīvības un nāves jautājums, teica LPB vicepriekšsēdis, jāveicina abonentu skaita pieaugums.

Diskusijās izskanēja doma, ka laikrakstos būtu piegriežama lielāka vērība jaunatnes rakstiem, atvēlot jaunantei īpašu nodaļu. Būtu vēlama arī tīrāka latviešu valoda. Žurnālisti paskaidroja, ka agrāk veidotas nodaļas laikrakstos par jaunatnes jautājumiem, bet pati jaunatne neesot bijusī atsaucīga.

Panelis uzskatāms par labi izdevušos, pārrunājot daudz nozīmīgu jautājumu. O. K.

Kopkoris 4. Dziesmu dienās Gaŗezerā diriģenta Arnolda Kalnāja vadībā. Foto: F. Ritums

Preses nozime...

(Pārnesums no 9. lp.)

laikraksts paliek par sabiedrības norišu spoguli.

Dr. I. Spilners norādīja, ka latviešu prese daudz kalpojusi trimdas latviešu sabiedrībai, sniedzot jo plašu informāciju par sabiedriskās dzīves notikumiem. Turpretī t.s. lielajā presē nereti sabiedriskās dzīves nozīmīgākās norises paliek otrā plāksnē. Lai darbotos līdz valsts organizēšanā, cilvēkiem jādod iespēja izteikties plašākā sabiedrībā, kam īpaši kalpo prese. Laikrakstiem jādarbojas precīzi un objektīvi, un žurnālistiem par kļūmēm jāsaņem kritika. Organizācijām ir arī savi informācijas izdevumi, kas kalpo iekšējās sadarbības veicināšanai, bet ne vispārībai.

V. Upeslācis norādīja, ka brīvai sabiedrībai kalpo brīva prese, bet pastāv arī prese, kas kalpo tikai valdības uzdevumiem, piem. Pravda, Ciņa u.t.t. Šai kontinentā lielajai presei ir sava cenzūra, jo kam pieder vara, tas saka galavārdu... Šāiemesla dēļ to nevar saukt par brīvu presi. Arī latviešu presē iezīmējas cenzūras pazīmes latviešu zēni, Juniors Farmers Building, Eliott St., Bramptonā.

HAMILTONĀ

14. septembrī — pl. 1 pēcp. Hamilton Place atklās V. Reinholda darināto sienas greznojumu metallā.

28. septembrī — pl. 7 vak. HLB dāmu kom. rīko Miķeļa tirgu HLB namā 16 Queen St. N.

29. sept. pl. 3 pēcp. Hamilton Place teātŗa studijas telpās kamermūzikas koncerts ar Artura Ozoliņa piedalīšanos.

LATVIEŠU APRIŅĶIS

21. septembrī — plkst. 7.30 pēcp. Šelburnā Community Center telpās Latviešu lauksaimniecības biedrības Pļaujas svētki. Programmā māc. I. Gaides svētbrīdis, Sv. Katrīnu kokļu ansambļa un tautisko deju kopas Jandāls priekšnesumi. Kopējas vakariņas un saviesīgs vakars ar Pļaujas svētku loteriju.

Ieeja, ieskaitot vakariņas, 5 dol. no personas. Bērniem ieeja brīva.

Tā tur dzīvo

ZIŅU FRAGMENTI NO TĒVZEMES (1974. GADA VASARĀ)

II

Ko saka latvieši tēvzemē — ko mums darīt brīvajā pasaulē latviešu tautas labā? Liela daļa iztaujāto nezina ko darīt. Mazākā daļa politiski aktīvākā, kas klausās ārzemju raidījumus un iegūst arī citu informāciju — atbild: vairāk konkrētu pasākumu starptautiskā politiskā laukā — mazāk dižošanās ar iegūtiem organizāciju namiem, mazāk lielīšanās ar savu materiālo turību. Kas mums no tā tiek?

Rīgā un arī Liepājā un Madonā daudz runā par Bulgārijas „vēlēšanos" pievienoties Pad. savienības republikai, saimei — atstājot savu satelīta statusu.

Rindas pie pārtikas veikaliem, un arī citur, ir pastāvīgais pavadonis tā „saucamā Pad. savienības sociālistiskā iekārtā" Rīgā un citās okupētās Latvijas pilsētās. Rīgā kolchoznieku Centrāltirgū visgarākās rindas ir pie stenda, kur pārdod lopu iekšas, cūku astes un citus atgriezumus. Pircēji — latvieši. Galas stendos preces neatbilst strādnieku naudas makam. Te rindu nav (šķiņķis bez kaula maksā 3,80 rubļu kg., vārīts — 4 rubļi).

Par Pad. savienības spaidu darbu nometnēm un baltiešu likteņiem tajās — brīvajā pasaulē ir plašāka informācija, jo ziņu avotus sniedz mājās pārsūtītie vācieši un lielā skaitā arī citas nacionālitātes. Tēvzemē pārnākušie ar savu informāciju pazūd bailēs no čekas atriebības — klusē.

III

Laikā no 1946.—1949. gadam gandrīz visi izsūtītie novesti pavisam tālu ziemeļos — pie Ledus jūras — ogļraktuvēs un meža darbos. Arī sievietes. Ģimenes sadalītas, bet pēc vairākiem gadiem varējušas tikt kopā. Bijuši gadījumi, kur ģimenes locekļi 6 gadus bijuši tikai 5 km attālumā viens no otra, bet par to nav zinājuši! Pirmie gadi pagājuši pilnīgā izolācijā nometnei no nometnes. Klimats arktiskais, ziemā ne zem —50 gr. Pirmie 2 gadi visiem bijuši vissmagākie. Kas tos pārdzīvojis, lielāko tiesu palicis dzīvs. Būdas cēluši paši, arī sievietes. Pamazām tās iemācījušās visus darbus un kaut kā iekārtojušās. Lai pārdzīvotu, jaunās sievietes dažos gadījumos ielaidušās ar krieviem, lai dabūtu bērnus, jo tad dzīves apstākļi bērnu dēļ bijuši vieglāki. Ar to daudzas izglābušas sev dzīvību.

Vispār no apm. 350 sievietēm dzīvas palikušas starp 50 un 60. Rītos naktī mirušie salasīti pa būdām un izlikti ārpusē sniegā kaudzēs. Sasieti kopā ar stiķiem vai salikti tīklu gabalos un ielaisti Jeņisejas āliņģos, lai zem ledus iet prom uz jūru. Ledū un sasalusā sniegā iekalt kapus nebijis iespējams. Zāle parādījusies tikai kādu mēnesi (augstākais) vasarā, bet zeme atkususi tāpat tikai dažus centimetrus. Zvejnieki, iedzimtie dzeltenie ļaudis, aizbāzuši slepus kādu zivi aiz zābakiem vai drēbēm un iedevuši meža strādniecēm — izsūtītajām. Darba vietas nekad neesot bijušas visos ziemeļos tuvāk par 5—6 km. Parasti pat līdz 8—10 km. Barakās temperātūra naktīs zem 0, jo visas darbos pārgurušas cieši gulējušas un nav spējušas krāsniņās uguni uzturēt.

***

Kādā Latvijas kolchozā godalgo „darba varoņus". Arī kādu brigadieri slaucēju. Uzslavas runas un raksti, dažiem kādi rubļi, bet šai slaucējai arī Ļeņina kopotie raksti. Citas sievas klausās un nosaka: „Tos tādai vajadzēja!"

III

Vispārējās aptaujās, kaut arī no nelielas sabiedrības, kuŗā dažādu profesiju ļaudis gan no laukiem, gan no pilsētām, iegūstam šādas atbildes. Jautājums: Ko domājat par latviešu tautu nākotnē? Atbilde: „Aina drūma. Lietuvieši izdzīvos, igauņi zem jautājuma zīmes, latvieši zaudēs. Mūsu tautas kodolam okupētajā Latvijā mazs pretošanās spēks okupācijas varai — morālais nacionālais pretošanās spēks." Še sacītais nav vispārināms. Jautājums: Ko mums darīt brīvajā pasaulē latviešu tautas labā? Atbilde: „Nepagurt starptautiski runāt par okupantu varas politiku tēvzemē. Atbalsis dod lielu spēku dzīvošanai. Liela nozīme Amerikas Balss, BBC raidījumiem." Jautājums: Kādas ir tautas dzīvā spēka problēmas? Atbilde: „Maz iepriecina. Oficiālā statistika noklusē alkohola postīgās sekas — uz laukiem dzimst garīgi neattīstīti bērni — pilsētās mazāk. (Ziņas dod ārsts.) Citādi oficiālā statistika dod pareizu ziņojumu par dzīvā spēka problēmām — arī tumšās krāsās. Plosās veneriskās slimības. No tām nav pasargāta jaunatne." Jautājums: Kā latvieši tēvzemē skatās uz brīvās pasaules latviešu jaunatnes organizāciju vadītāju projektu — aicināt lektorus no Rīgas savos kongresos? Atbilde: „Šī rīcība mūs apkaunos. Par lektoriem var saņemt tikai komūnistu partijas funkcionārus. Vai jums daudz komūnistu jaunatnē? Sūtiet tos pie mums — pāris mēnešu laikā kolhozos un cechos iztaisīsim par antikomūnistiem." — Cita informācija. Tie, kas bijuši izsūtījumā, nevar brīvi kustēties ārpus savas atļautās dzīves vietas bez atļaujas. Ja no Cēsīm, piem., grib braukt uz Rīgu vai Valmieru, jāpieteicas milicijā. Kustības brīvība ir tikai apm. 10 km radiusā. Sacītais neattiecas uz visām atdeportēto grupām. Tas attiecas uz gados jauniem un ņem vērā arī, par ko notiesāts.

LNF

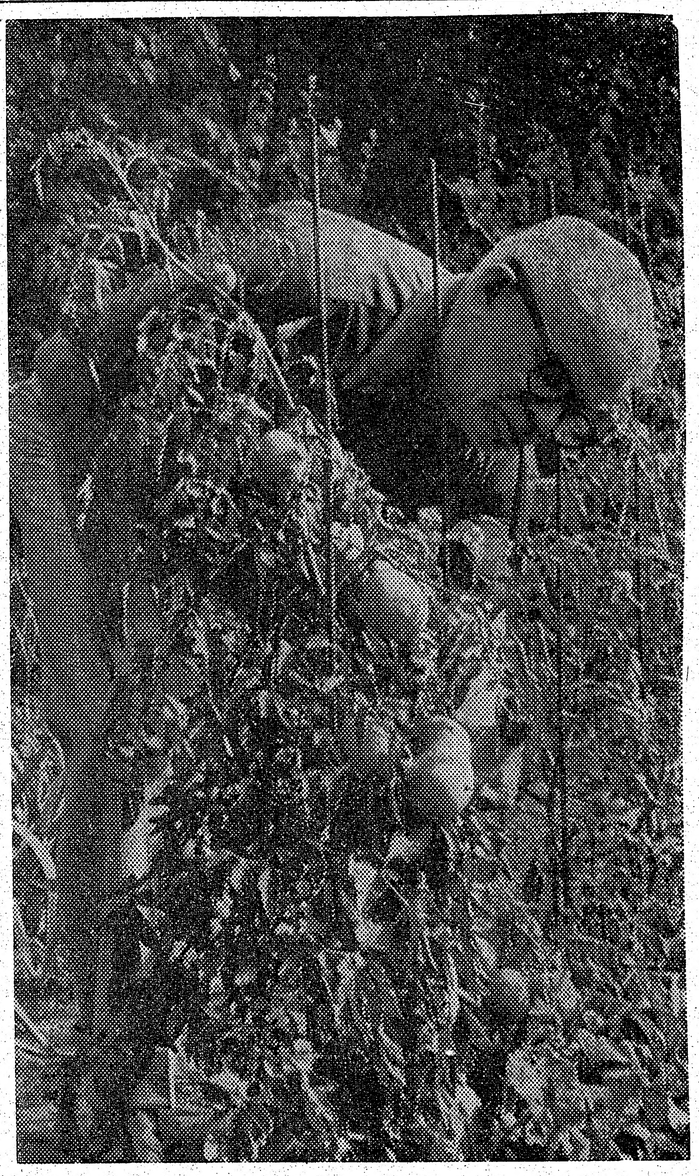

Kanadas dārzu pilsētā Sv. Katrīnās jau vairāk nekā 20 gadus dzīvo rosīgais DV darbinieks Pēteris Vītols. Brīvajā laikā viņš ar lielu mīlestību kopj savu dārzu. Šogad labi padevušies arī dārzāji. Augšējā attēlā P. Vītols redzams pie pašaudzētiem tomātiem. Foto: J. Liģers

PASAULES NOTIKUMI

Amerikāņu delegācija atsaukta no Pad. savienības

ASV zemkopības ministrija atsaukusi no Pad. savienības savu oficiālo lauksaimniecības ekspertu delegāciju tāpēc, ka Pad. savienība tai uzlikusi ceļojumu ierobežojumus. Eksperti ieradās Maskavā 26. augustā, paredzot divi ar pus nedēļas ilgu ekskursiju uz sešiem lielākiem Pad. savienības pavasaŗa kviešu audzēšanas apgabaliem. Pēc ekspertu ierašanās Maskava norādījusi, ka varēs apmeklēt tikai vienu no šiem apgabaliem, tomēr neko tuvāk nepaskaidrojot. Vašingtona devusi saviem ekspertiem rīkojumu atgriezties ASV. Pad. savienība, kas iepērkas kviešus ārzemēs, galvenokārt ASV un Kanadā, acīm redzot nevēlas izpaust savu kviešu ražošanas kapacitāti, lai eventuāli neciestu tās kviešu imports. Jau agrāk bija izteiktas aizdomas, ka Pad. savienībai pietiek ar pašas kviešiem, bet tā vēlas iekrāt rezerves varbūtējam kaŗa gadījumam. Rietumi tādā kārtā būtu stiprinājuši savu eventuālo ienaidnieku. Maskavai būtu ļoti nepatīkami, ja rietumi savus maizes labības sūtījumus pēkšņi pārtrauktu, pie tam zaudējot tik ļoti izdevīgo kreditu.

Miris ģenerālis Kreitons Abrams

No Vašingtonas ziņo, ka 4. septembrī ar plaušu vēzi 59. g. vecumā miris 2. pasaules kaŗa varonis ASV armijas štāba virspavēlnieks ģenerālis Kreitons Abrams. Viņš bijis pazīstams kā kaislīgs cigāru smēķētājs. Ģenerālis apglabāts Arlingtonas kapsētā. Kreitons Abrams, būdams pulkvežleitnanta pakāpē 2. pasaules kaŗa laikā, komandēja bataljonu slavenā ģenerāļa Džordža Patona 3. armijā, kas 1944. gadā atbrīvoja vāciešu ielenktos spēkus Beļģijā. 1964. gadā Abrams kļuva četru zvaigžņu ģenerālis un armijas štāba virspavēlnieks, pirms pārņēma armijas vadību Vietnamā. Pēc ģen. Abrama nāves ASV armijas štāba vadību automatiski pārņēma 57 g. vecais ģenerālis Frederiks Veijands, kas bija armijas štāba virspavēlnieka palīgs. Viņš piedalījies Vietnamas cīņās ģen. Abrama vadībā.

Prezidents Fords iecēlis sūtni Austrumvācijā

Pēc 29 gadu aukstā kaŗa ASV un Austrumvācija 4. septembrī nodibināja diplomātiskas attieksmes. ASV prezidents Fords iecēlis agrāko Kentaki senātoru Džonu Šermanu Kūperu par pirmo ASV sūtni komūnistiskā valstī Austrumvācijā. Līdz šim ASV uzskatīja Austrumvāciju par padomju okupētu apgabalu. Tagad ASV var cerēt prasīt no Austrumvācijas atlīdzību par nodarītiem zaudējumiem, kādi cēlušies amerikāņu sabiedrībām un atsevišķām personām, galvenokārt žīdiem, par zaudētiem īpašumiem nacionālsociālistu valdīšanas laikā 2. pasaules kaŗā un vēlāk par komūnistu nacionālizētiem īpašumiem.

Kapu svētku dievkalpojumā šogad nedziedāja koris, bet dievkalpojumu kuplināja Čingakusī pūtēju orķestris kapelmestara Katbersona (Cuthbertson) vadībā, no Bramptonas. Orķestŗa sastāvā bija arī viens mūsu tautietis — Voldemārs Vimba (attēlā pa kreisi), kas savā laikā pūta basu E. Slaucītāja pūtēju orķestrī. Foto: J. Liģers

Pie skolas karoga. No kr. Viviana Vasarāja, Andris Brammanis, Kristīne Ziediņa. Vidū — LNAK skolu daļas vad. sarunā ar gados jaunākajām skolniecēm 4½ g. veco Māru Tēraudu (pa kreisi) un 4 g. veco Mairu Skuju. Pa labi — 9 g. vecais 4 kl. audzēknis Valdis Groskopfs pie rotaļu galda ceļ pili. Foto: J. Liģers

Latviskās pils cēlēji

TLB SESTDIENAS SKOLA SĀK 25. MĀCĪBAS GADU

Bija skaists un saulains 7. septembŗa rīts, kad daudzi latviešu bērni ņiprā solī steidzās uz Sestdienas skolu, lai ar savām čalām piešalktu plašās Džese Kečuma pamatskolas telpas un pagalmu.

Skolas 25. mācību gadu ievadīja māc. I. Gaide ar īsu svētbrīdi. Runas kodolā viņš pasvītrāja, ka latviešu bērniem ir daudz lielāks uzdevums nekā tiem, kas sestdienas rītus aizvada pie televīzijas aparātiem, vērojot zīmēto filmu komiskos varoņus — zaķīšus un pelītes dažādās izdarībās. Latviešu bērniem ar platām acīm ir jāskatās dzīvē — jāveic savs noteikts uzdevums un mērķis, jāizaug svešajā vidē par latviešiem — sirdīs, domās un apziņā saklausot tautas aicinājumu palikt uzticīgiem latviešu tautai.

Skolas pārzine A. Martinsone aicināja vecākus nepagurt un ar tādu pašu izturību un pacietību turpināt latviešu skolas atbalstīšanu. Viņa aicināja skolēnus, kas vasaras brīvlaikā atpūšoties nometnēs un vasarnīcās cēluši pilis no smiltīm un kociņiem, kas lietū un vējā pēc īsa brīža sabrukušas — jaunajā skolas gadā kopīgiem spēkiem sākt celt jaunu pili — latviskā gara pili. Skolotāji un vecāki nestu „baļķus" un, lai tie neripotu prom — bērniem tie būtu jāsasaista. Mazi veseriši un nagliņas labi derētu nostiprināšanai. Šīs mazās nagliņas būtu latviskās zināšanas, kuŗu līdz pavasarim sanāktu krietni daudz. Ja kāda nagliņa arī iesistos slīpi — tā kopējā darbā tiktu iztaisnota, un līdz pavasarim latvisko zināšanu pils būtu uzcelta.

Uz pārzines jautājumu bērniem, kas būtu jāliek pils tornī, lai visi to redzētu, atbilde skanēja — Latvijas karogs! Tanī brīdī daudzu acis pavērās uz skolas karogu, kuŗa goda sardze un glabātāji šogad ir: Brigita Rapa, Mārtiņš Kunavs, Ināra Lūse, Kristīne Ziediņa, Andris Brammanis, Viviana Vasarāja, Aija Auziņa, Aldis Vāgners un Zane Rēvalde.

Uzrunas beigās skolas pārzine aicināja skolēnus un prāvo vecāku pulku — vienoties mūsu tautas lūgšanā.

LNAK izglītības nozares vadītājs Jānis Mežaks sveicot skolas saimi, norādīja, ka, sākot šo 25. mācību gadu, dažas skolotājas jau nostrādājušas vairāk nekā 20 gadus skolas darbā. Arī latviešu skolas saimei, tāpat kā milzim K. Skalbes pasakā, ir jānes sava nasta un pienākumi, kas brīžiem liekas pārāk smaga un nevajadzīga, bet beigās dod laimes sajūtu.

Skolas saimi ar rakstu bija sveicinājis TLB priekšnieks I. Ailksnis.

Skolas pārzine A. Martinsone paziņoja, ka šogad 8. klases vēstures darba sacensības temats ir „Ko es esmu ieguvis no latviešu tautas vēstures?" Darbi jāiesniedz līdz 19. oktobrim, bet mutvārdu pārbaudījums būs 2. novembrī. Sacensībā godalgoto dalībnieku vārdus paziņos 16. novembrī, valsts svētku aktā.

Jānis Vairdotis

Garīgs koncerts

Izpilda A. Sapale - Raikovska, soprāns.
Murray Black Ph.D., A.R.C.T., ērģeles.

Svētdien, 1974. g. 22. septembrī, pl. 4 pēcp.

Latviešu ev. lut. Kristus draudzes baznīcā Hamiltonā, 18 Victoria Avenue South.

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicos visiem draugiem par skaistajiem ziediem mūsu drauga

OSVALDA SLOCENIEKA izvadīšanā.

Dzintars Bodnieks

Toronto skolas sāk mācības

Pēc saulainās vasaras TLTA ģimnazijas audzēkņi un skolotāji piektdien, 6. septembŗa vakarā, atkal pulcējās Latviešu namā jaunam mācību gadam.

Stundu iepriekš ieradās jaunie audzēkņi. Tiem skolotāju L. Vīka un J. Pilpes vadībā bija jāuzraksta rakstu darbs, kā arī jāparāda savas latviešu valodas zināšanas sarunu valodā, lai jaunos skolēnus varētu sadalīt pa klasēm pēc valodas prasmes.

Atskanot O. Upenieces spēlētai klavieŗu mūzikai, karogu ienesa IVb klases audzēknis Andris Briedis, asistējot Valdai Mackarei un Ritai Ozoliņai. Garīgo aktu vadīja ģimnazijas skolotājs māc. Ā. Čops un savā uzrunā atgādināja jauniešiem izmantot lietderīgi šo nozīmīgo dzīves posmu — gūstot jaunas atziņas un zināšanas no grāmatām, kā arī latviešu skolā izveidojot savu nacionālo pašlepnumu.

Ģimnazijas direktrise V. Slavieša savā uzrunā pieminēja, ka tauta nevar pastāvēt bez savas valodas, tāpēc mudināja audzēkņus pievērst vērību latviešu valodas lietošanai sarunās. Viņa arī izskaidroja ģimnazijas galveno mērķi — ģimnazijas karogs sauc kopā un aicina latviešu valodas kopšanai un tēvzemes brīvības domas nostiprināšanai.

Ik rudeni pirmajā skolas dienā 4. klases audzēkņi saņem skolas nozīmi, bet tikai tie, kam nav nepietiekamu atzīmju. Šogad tādu skolēnu nebija, un tā abu 4. kl. audzēkņiem, skaitā 25, direktrise piesprauda skolas nozīmes. Direktrise izskaidroja nozīmē attēlotos simbolus, pastāstot, ka tos iecerējuši un īstenojuši metā 1. izlaiduma audzēkņi.

Pēc tam direktrise audzēkņus iepazīstināja ar klašu audzinātājiem un skolotājiem. Pieņemti divi jauni skolotāji — latviešu literātūru šinī māc. g. mācīs Izolde Krauze - Ikona un rakstus Jānis Ruskis. Skolas ekskursija, ko pēc tradicijas vada 4. klase, notiks 29. septembrī.

Pēc akta audzēkņi pulcējās par klasēm savu audzinātāju vadībā un iepazinās ar skolas noteikumiem. Pirmajā skolas dienā bija ieradušies 101 skolēns. Skola cer, ka īstais skaits būs lielāks, jo vairāki bija kavēti 1. skolas dienā ierasties.

—es—

ARTURS OZOLIŅŠ HAMILTONĀ

Mākslas cienītājiem būs izdevība noklausīties izcilu kamermūzikas koncertu 29. septembrī pl. 3 pēcp. Hamilton Place Studio teātŗa telpās. Piedalās trīs mākslinieki: vijolniece Marta Hide, pēc tautības ungāriete, ir Makmāstera universitātē mūzikas profesore un Hamiltonas Filharmonijas orķestŗa koncertmeistare. Japānis Tsuyoshi Tsutsumi vispirms mācījies vijoles spēli, pēc tam pievērsies čellam. Kopš 12 gadu vecuma saņēmis lielā skaitā internacionālas godalgas. Sākot ar 1968. gadu ir Vestern Ontario universitātes Mūzikas fakultātes mācības spēks. Kritikas savā laikā viņu nosaukušas „nenoliedzami par vienu no visredzamākiem pasaules čellistiem".

Trešais koncerta dalībnieks mūs, latviešus, interesē visvairāk — pianists Arturs Ozoliņš. Viņam kritiķi veltījuši pat tik cildinošus vārdus kā nosaucot par mūsu laika topošo virtuozāko pianistu. (The New Yorker, 1971. aprīlī)

Arturs Ozoliņš mākslas sabiedrību iepriecinājis ar daudz patstāvīgiem koncertiem. Koncertapvienības ietvaros viņa koncerts paredzēts 17. oktobrī Town Hall telpās Toronto, bet 19. oktobrī viņu jau dzirdēs ņujorkieši Carnegie Recital Hall telpās atskaņojam Arnolda Šturma mūsu izcilajam mūziķim veltītu klavieŗu sonātu.

Novembrī Arturs Ozoliņš iespēlēs Lista un Šopēna darbus CBC - TV, bet 30. novembrī un 1. decembrī viņš jau Edmontonā spēlēs Bēthovena klavieŗu koncertā. Arī nākamais gads iecerēm bagāts. Paredzēti koncerti Ņujorkā, Zviedrijā un Norvēģijā, gan patstāvīgi, gan radiofonā.

SIKĀS ZIŅAS

● Kanadas automobiļu apvienība aplēsusi auto izmaksu gadā. Piemēram 1974. gada Chevelle-Malibu auto apvienība aplēsusi, ka uzturēšanas maksa no 1972. gada palielinājusies par 29 proc. Šai cenā ieskaitīta eļļa un degviela, riepas un citi uzturēšanas izdevumi. Degviela vien cēlusies par 36 proc. Auto apdrošināšana, sodi, reģistrācija un braukšanas atļaujas maksa daudz nav mainījušās, sasniedzot 3.05 centi dienā (1972. gadā bija 3.04 dienā). Ja Chevelle auto īpašnieks nobrauc gadā 10.000 jūdžu, tad katra jūdze maksā 17.3 centus (1972. g. 12.3 centi), bet ja dubulto jūdžu skaitu uz 20.000, tad katra jūdze izmaksā 5 c. lētāk resp. 12.3 c. Pamatojoties uz aprēķiniem Toronto, gada izmaksa 4 pamattipa automobiļiem ir šāda: standartam 1.278 dol., vidējam — 1.114 dol., kompakta vāģim 1.006 dol., bet puskompakta — 870 dol. gadā.

● Čechoslovakijas Bratislavas institūta zinātnieks Dr. Emils Ginters izpētījis, ka C vitamīni (absorbic acid) palīdz pret cholesterola un citām tauku nogulsnēm asinsvados, ka arī ierobežo triekas un sirdslēkmes. Izmēģinājumā ar jūras cūciņām pierādījies, ka atņemot uzturā C vitamīnu, par 30 proc. palielinājusies artēriju skleroze.

Maskavas gaŗā roka

REFERĀTS PAR SPIEGU DARBU BRĪVAJĀ PASAULĒ

Britu līga Eiropas brīvībai kopā ar Britu tiesību līgu bija rīkojusi Londonā kanadieša Patrika Volša referāta un pārrunu vakaru. Sarīkojums bija iecerēts kā Apspiesto tautu nedēļas nobeigums, bet neparedzētu apstākļu dēļ bija jāatliek uz vēlāku laiku.

Patriks Volšs ir Kanadas brīvības padomes ģenerālsekretārs un Kanadas tiesību līgas pētījumu daļas vadītājs; savā laikā viņš bijis karaliskās Kanadas kavalerijas policijas slepenais aģents un aktīvi piedalījies vairāku spiegu tīklu atklāšanā. Viņš sarakstījis vairākas grāmatas un brošūras par spiegu darbību un komūnistu aģentu rosībām brīvajā pasaulē; par to tematu viņš runājis Amerikā, Austrālijā, dažādās Eiropas zemēs un savā tagadējā dzīves vietā Kanadā. Viņa vadībā iznāk informācijas izdevums The Canadian Intelligence Service, kas sniedz informāciju par komūnistisko organizāciju un komūnistu aģentu darbību. Londonas sanāksmē Patriks Volšs runāja par slepenajiem komūnistu aģentiem. Interesantais temats bija pulcinājis pilnu Royal Commonwealth sabiedrības zāli. Sanāksmi atklāja Britu līgas Eiropas brīvībai priekšsēdis D. Martins, iepazīstinot klausītājus ar viesi — referentu.

P. Volšs sava referāta ievadā norādīja, ka komūnisms, pretēji tam, ko paši komūnisti apgalvo, nav vis masu, bet tikai sabiedrības „virsslāņa" kustība, ko pierāda tas, ka Pad. savienības komūnistu partijā tikai 2% iedzīvotāju atrasti par pietiekami „kvalificētiem" būt par partijas biedriem. Komūnistu partiju dibinātāji Kvebekā ir bagāto aprindu pilsoņi, rūpnieki, uzņēmēji u.c. Komūnisti aizvien cenšas sev sagādāt atbalstītājus no tām aprindām, kas iespējami varētu būt valdošā grupa; tādā veidā tiem būs iespēja noteikt par masām komūnistu apvērsuma gadījumos. Vispiemērotākie kandidāti aģentu darbam ir tie, kas jūtas pārāki par savu sabiedrību, tie, kam piemīt „internacionālā arogance". Bieži šādi cilvēki nostājas nevis par komūnismu, bet pret sabiedrību, kuŗā tie dzīvo.

Tālāk referents apskatīja vairāku pazīstamāko spiegu darbību, konstatēdams, ka tie visvairāk nāk no valsts ierēdņu un augstāku darbinieku aprindām. Piem. Aldžers Hiss bija augsts valsts departamenta darbinieks ASV, kas bijis ar prezidentu Rūzveltu Jaltas konferencē 1945. g., kur, pateicoties Hisam, Staļins dabūjis visu, ko vien vēlējies. Hiss bijis arī viens no Apvienoto nāciju organizācijas pamatu licējiem, būdams ģenerālsekretārs. Hisa karjēru spiegošanā izbeidza viņa kādreizējā līdzspiegotāja Čembera atklājumi. Hisu sodīja, bet viņa nodevības sekas vēl cieš visa pasaule un jo sevišķi komūnisma varā nodotās tautas Austrumeiropā. Komūnistu ierosināts bijis arī lielais jūrnieku streiks Kanadā, ar kuŗa palīdzību Pad. savienība centās izjaukt Maršala palīdzības plāna iedarbību. Pa daļai tas arī izdevās, jo streiks ilga 7 mēnešus, pilnīgi paralizējot Eiropas, Amerikas un Kanadas kuģniecību. Tajā pašā laikā Pad. savienība un Polija piedāvājušas savu tirdzniecības floti preču transportam . . . Tātad — ne tikai paralizēt un kaitēt rietumu saimnieciskai jaunuzbūvei pēc kaŗa, bet uz tās rēķina vēl nopelnīt.

Interesanti, ka tā laika strādnieku valdība Lielbritanijā ar Ernesta Bevina starpniecību aicināja britu jūrniekus streiku pārtraukt, jo aiz tā stāv komūnistu aģitātori. Tas nelīdzēja, tāpat kā bez atsaucības palika Anglijas kaŗaļa aicinājums izbeigt streiku. Tikai kad Pasaules arodbiedrību apvienības priekšsēdis lika streikotājiem atgriezties darbā, tie paklausīja: šī organizācija bija dibināta uz komūnistu ierosinājuma, un tikai vēlāk atsevišķo zemju arodbiedrības sāka no tās izstāties.

Starp izcilākajiem spiegiem nenoliedzami minams amerikānis Harijs Deksters Vaits, kas centās palīdzēt īstenot t. s. „Morgentaua plānu", ar ko atļautu Pad. savienībai evakuēt no Austrumvācijas visus rūpniecības uzņēmumus ar mašīnēriju un materiāliem un to pārvērst par „pļavu zemi". Nebūtu bijis ilgi jāgaida uz sarkanarmijas invāziju tagadējā Austrumvācijā. Laimīgā kārtā sabiedrotie pie laika vēl apjēdza šī plāna bīstamību.

Vladimira Petrova, Pad. savienības vēstniecības Kanberā 3. sekretāra, atklājumi par spiegošanu Austrālijā pievērsa uzmanību „pašu māju sarkanajiem", par kuŗu esamību neviena valsts negribēja domāt: Petrovs liecināja, ka visos savos 21 spiegošanas gados neesot nekā dzirdējis par kādu rietumu spiegu tīkla izveidošanu komūnistu zemēs. Ar spiegošanu nodarbojušies tikai atsevišķi padomju pilsoņi, bez kādas organizācijas.

Pilnīgi neticams izklausās stāsts par Richardu Zorgi, kas, strādādams Hitlera laika Vācijas vēstniecībā Tokijā, nodarbojās ar ļoti aktīvu spiegošanu par labu padomju varai. Viņš gādāja, lai padomju spēki būtu gatavi atsist vācu uzbrukumu 2. pasaules kaŗam sākoties un vācu kaŗaspēks nevarētu ieņemt Maskavu. Tā krievi varētu pārsviest savus spēkus no Āzijas uz Eiropas fronti. Vācu Gestapo pielaistā nolaidība ir neticama. Zorge bijis jau 1. pasaules kaŗa laikā Vācijas komūnistu partijā, viņa vectēvs bijis Kārla Marksa sekretārs...

Visilgāk referents pakavējās pie Kima Filbija gadījuma, jo šis spiegs tiešām pārspēja citus: viņš nāca no ļoti labas angļu ģimenes, bija ieguvis Kembridžas universitātes gradu un darbojās britu ārlietu resorā. Visus 30 gadus, kuŗus viņš strādāja britu slepenā dienestā, vadot pat pretpadomju slepenās izlūkošanas daļu, būdams komūnistu lietu padomnieks pat amerikāņu slepenā dienestā, Filbijs uzticīgi pildīja padomju spiega uzdevumus, nododams komūnistu rokās ikvienu slepeno dokumentu, kas vien britiem bija.

(Turpinājums 20. lp.)

Mūsu jauno dienu draugs

Mimija

aizgājusi mūžības ceļu 1974. g. 19. jūlijā Rīgā.

Kad tu vairs neesi,
Tu tomēr dzīvo,
Pa zemes krēslu
Staigā klusi.

Zinaīda Lazda

Mīlestībā

Rūta un Elfrīda

Mūsu mīļā
bij. N. Draudziņas ģimnazijas fiziskās audz. skolotāja

Emīlija Krūmiņa

aizsauktā mūžīgā mierā

Rīgā, 1974. gada 19. jūlijā.

Viņu sirsnībā piemin

bijušās audzēknes Toronto

Arģentīnā miris

Jānis Vilmanis

pārpelnots 1974. gada 25. augustā.

Kam, vējiņi, tu nolauzi
Rakstīto ozoliņu,
Kam, bāliņi, tu nomiri —
Vai nav ļaužu mirējiņu?

Sēro

brālis ar ģimeni Kanadā

Osvalds Slocenieks

dzimis 1921. gada 10. februārī,

miris 1974. gada 21. augustā Toronto.

Dusi saldi, mīļais draugs,
lai Tev' vieglas smiltis sedz.

Sēro

Dzintars un Andrejs Bodnieki

(48. turpinājums)

„Ja tu zināji, kāpēc neteici tūliņ? Man par kalēja lietām nav lielas jēgas. Tagad tu gudrs, kad tapas iznāca laukā," saku kalējam.

Tagad līdz Zaļajai ceturtdienai esmu visus kalngalus nošļūcis. Kad pārbraucu mājās, Pēteris un Kārlis atzīst šļūci par labu lietu. Pēteris tomēr aizrāda, ka viņam esot cita ideja, kā pagatavot šļūci. Tagad arī ieraugu, ka dzelzs savienojumi ir jau labi paslīdējuši. Esmu strādājis tikai vienu dienu, bet savienojumi neiztur.

„Nu tad taisi, lai nākamā reizē būtu labāka šļūce," saku Pēterim.

„Jā, noteikti. Pa vasaru jau mums tās nevajadzēs. Pa ziemas vakariem varēs pagatavot," saka puisis.

Zinu, ka tā ir Pēteŗa vienkārša aizrunāšanās. Pienāks nākamais pavasaris, darīts netiks nekas. Tagad vismaz skolas biedriem varēšu stāstīt, ko esmu izdarījis.

Kad pienāk Lieldienu svētdiena, pošos atpakaļ uz skolu. Man atkal jāstrādā otrā maiņā, jo esmu izmainījies ar Palmbachu Kārli — viņam otrās Lieldienās jāējot uz kāzām.

Iebraucu Smiltenē, un tā liekas pustukša. Lieldienās ir jauks laiks. Daudzi pilsētnieki svētkus pavada uz laukiem. Katram patīk saposties un nodoties Lieldienu paražām. Pilsētā to nevar iedzīvināt; daudzi mēģina gan darīt, bet izdodas tikai daļēji.

Pilsētā satieku Ērgļu Jāni.

„Nu, kā tad izskatās uz laukiem? Būs jābrauc pie Pēteŗa," un viņš pastāsta, ka pa Lieldienām braukšot pie brāļa Pēteŗa, kas dzīvo mūsu mājās.

„Tas labi. Pēteris jau alu izdarījis. Līdz rītdienai jau būs norūdzis. Neko darīt. Man svētkos jāstrādā," atsaku.

„Jā, ko lai dara. Ja grib mācīties, jādara, ko skola prasa. Ei, kas tev tur ar to lepno zemgalieti? Grasis jau visādi izņēmies, bet šī, lūk, neliekas ne zinis. Laikam iedomīgs meitietis. Zemgalieši jau esot iedomīgi cilvēki," prasa smiedamies Ērgļu Jānis.

„Neko tuvāk nezinu par zemgaliešiem. Milda ir pirmā zemgaliete, ko pazīstu. No viena cilvēka vien ir grūti spriest par zemgaliešiem. Ko viņa dara ar Grasi, nezinu. Neesmu visā šinī lietā ieinteresēts. Kas gan tādu kausli kā Grasi lai pieņemtu," nosaku vienaldzīgi.

„Grasim pret tevi respekts. Tu biji pirmais, kas viņam siti pretim.

„Viņš jau te, Smiltenē, teiksim Jaunsmiltenē, ir tas, kuru visi respektē. Labi, ka viņš nezina, ka tu vēl esi puikas gados. Tad gan Grasis nebūtu tik viegli no cīņas atlaidies. Tu jau augumā esi liels un ar spēcīgiem muskuļiem. Grasis domāja, ka tu esi viņa gados, tuvu pie divdesmit. Protams, es protu klusēt. Lai viņš domā, ko grib. Tā viņa darīšana. Man viņa bravūra tomēr nepatīk," atvadoties saka Ērgļu Jānis. „Nu tad priecīgas Lieldienas!"

„Priecīgas Lieldienas tev. Man jau tās paies pa kūti," saku kāpjot uz divriteņa.

Ejot garām cūkkūtij, ieraugu Mildu Vijumu.

„Nu, vai tad Lieldienu olas atvedi?" viņa jautā.

Redzot Mildu tik laipnu un dzirdot pirmīt no Ērgļu Jāņa teikto, man liekas, ka veltīgi no viņas vairos. Atveŗu koferi un iedodu Mildai dažas olas, kas krāsotas sīpolu mizās, kā arī dažus speķa pīrāgus.

„Paldies, paldies. Būs arī man svētku sajūta."

„Vai tad uz mājām nebrauci?" prasu.

„Nē, pa Lieldienām ne. No Ziemsvētku brauciena zinu, ka laika ziņā tāds brauciens neatmaksājas. Pāris dienas mājā un tad atkal taisies ceļā. Sēdēt autobusā vai vilcienā nav nekāda prieka. Nu, ko tad darīsi pa svētkiem? Otros svētkos Smiltenes biedrības namā būs atkal balle. Šoreiz negribu tevi pierunāt iet uz turieni, varbūt tur atkal būs dulnais Grasis. Viņš taču man nelika mieru visu ziemu, rakstīja vēstules un nāca sagaidīt, kad nācu no darbiem uz internātu. Nekā nevarēju tikt vaļā. Tikai kad Pikurs reiz uzkliedza viņam, lai netraucējot skolēnus, viņš atslāba. Ceru, ka ar pavasari arī tev vairāk prāts nesīsies uz sieviešiem. Ja nav nekā cita ko darīt, iesim šovakar uz kinīti," viņa smaidīdama saka.

„Labi. Iesim uz otru seansu. Gaidīšu tevi pie skolas."

Kaut kā nelādzīgā sajūta, kas vienmēr pieņēmās visu ziemu, satiekot Mildu, ir pazudusi. Neesmu arī vairs dusmīgs uz viņu.

„Nu, kā pavadīji brīvdienas? Vai gatavojies jau uz sēšanu?" prasa sasveicinoties Celmiņu Jānis.

„Liekas, pēc nedēļas auzas jau būs apsētas. Ir jau vēls. Šogad vispār pavasaris iestājās vēlu. Nošļūcu jau kalngalus. Būs vieglāk šogad iesēt." atbildu Jānim. Esmu ļoti lepns ar savu šļūci. Pēdējo vārdu uzsveŗu sarunā.

„Ak tad tu arī. Domāju, ka būšu pirmais, kas pagatavo šļūci. Bija grūti atrast piemērotus ozola bluķus. Tomēr beigās izdevās. Kalēji vēl nesaprot, kā tā šļūce jāpagatavo. Ceru, ka drīz viņi iemācīsies," saka Jānis Celmiņš.

„Arī es tāpat domāju kā tu, ka es būšu pirmais šļūces pagatavotājs," smiedamies saku Jānim.

Vēlāk, kad skolēni atgriežas pirts augšā, visi ir mājās gatavojuši šļūci. Laba šļūce vienīgi izdevusies Kālītim un Dāniēlam. Tie aizbraukuši pie muižas kalēja Merca, kas pratis ļoti labi šļūces saķēdēt. Pārējiem bijusi tāda pati ķibele kā man.

Vakarā gaidu Mildu pie skolas. Kad mēs ar Mildu aizejam, Lamberts, kas uz skolas trepēm smēķē, nosaka: „Pavasaris jau nāk. Visi putniņi pārojas pa pārim."

„Tam tā jābūt," atbild smiedamās Milda.

Nevaru Mildu saprast. Viņa Lamberta aso piezīmi pieņēma ar smaidu. Tad piepeši man ieskrien prātā, ka laikam vēl neesmu pietiekami pieaudzis, lai visu saprastu. Jūtu, ka pats par sevi nokaunos un nosarkstu.

„Ko tu sarksti kā jauna meitene. Man būtu jāsarkst, tik ilgi tevi nesatikusi.

„Redzi, divi draugi nodzīvo ziemu kopā un nesatiekas. Vai tas nav briesmīgi? Par ko tu īsti sarksti?" jautā smiedamās Milda, kad pārejam Abulas tiltiņu Jaunajā parkā.

„Laikam man dzīvē vēl daudz jāmācās. Esmu vēl puika. Gribas gan būt pieaugušam, bet ne katrreiz to izdodas notēlot kā nākas," atzīstos Mildai. Abulā šņāc pavasaŗa ūdens. Tas ir netālu no tiltiņa. Drīz sāksies plūdi.

Kad nākam atpakaļ no kino, tiltiņš jau ir noņemts. To noņem pilsētas vīri, lai pali neaiznestu. Ūdens jau ceļas pāri Abulas kraštiem. Daļa no Jaunā parka ielejas ir jau ūdenī.

„Nu redzi, no romantikas parkā nekas neiznāca," smejas Milda.

„Pēc tās romantikas, ko tu domā, neesmu pārmērīgi izslāpis. Bet viena lieta, īstus plūdus redzu pirmo reizi. Man gribas redzēt, kā izskatās pie Tepera ezera."

Ejam gar Veco parku. Dzirnavu ezers jeb dīķis, kā katrreiz vietējie to sauc, ir pārplūdis. Ar grūtībām izkļūstam līdz slimnīcai. Visur smaržo zilās un baltās vizbulītes. Tāpat jūtama sniegpulkstenīšu smarža. Kad pieejam pie Tepera ezera, slūžas ir atvērtas. Ūdens šņākdams gāžas cauri slūžu vārtiem. Ūdenim ceļoties, ledus lūst ar troksni. Ledus lūšanas troksnis ir tik liels, ka tas liekas kā lielgabalu šāvieni. Kad pieejam pie dambja, zeme trīc no ledus spiešanās pret dambi. Mēness apspīdētais ezers izskatās skaists un mežonīgs.

(Turpinājums sekos)

SPECIĀLOS rubļu CERTIFIKĀTUS labāko dāvanu uz

LATVIJU

Tagad labāku nekā jebkad agrāk

INTERTRADE EXPRESS CORP.

To sakām mēs un to saka arī jūsu piederīgie.

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības, tas ir apm. tā, ka jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un nopirkuši mantas $200 vai $300 vērtībā, vai pat vairāk.

Speciālos rubļu certifikātus var arī ļoti izdevīgi apmainīt pret parastajiem rubļiem.

PILNĪGA GARANTIJA UN APDROŠINĀŠANA

Certifikātu piegāde mājās apm. 3 nedēļu laikā.

Speciālā rubļa vērtība ir $2.60

Pieprasait mūsu illustrētos katalogus.

PASŪTINAIT TAGAD tikai caur

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd. Street, Fifth floor NEW YORK, N.Y. 10010, tālr. 982-1530

Ļoti svarīgi — Automobiļi Ātra piegāde

Izvēlaties no šiem jaunajiem modeļiem:

	Cenas US $
Zhiguli Vaz 2101	**$3494.00**
Jaunais, uzlabotais (Export Model)	
Zhiguli Vaz 2103	**$4007.00**
Zhiguli Vaz 2102 Station Wagon (Export Model)	**$3853.00**
Moskvith 412 IE	**$3544.00**
Moskvith 408 IE	**$3259.00**
Moskvitch 426 IE Station Wagon	**$3698.00**
Moskvitch 427 IE Station Wagon	**$3968.00**
Zaporozhets Zaz 968	**$2234.00**
Zaporozhets Zaz 968 E. jauns	**$2389.00**

Pieprasait mūsu speciālo illustrēto apkārtrakstu ar automašīnu attēliem. Pieņemam pasūtinājumus arī DZĪVOKĻIEM. PĀRSŪTAM LIETOTAS DRĒBES.

Iebraucēji no USSR, pieprasait speciālo informāciju! Mums ir 25 gadu pieredze šais darījumos un mums ir tūkstošiem apmierinātu klientu.

Speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010, kas speciālizējusies jau 25 gadus dāvanu sūtīšanā uz Pad. Savienību, ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana piederīgiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji ar tiem var iegādāties visu speciālajos Vneshposyltorg ārzemju valūtas veikalos par apm. ¼ no mantu vērtības parastos rubļos, vai pat lētāk.

Speciālos rubļu Certifikātus var izdevīgi apmainīt arī parastajos rubļos par dārgāku likmi. Mēs varam jums ieteikt sazināties ar INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y., 10010, tālr. 982-1530 un pieprasīt bezmaksas illustrēto katalogu.

Hamiltoniešu šaušanas sacensības

Latviešu mednieku un makšķernieku klubs 24. augustā bija rīkojis gadskārtējās ekster nās šaušanas sacensības, pulcinot šāvējus arī no Toronto, Sv. Katrīnām un pat no Kalamazū. Piedalījās arī jaunieši.

Māla baložu šaušanā „A" klasē uzvarēja V. Krauklis no Hamiltonas ar 47 baložiem (iesp. 50); R. Mierkalnam jun. (Hamiltona) un J. Muskatam (Toronto) bija līdzīgs skaits. „B" klasē pirmo vietu izcīnīja Z. Lappuķis (Hamiltona) ar 44 baložiem. Otrā vietā arī hamiltonietis J. Vītols (43), bet trešā A. Ivanovskis (43) no Sv. Katrīnām. Ar priekšā došanu (iesp. 25) R. Mierkalns jun. ieguva 25 baložus, seko hamiltonieši E. Veldre (23) un R. Mierkalns sen. ar 22 baložiem. Dubultbaložu šaušanā (iesp. 50) „A" klasē uzvarēja V. Krauklis (41). Otrā vietā V. Rikušs no Kalamazū (41), bet trešā R. Mierkalns jun. (40). „B" klasē uzvarēja Norm. Mierkalns (35). Tālākās vietās L. Ozoliņš no Hamiltonas (35) un E. Rosts no Sv. Katrīnām (32). Jauniešu klasē uzvarēja K. Rosts (42), Norm. Mierkalns (41) un Bab. Mierkalns (38). Par labāko izrādījās Hamiltonas šāvēju komanda (M. Jakovics jun., R. Mierkalns jun., V. Krauklis, Z. Upīte, L. Zeltiņš) ar 231 balodi(iesp. 250), otrā vietā Toronto komanda (216) un trešā Sv. Katrīnas (207). Nepietiekamā šāvēju skaita dēļ Kalamazū klubs komandu sacensībās nevarēja piedalīties. Uzvarētāji izcīnīja A. Pola ceļojošo piemiņas balvu. Mazkalibra šaušanas sacensībās (50 jardu, trīs stāvokļi) „A" klasē uzvarēja DV meistaršāvējs hamiltonietis N. Ozoliņš ar 582 x 22 p. (600 jardu). J. Rudzroga (Hamiltona — 579 x 21), G. Paeglis no Toronto (572 x 19). „B" klasē: torontieši P. Zvirgzdgrauds (571 x 19), A. Rūdolfs (554 x 13), hamiltonietis H. Rudzroga (552 x 10). Komandu sacensībā uzvarēja atkal Hamiltonas kluba šāvēji (N. Ozoliņš, J. Rudzroga, L. Ozoliņš, V. Krauklis, H. Rudzroga) ar 2846 (iesp. 3000). Vērtējot pēc kanadiešu šaušanas sporta klasifikācijas (šaujot no gulus pozicijas), īpašu apbalvojumu izpelnījās J. Brakmanis (Hamiltona), P. Zvirgzdgrauds, A. Rūdolfs un V. Krauklis. Komandu sacensībā otrā vietā palika Toronto klubs (2786), trešā vietā Sv. Katrīnu šāvēji.Jauniešu „A" klasē uzvarēja P. Zvirgzdgrauds ar 387 x 15 p. (iesp. 400), H. Rudzroga (380 x 7) un Nora Grīnberga no Sv. Katrīnām (350 x 4). „B" klasē uzvarēja E. Grīnbergs no Sv. Katrīnām ar 198 x 9 p. (iesp. 200), bet T. Rosts (Sv. Katrīnas) ar 167 x 1 p. Sacensības vadīja N. Ozoliņš ar palīgu H. Rudzrogu.

Šaušanas sacensību laikā notika arī citas izdarības — spininga mērķī mešana. Arī šeit uzvarētājs kluva veiksmīgais jaunietis P. Zvirgzdgrauds. Tālākās vietās jaunietis E. Grīnbergs un Z. Upīte. Pēc sacensībām dalībniekus uzrunāja Hamiltonas kluba priekšnieks R. Mierkalns jun., izsakot pateicību sacensību sekmētājiem, un uzvarētājiem pasniedzot balvas. Saviesīgā dzīve virmoja kluba īpašumā — Lielupes sabiedriskajā telpā, kur jautrās daļas programmu vadīja Ziedonis Upīte, ievadot vakara norisi ar dziesmu Šalc zaļais mežs . . . Deju mūzika bija kapellas Runči trimdā ziņā.

O. K.

HAMILTONA

● 14. septembrī pl. 1 pēcp. Hamilton Place telpās atklās Visvalža Reinholda mākslas darbu; piedalīsies arī pilsētas valdes, provinces un federālās valdības pārstāvji. Arī tautieši aicināti piedalīties šai atklāšanā. Notikumu atzīmēs televīzijas un radio raidījumos Hamiltonā.

MEKLĒ

Birutu Ēriku ĒĶI,

dzim. 1926. g. martā, pēdējā zināmā adrese Jelgavā, Plkv. Brieža ielā.

Rakstīt laikrakstam Latvija Amerikā, 125 Broadview Ave., Toronto. M4M 2E9.

Meklē vecāku sievieti vai sievieti ar bērnu

pie nelieliem mājas darbiem un 5 g. v. zēna uzraudzīšanai.

Zvanīt Toronto 222-5986, vai 533-2249

Saviem radiem un draugiem Latvijā

Jūs varat nosūtīt

PĀRTIKU ■ RUBĻU CERTIFIKĀTUS

AUTOMOBIĻUS ■ MOTOCIKLETUS

Tuvāka informācija

DV GRĀMATNĪCĀ,

491 College St., Toronto. Tel. 921-7121

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

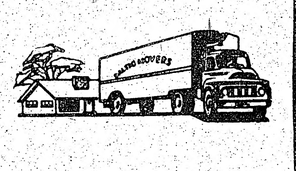

BALTIC MOVERS
TĀLR. 534-1403, Toronto

SKYLINE
REAL ESTATE LIMITED

I. JANKOVSKIS, PRES.

NEKUSTAMI ĪPAŠUMI

■ ■

APDROŠINĀŠANAS AĢENTŪRA

■ ■

OBLIGĀCIJAS

■ ■

ĪPAŠUMU NOVĒRTĒŠANA

■

Galvenais birojs:
87 Roncesvalles Ave
TORONTO 3, Ont.
533-8553

ziggy's
fantastic foods

Līdzšinējais TIP-TOP MEATS delicatessen

Eiropiešu delikatešu un gaļas veikali

Minētajos veikalos jūs vienmēr atradīsit

„SPECIALAS CENAS"

1727 Bloor St. W. (pretim Keele pazemja stacijai) ● Yorkdale Shopping Centre ● Fairview Mall ● Ziggy's at Sherway Gardens ● Scarborough Town Centre ● Bramalea City Centre ● Huron Square Shopping Centre, Cooksville, 2500 Hurontario St. ● Westcliffe Mall, Hamilton, Mohawk Rd. & Upper Paradiese ● un šādos LOBLAWS veikalos: 480 St. Clair Ave. West ● 2877 Bayview (Bayview Village S. C.) ● Eastgate Square ● Stoney Creek White Oaks Plaza, London ● 596 Montreal Rd., Ottawa ● 2085 Carlingwood, Ottawa ● 2241 Riverside Dr. (Billings Bridge), Ottawa ● 1040 Princess Street, Kingston.

Grāmatas dāvanām un pašu priekam

J. Zariņš — Kāvu gados III d.	$10.00
A. Rasa — Tā stunda ir klāt, stāsti	$5.50
A. Austriņš — Garā jūdze, rom.	$7.50
J. Rudzītis — Tālos ceļos, savos ļaudīs	$6.00
Jānis Gailis — gleznu repr. mape - krāsās	$25.00
K. Arums—Ganu zēns un velns un citas pasakas	$2.50
A. Lindgrēma — Trakais Emīls, bērnu bilž. gr.	$4.00
88 Latviešu tautas dejas un apdares	$25.00
T. Puisāns — Nogrimušās jaunavas mantojums	6.50
L. Bārene — Ardievas, romāns	6.00
J. Babre — Svētums nav greznība	6.50
Kā to sauc (latviski un angliski) bērniem	7.00
A. Brigadere — Sprīdītis, ilustr.	$9.60
Alise Osis-Stunda — Dzejnieks un nepazīstamā (Eduards Vulfs 1. pasaules kara vidē)	6.50
T. Krūka — Aiztecējuši ūdeņi dzirnas negriež, rom.	6.00
A. Zveja — Vārdi - atspulgi, dzeja	4.00
K. Ieviņš — Dvēseļu nemiers, rom.	6.50
M. Kovaļevska — Deviņpadsmit	11.00
R. Līdums — Latvieši - brīvības meklētāji	6.00
A. Bērziņš — Kārlis Ulmanis	$8.00
Ē. Raisters — Es Rīgu sirdī jūtu, dz.	5.50
G. Janovskis — Uz neatgriešanos, rom.	$6.50
P. Jurevičs — Pretstatu pasaule, esejas	6.50
H. Krauja — Nemiera vīns, dzejoļi	4.50
I. Brēdrichs — Vakarvējš, dzejas	5.50
Baltic States (Studijas par Baltijas valstīm)	10.00
A. Dzērvīte — Latvju raksti	25.00
J. Klīdzējs — Tās balsis, tās balsis	6.00
Archīvs XIII	7.00
J. Grīnblats — Jaunkundz, nepareizi savienots	5.60
E. Spēks — M. T. Viktoria, rom.	7.00
A. Ivaska — Solis silos, dzejas	6.50
E. Aistars — Goda diena, rom.	5.50
Dz. Zeberiņa — Ģimenes pavards	5.50
Dr. H. Tichovskis — Bīskaps Jāzeps Rancāns — dzīve un darbs	7.50
V. Kārkliņš — Dieva zeme, rom.	$7.50
Z. Mauriņa — Dzīves jēgu meklējot, esejas	6.00
Ē. Stons — Dzīves alkas, rom.	7.50
Ģen. O. Dankers — No atmiņu pūra	7.50
A. Grīns — Zemes atjaunotāji	12.00

Daugavas Vanagu grāmatnīcā

491 College Street, Toronto, Ont. M6G 1A5

Pasta sūtījumiem 10% no pasūt. Tālr. 921-7121

Ja esat nodomājuši iegādāties

jaunu 1974. gada automašīnu,

apmeklējiet mūsu SKATES TELPAS

CHEVROLET - CHEVELLE - CAMARO
OLDSMOBILE - CHEVY II - VEGA

Sazinieties nekavējoties ar mūsu latviešu pārstāvi

HANS PLAUDE Tālr. HO 6-1131

Robertson Motors Ltd.

1555 Danforth Av., Toronto 6,

RELIĢISKĀ DZĪVE

Labs koks, labi augļi

Nevienam nevajaga lūgt ābeli ražot ābolus. Ja ābele ir veselīga, tā ražos garšīgus augļus. Ja ābele nav laba, tad nekādi vārdi to nepārliecinās dot labus augļus.

Tikpat labi to varam attiecināt uz cilvēkiem. Mēs tērējam daudz laika un daudz vārdu, lai pārliecinātu sevi un citus atteikties no grēkiem un nodoties labiem darbiem. Nekas nenotiek. Dienu pēc dienas mēs atkārtojam vecos grēkus, par ko apziņa mums pārmet, un mēs apņemamies laboties, bet savu labo apņemšanos tūkstošreiz neizpildām. Daži no mums „uzdod" un samierinās ar savu likteni — lai Dievs soda, ja Viņam patīk sodīt.

Citi atkal turpina censties — bez panākumiem — un attīsta sevī audzējus, saraustītus nervus un piedzīvo sirdstrieku.

Mēs maksājam lielu cenu, ja neļaujam Dievam pārvaldīt mūsu dzīvi. Ja mēs mazāk censtos darīt labu, bet vairāk paši censtos būt labi, mūsu dzīve būtu vienkāršāka un mēs paši būtu laimīgāki. Būt labam Jaunās derības izpratnē nozīmē pieņemt Dieva Dēlu, Jēzu Kristu, un saņemt Dieva piedošanu. Jēzus Kristus tādēļ nāca pasaulē, lai darītu mūs labus. Un kas ir labs, tā darbi ir labi. Labs koks nes labus augļus. Būt kristietim nozīmē būt labam un darīt labu. (Lasi: Mateja ev. 7:15—23.)

Ahija

Ahija bija pravietis, ne izcils, tomēr pravietis. Zālamāns dzīvoja, valdīja, verdzināja tautu, bet vecums un „viss ir niecība" pienāca. Zālamāns neredzēja to, ko Ahija redzēja.

Ahija satika stipru jaunu cilvēku, kas bija tērpies skaistā apmetnī. Ahija norāva apmetni no jaunā cilvēka pleciem un saplēsa 12 gabalos. Desmit gabalus viņš iedeva jaunajam cilvēkam un piedevām gudru padomu: „Tā saka tas Kungs, Izraēļa Dievs — redzi, Es izraušu ķēniņa valsti no Zālamāna rokām, un Es iedošu tev desmit ciltis . . . ja tu klausīsi visu, ko Es tev pavēlu, un darīsi to, kas ir taisnīgs Manās acīs . . . Es būšu ar tevi un uzcelšu tev pastāvīgu namu . . ."

Pastāvīgais nams nekad netika uzcelts. Jaunais stiprais cilvēks bija nevienš cits kā pats Jeroboams. Viņš paņēma no Ahija 10 sava apmetņa gabalus un 10 Izraēļa ciltis, bet viņš nepieņēma Ahija padomu.

Valsts bruka kopā. Pravietis to redzēja, kad ķēniņš vēl to nemanīja. Dievs un pravietis bija pret Jeroboamu. Pravieši lasa laika zīmes, kad valdnieki dzīvo sava prāta stulbumā un kad priesteri tikai noskatās.

Jeroboams un Ahija nekad vairs nesatikās, bet Ahija pasludināja ķēniņa galmam postu un Jeroboama dēla nāvi.

(Lasi: 1. Ķēniņu gr. 11:29 un tālāk, 14:1 un tālāk.)

MANS TELEFONS

Mums visiem ir telefoni. Kad es griežu ripu ar tās numuriem, otrā galā kāds pacels klausuli.

Ko mani vārdi, telefonā ierunāti, radīs klausītājā?

Prieku, vai skumjas?

Iedos cerību, vai atņems to, kas vēl bijis?

Vai es kādam piedošu, vai „sadošu"?

Vai es otru personu iedrošināšu, vai radīšu tajā mazvērtības sajūtu?

Vai mani vārdi nesīs dzīvību, vai sēs nāvi?

Manš telefons?

Kam tas kalpo?

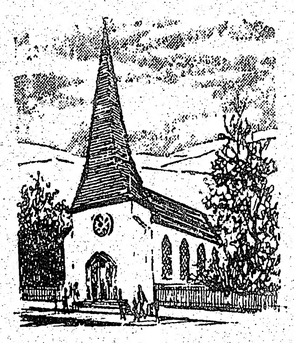

BAZNĪCU ZIŅAS

TORONTO

Māc. I. Gaide, 12 Worthington Cresc., Toronto 21, Ont., tālr. 766-5525. Sv. Jāņa draudze, tālr. 921-3327, 200 Balmoral Ave.

Māc. J. Cālītis. Sv. Andreja draudze, tālr. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto. Mājā 126 Vanhorne Ave., Willowdale Ont., tālr. 493-8211. Sidrabenē tālrunis 1-878-9016. Māc. Ā. Čops, 84 John Street, Weston. Tālrunis 249-6593.

15. septembrī pl. 3 pēcp. dievkalpojumu vada māc. Ā. Čops.

22. septembrī pl. 11 no rīta dievkalpojums.

29. septembrī pl. 11 no rīta dievkalpojums.

Māc. R. Ekšteins, 487 Brookdale Avenue, tālr. 782-8570. Baptistu draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 4 pēcp. — Bībeles studijas trešdienās pl. 8 vakarā Walmer Road baptistu dievnamā.

15. sept: Māksla staigāt.

22. sept: Pāvila 2. vēstule Timotejam (1.).

29. sept.: Bībeles laulātie pāri: Ādams un Ieva.

Māc. prāv. Dr. B. Kokins, 100 Sunnyside Avenue, tālr. 533-9456. Toronto katoļu vienības dievkalpojumi notiek Kristus Angšāmcelšanās (lietuviešu) baznīcā, 1021 College Str.

Katoļu dievkalpojums Toronto jūlija un augusta mēnesī nenotiks; nākošais būs tikai svētdien, 15. septembrī, pl. 12.30, lietuviešu baznīcā, 1021 College ielā.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739. Toronto Austrumu ev. lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnabas baznīcā, 361 Danforth Avenue.

15. septembrī pl. 2 pēcp. dievkalpojums.

29. septembrī pl. 2 pēcp. dievkalpojums.

BRAMPTONĀ

22. septembrī pl. 1.30 pēcp. dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev. lut. Kristus draudze, 18 Victoria Avenue South.

15. septembrī, plkst. 10.30 priekšpusdienā bērnu dievkalpojums; plkst. 11 dievkalpojums; plkst. 10.15 priekšpusdienā stunda abām Bībeles klasēm.

22. septembrī plkst. 4 pēcp. garīgs koncerts ar solistes Apolonijas Raškovskas piedalīšanos.

29. septembrī pl. 10.30 priekšpusdienā bērnu dievkalpojums; pl. 11. dievkalpojums; pl. 10.15 priekšpusdienā stunda abām Bībeles klasēm.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel. HU 9-3224. Montrealas latviešu ev. lut. Trīsvienības draudzes Sv. Jāņa baznīca, 4345 Marcil Ave.

15. sept. pl. 13.30 dievkalp.

22. sept. pl. 13.30 dievkalp.

29. sept. pl. 13.30 dievkalp.

6. okt. pl. 13.30 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

OTAVA

Māc. E. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd., tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut Miera draudze Sv. Pēteŗa lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

Dalībnieku grupa Kristīgo jauniešu draudzības dienās Gaŗezerā. Foto: F. Ritums

Jaunieši padziļina reliģisko dzīvi

KRISTĪGO JAUNIEŠU DRAUDZĪBAS DIENAS GAŖEZERĀ

LELDĀA Jaunatnes nozares rīkotajās Kristīgo jauniešu draudzības dienās Gaŗezerā no 25. līdz 30. augustam piedalījās 36 jaunieši no ASV, Kanadas un viens pat no Vācijas, kā arī 9 mācītāji: P. Nesaule, Z. Kristbergs, H. Jesifers, L. Grendze, I. Gaide, J. Cālītis, T. Gulbis ,V. Vārsbergs, U. Cepure un prof. Edm. Šmits. Gaŗezerā ieradās arī archibīskaps A. Lūsis un referēja par mūsu baznīcas stāvokli un darbu brīvajā pasaulē un dzimtenē. Archibīskaps līdz ar prāv. J. Turku ieradās arī Kristīgo jauniešu svecīšu dievkalpojumā brīvdabas baznīcā, kur teica sprediķi. Dievkalpojumā piedalījās arī Gaŗezera nometnē dzīvojošie dievlūdzēji.

Draudzības dienu administrātīvie pienākumi bija māc. Viļa Vārsberga ziņā. Svētdien, 25. augustā, viņš atklāja Draudzības dienas, kā arī sekoja izplānotajai norisei. — Par vakaru programmu rūpējās pašu jauniešu izraudzītie vadītāji.

Pēc rīta lūgšanas, ko veica paši jaunieši, noritēja bībeles stunda. Vienu no tām vadīja māc. Ž. Kristbergs, iztirzājot apustuļa Pāvila vēstules galatiešiem. Dziļi pārdomātais referāts atklāja šo Pāvila vēstuļu lielo nozīmi tā laika un mūsdienu kristiešiem.

Lai lekcijās un referātos dzirdēto pārrunātu, bija noorganizētas puduru grupas — semināri. Katru puduru vadīja divi mācītāji.

Lai vērtētu draudzības dienu nozīmi un event. panākumus, mūsu laikraksta līdzstrādniekam bija saruna ar Kristīgās jaunatnes kursu ideologu un pirmo vadītāju māc. Ivaru Gaidi. Viņš paskaidroja:

„Kursi kristīgai jaunatnei jau notikuši 9 reizes, Gaŗezerā 7 reizes (pirmie kursi notikuši 1967. gadā), bet Saulainē, Kanadā, 2 reizes. Šogad abu saietu (Gaŗezera un Saulaines) kursantu un draudzības dienu dalībnieku kopskaits ir 75.

Latviešu jaunatne meklē atbildes savai garīgajai resp. reliģiskai dzīvei un tās visnotaļ var rast kursos un semināros Draudzības dienās, kādas pašreiz notiek Gaŗezerā. Šo kursu uzdevums ir izkopt un padziļināt jaunietī reliģisko dzīvi un stiprināt ticībā uz Dievu un Jēzu Kristu. Salīdzinot šī darba sākuma gadus ar kaut vai šinī gadā notikušiem kursiem, vērojams ievērojams progress. Šis darbs ir jāturpina ar neatslābstošu enerģiju, jo to prasa ne tikai atsevišķa cilvēka ētiskās un morālās dzīves veidošana un stiprināšana, bet to prasa mūsu latviešu baznīcas pastāvēšana nākotnē."

Kursu darbu pozitīvi novertējis, māc. I. Gaide vēl piezīmēja, ka nākošie kursi 1975. gadā tiksot saistīti ar jauno teologu saietu. Lai mēs pastāvētu ticībā, būtu organizējamas „ticības celsmes dienas' 'arī vecākai paaudzei — un šis darbs nav atliekams.

Atceļā no Indijas Draudzības dienās ieradās arī prof. Visvaldis Klīve un stāstīja par Indijā redzēto.

Jaunieši izteicās atzinīgi par notikušām Draudzības dienām un lolo cerības ierasties tajās arī nākamā gadā.

Dienas beidzās ar Draudzības loku brīvdabas baznīcā. Pateicības vārdus teica V. Vārsbergs un lūgšanu Ž. Kristbergs. E. B.

PRIEKA VĒSTS

Kristīgs latviešu radio raidījums kartu svētdienu pl. 2.45 pēcp. no Niagara WHLD raidītāja

Vilnis 1270 AM

Vadītājs Dāvids Miķelsons 60 Stevenson Rd., Rexdale, Ont., tālrunis 749-0832

Latviešu misijas radio raidījums

„BRĪTIŅŠ AR DIEVU"

Nepārtraukti 19. gadagājumā

Katru svētdienas rītu no pl. 9 — 9.30

Vilnis 1270 AM.

No Niagara WHLD raidītāja

Vadītājs A. Laksmanis, 106 Dorset Rd. Scarborough, Ont.. Tālr. 261-4218.

F. Ritums

Skaidras, bagātas, pareizas...

(Turpinājums no 2. lp.)

arī agrāko laiku sieviešu uzvārdu galotnes beidzās ar -a vai -e, kā kuŗā Latvijas apgabalā. Piemēri: Vagaliene resp. Vagalene (Vagaļu māju saimniece vai Vagaļa sieva); Gailene (Gaiļu māju saimniece vai Gaiļa sieva); Zaķītene (Zaķīša sieva); Bērzene (Bērza vai Bērziņa sieva); Rubenīša, Bergmanīša (Rubeņa, Bergmaņa sieva).

Mūsu laikos, īpaši pilsētās, tautietes daudzkārt negribēja un nevarēja samierināties ar tādām uzvārdu galotnēm kā -iene, -ene, -īša (vai retāk citām). Tad nu prof. J. Endzelīns un citi mūsu valodnieki ieteica -iene, -ene, -īša vietā īsākās -a vai -e, kas mums labi pazīstamas sieviešu dzimtes sugas vārdos, piem: saimnieks — saimniece, visgribis — visgribe, skolotājs, — skolotāja, nabags — nabadze, balodis — balode, gulbis — gulbe (abas pēdējās formas citēju no mūsu tautasdziesmām).

Dr. J. Karols tātad ļoti maldās, domādams, ka šās sieviešu dzimtes uzvārdu galotnes radušās krievu valodas ietekmē. Ja krievu u.c. slavu valodās ir sieviešu uzvārdiem īpašas galotnes, kas vairāk vai mazāk sakrīt ar mūsējām, tad par to nav ko brīnīties: zinām taču, ka slavu valodas ir baltu valodām tuvāk rada nekā ģermāņu u.c. Bez tam, Dr. J. Karols, nebūdams valodnieks, nezina, ka galotnes, veseli vārdi, konstrukcijas var būt līdzīgas vai pilnīgi vienādas valodās, kas viena otru resp. cita citu nav ietekmējušas, kuŗās tātad šī līdzība vai sakrišana radusies **patstāvīgā** attīstībā.

Nopūzdamies atzīsimies, ka daudzkārt neizprotam, kas mūsu tēvu valodai īpatnējs, piedabīgs un tātad cieši sargāms, un kas tai svešs, — pārņemts — pārāk viegli paklaujoties svešu valodu ietekmei. Ir tātad ļoti svarīgi, ka topam **patstāvīgāki savas valodas novērtēšanā,** atcerēdamies **Andreja Pumpura** vārdus, viņa neaizmirstamo dzejoli, 9) kuŗā viņš mudina mūs **patstāvīgi** — latviski! — **domāt, just, runāt!...**

Mums zināmi gadījumi, kas vieš sirdī dziļas skumjas — par tautietēm un tautiešiem, kuriem pagalam trūkst šās latviskās domāšanas spējas par latviešu valodu. Tā, piemēram, kāds „kungs mācītājs" atteicies no Baznīcas kalendāra redaktora amata, līdz sirds dziļumiem sarūgtināts par **Zviedrijas baznīcas kungiem,** kas **neatlaidīgi** prasījuši, lai viņš kādas **draudzes priekšnieces** (tātad sievietes!) uzvārdu amatpersonu sarakstā raksta ar vīriešu dzimtes galotni! Šī prasība nākusi vispirms no minētās draudzes priekšnieces, un baznīckungi tai **diemžēl** pakļāvušies. Minētais mācītājs mums labi pazīstams ar ciešo apņemšanos katrā ziņā latviski just, domāt, rakstīt, runāt, ko viņš gadu desmitiem ar darbiem rādījis...

Neaizmirsīsim, mīļās tautietes un tautieši; ka, **diendienā** neturēdami bēdu par latvisku latviešu valodu, veltīgi daudzināsim savu kultūru! Nacionālā kultūra spēj zelt, zaļot, kuplot **tikai tad,** ja dzimtā valoda ir spingtas dzīvības pilna! Ja to neliksim vērā un cits par citu necentīsimies strādāt dzimtās valodas druvā, ja arī turpmāk **bez mēra** cits citu kritizēsim, paļāsim — tad nīkdama nīks un iznīks svešā malā mūsu kultūra, valoda un mēs paši! Stunda ir vēla — sadosimies beidzot rokām, kamēr nav par vēlu!...

* * *

Dr. J. Karols piemin vēl citu ļoti svarīgu valodas un rakstības jautājumu: **patvēruma zemju vietvārdu pareizumu un pareizrakstību latviešu valodā.** Šis jautājums ir tik svarīgs, aktuāls, ka par to runāsim atsevišķā apcerējumā. (Šā raksta autoru tas īpaši nodarbinājis ilgu laiku.) Nobeidzot teiksim tik daudz, ka **pagalam nevaram piebalsot Dr. J. Karolam,** kas, redzams, nav iepazinies ar tām vārdnīcām u.c. rokasgrāmatām, kuŗās mūsu valodnieki **jau sen** normējuši svešo īpašvārdu un sugas vārdu pareizumu un pareizrakstību, liekot pamatā **fonētisko principu.** Pagaidām lai Dr. J. Karols laipnā kārtā palasās mag. phil. V. Bērziņas-Baltiņas „Latviešu valodas gramatikas" 10) 469. §, „Latviešu (valodas) pareizrakstības vārdnīcas" (pēdējais pārspiedums 1972. g.) 13. lp., lai uzšķir (ja kādam viņa paziņam līdzi no Latvijas) J. Endzelīna un K. Mülenbacha „Latviešu valodas mācības" 1937. g. izdevumā 164., 165. (un 166.) lappusi! Ja J. Karola kungs varbūt lasa žurnālu „Akadēmiskā Dzīve", tad viņš tā 15. nr-ā atradīs arī apcerējumu par šo tematu! Cilvēkam, kas **grib iedziļināties** mūsu tēvu valodā un iepazīties ar valodnieku atzinumiem, kuŗi radušies, veselu cilvēka mūžu pētījot latviešu valodu, ļoti derīgs arī periodiskais izdevums „Universitas"!

VĒRES

1) Sk. prof. J. Endzelīna „Latviešu valodas gramatikas" (Rīgā 1951. g.) 397. § minēto literātūru, kas domāta arī valodniecību nestudējušiem tautiešiem resp. tautietēm, proti: a) valodnieka K. Mülenbacha pētījuma „Teikums" 39. lp. (grāmata izd. 1898. g. Rīgā); b) tā paša autora **„Dažus jautājumus par latviešu valodu"** (izd. I–IV, sākot ar 1891. g.) III daļas 51. un sekoj. lappuses; c) Jāņa Endzelīna un Kārļa Mülenbacha **Latviešu gramatikas"** (Rīgā 1907. g.) 134. §; d) šās „Latviešu gramatikas" **vēlākos izdevumus;** e) tāpat abu autoru **„Latviešu valodas mācību"** (sākot ar 1907. g., iznākusi daudzos izdevumos, sk., piem., 1937. g. izdev. 219 § 5. un 6. nodaļījumu); f) **V. Bērziņas-Baltiņas „Latviešu valodas gramatikas"** 363. § 3. nodaļījumu; g) **Jāņa Endzelīna** grāmatiņu **„Dažas valodas kļūdas"** (sākot ar 1928. g., iznākusi 4 izdevumos — pēdējais 1932. g.)

Jācer, ka no šās plašās literātūras J. Karola kungam būs pieejami kaut vai daži darbi, tā ka viņš varēs arvien vairāk iedziļināties latviešu valodā!... 2) Sk. 1. punktā minēto literātūru!

3) ū, ū̃, ō, ō̃ **svešos īpašvārdos** varēja lietāt brīvajā Latvijā, **kas to vēlējās;** ne prof. J. Endzelīns, nedz citi valodnieki nav atzinuši šās skaņas un to apzīmējumus par **obligātām (-iem)** mūsu rakstu jeb literārajā valodā. Minētās skaņas mums bija labi pazīstamas no vācu valodas īpašvārdiem, pie kam nav jāaizmirst, ka vācu valodu tikām dzirdējuši ilgu laiku. Mūsu 1916. g. (pārāk agri!) mirušais lielais valodnieks Kārlis Mülenbachs savu uzvārdu rakstīja un runāja ar „ü", tāpat kā to darīja mums neaizmirstamais archibīskaps Teodōrs Grünbergs u.c., **kas to vēlējās!**

4) Domāju te īpaši jau 1. punktā minētās abu valodnieku sarakstītās latviešu valodas mācības grāmatas u.c. rokasgrāmatas; sk. rakstu krājumā **„in honorem Endzelini"** (Čikāgā 1960. g.) 23. un 24. lp. (to izdevusi Čikāgas Baltu Filologu Kopa, rediģējusi pazīstamā valodniece Ē. Hauzenberga-Šturma).

5) Rakstos par valodniecību, arī vispārības vajadzībām domātajos, no laika gala lietājam formu „leišu valoda", „leiši"; citos gadījumos, īpaši tad, kad saskare ar brāļu tautu, runājam **par** vai **ar „lietuvjiem";** forma „lietuvieši" **nav** lietājama brāļu tautas apzīmēšanai, bet gan tad, kad ir runa **vispār par Lietuvas apdzīvotājiem** (sk. „Latviešu (valodas) pareizrakstības vārdnīcu"!).

6) senā **ablātīva** (uz jautājumiem: no kā? no kurienes?) funkcijas latviešu valodā (arī slavu valodās, sengrieķu valodā) uzņēmies **ģenitīvs** — šis bagātais latviešu valodas locījums, kas pēdējos gadu desmitos tā savās tiesībās (neapdomīgu tautiešu!) ierobežots. Kam ir prof. J. Endzelīna lielā zinātniskā latviešu valodas gramatika — **„Latviešu valodas gramatika"** (Rīgā 1951. g.), tas var palasīties 407. §!

7) Kā latviešu, tā leišu valodā sastopami vīriešu dzimtes uzvārdi ar galotni -a (sk. šā raksta autora apcerējumu „Londonas Avīzes" 1973. g. 29. jūnija nr-ā, arī attiecīgo nodaļu V. Bērziņas-Baltiņas gramatikā).

8) „y" (ipsila burts) apzīmē leišu valodā gaŗu „i".

9) Domāts Andreja Pumpura dzejolis **„Tautai"** (atrodams, piem., baltu filoloģes Alīdas Cīrules sastādītās „Latviešu literātūras chrestomatijas" 14. lp.

10) Šo gramatiku manuskriptā izskatījis prof. Jānis Endzelīns.

Laikraksta
LATVIJA
AMERIKĀ
atsevišķus numurus
var pirkt Toronto
latviešu veikalos un
DV grāmatnīcā,
491 College St.,
kā arī LA spiestuvē,
125 Broadview Ave.

Eduardu TAURIŅU,
Kārļa dēlu MEKLĒ
Gunārs TAURIŅŠ,
Lake St. 18/22
Regina, Sask., Canada.

DĀVANAS KATRAM GADĪJUMAM
KERAMIKA, ROTASLIETAS, ĀDAS UN KOKA IZSTRĀDĀJUMI, AUDUMI, GRĀMATAS, APSVEIKUMU KARTĪTES
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ
Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto, Ont. M6G 1A5
(atvērta katru dienu no pl. 12 dienā līdz 8 vak.,
vasaras laikā sestdienās, un svinamās dienās slēgta).
Pieņem maksājumus par laikrakstu un sludinājumus.
Pārsūtām naudu, certifikātus un saiņus uz Latviju (pēc kataloga). Tuvākai informācijai zvanait.
921-7121

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Ziemeļnieki II daļa	$7.50
Ceļa zīmes Nr. 54.	$2.50
O. Liepiņš — Gustavs Vaza trimdā, rom.	$14.80
Latviešu Sinonīmu vārdnīca	$8.00
J. Venners — Ģimenes mājas augļu dārzs	$6.00
O. Dzērvītis — Atmiņas par LU studentu korp.	$2.00
Ed. Freimanis — Ielas dārznieks, dzej.	$5.00
Kāre— Vienkāršība, dzej.	$6.50
A. Sābris — Lokanums un spīts	$6.00
Elv. Kociņa — Jādzīvo vien ir, rom.	$8.00
R. Aizupe — Sešpadsmit gadi Sibirijā	$12.00
M. Ozolnieks — Dzīves cīņa, stāsti	3.25
V. Kārkliņš — Teika par septiņiem kuģiem, rom.	$8.00
Z. Liepa — Atspulgu nams, dzej.	$5.00
V. Pelēcis — Malenietis karā, atm.	$5.50
P. Krūza — Virtuves māksla	9.60
E. Dunsdorfs — Latvijas vēsture 1710—1800	$22.50
Latvju dainas — Reiņa Birzgaļa ilustr.	8.00
Bergmaņu Valerijas — Velga, rom. I	6.00
Oļģerta Liepiņa — Stirnas pār kalniem I—II	15.00
Ceļa zīmes Nr. 53	2.50
G. Janovskis — Kur gaili nedzied, rom.	7.50
Al. Grīns — Trīs Vanagi, rom.	6.00
A. Barons — Paaudžu mezglos, rom.	6.00
Andr. Eglītis — Audiet mani karogā, dzej.	4.00
Indriķa Livonijas chronika	6.00

DV GRĀMATNĪCA
491 College ielā, Toronto, Ont. M6G 1A5. Tālr. 921-7121
Pārsniedzot $10 pasūtinājumu, pieskaitiet 5% pasta izdevumu segšanai. Zem desmit dolariem 10 % pasta izd.

Laikrakstam **LATVIJA AMERIKĀ**
125 BROADVIEW AVE., Toronto, Ont. M4M 2E9

Lūdzu sūtiet man LATVIJU AMERIKĀ uz
☐ vienu gadu $21.—
☐ 6 mēnešiem $11.50
☐ 3 mēnešiem $ 6.—
Mr., Mrs., Miss. .....
Adrese: .....
.....
Jaums abonents Δ pagarinājums Δ
Čekus lūdzam rakstīt uz
LATVIJA AMERIKĀ PUBLISHING LTD. vārda.

Mūžībā aizgājis mūsu mīļais kurātors Selonijas filistrs

Aleksandrs Mittenbergs

dzimis 1915. gada 14. jūlijā,

miris 1974. gada 6. augustā ASV.

Gersikāņi Kanadā

Mūsu ilggadējais kaŗadienesta līdzgaitnieks virsnieka vietnieks

Alberts Spēlītis

dzimis 1899. gada 12. jūnijā Lizuma pagastā,

miris 1974. gada 28. augustā Toronto.

Es sapni par dzimteni
Pagalvī liku . . .

Viņu mīļā piemiņā paturēs

Bijušie 4. Valmieras kājnieku pulka kadra kaŗavīri

Elize Rozentāls

dzimusi 1898. gada 2. martā,

mirusi 1974. gada 26. augustā Montreala.

Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto Palīdzības Fonds

Vilhelmine Rudzītis

dzimusi 1890. g. 6. decembrī,

mirusi 1974. g. 12. augustā.

Sv. Andreja ev. lut. latviešu draudzes Toronto Palīdzības fonds

---

Kārlis Rasiņš

dzimis 1886. g. 6. jūnijā,

miris 1974. g. 14. jūlijā.

Sv. Andreja ev. lut. latviešu draudzes Toronto Palīdzības fonds

---

Cik līdzīgas

(Turpinājums no 2. lp.)

vim Maskavā likās savādi, ka Kanbēras valdības diplomāts oficiāli apmeklē zemi, kuŗas iekļaušanu padomju impērijā pēc 1940. g. okupācijas valdība nav atzinusi. Žurnālistam uzzinot jauno Vitlama un Brežņeva izkārtojumu, sekoja ziņu aģentūras 3. augusta telegramma no Maskavas par nodevīgo Baltijas valstu okupācijas juridisko atzišanu. Lūk, Austrālija esot pirmā (!) valsts, kas formāli atzinusi Baltijas valstu iekļaušanu PSRS. Ja sērs Plimsols toreiz nebūtu devies uz Tallinu nogaršot īpato igauņu murakas, Austrālijas latviešiem slepenais Vitlama nodarījums vēl labu laiciņu nebūtu zināms.

Pieminētās ziņu aģentūras beigu daļā norādīts, ka ASV un britu vēstniecību pārstāvji Maskavā izteikušies, ka „viņu valdībām pašlaik (!) neesot nodoma sekot Austrālijas piemēram."

Kanadas valdības šķielēšana uz Kremļa pusi mums jau zināma. Mēs zinām arī ASV prezidenta šā gada vēstījumu gadskārtējai Apspiesto nāciju nedēļai, kas bija tik nenozīmīgs, ka pat Latviešu republikāņu apvienības goda priekšsēdis V. Korsts, sarūgtināts par šādu Niksona rīcību, žultaini norādīja, ka šajā ASV valdības deklarācijā ir teikumi, „kuŗus varētu parakstīt arī apspiesto tautu apspiedēji" (Latvija Amerikā, 17. aug. nr.).

Jāšaubās, vai mule notikušās pārmaiņas ASV prezidenta amatā iezīmēs mums kādas drošas garantijas. Kaut arī tagadējo prezidentu Fordu kāds viņa darba kollēga reiz bija nosaucis par „honorary Latvian", taču pāri visam arvien uzvarējušas politiskās „andeles" un Kremļa tirannu velnišķīgās izspiešanas mākas (piem., ASV kviešu darījumu sašķetināšana ar Vietnamas kaŗa izbeigšanu). Turklāt mums nav noslēpums, ka kopš Eizenhauera prezidenta laikiem neviens ASV ārlietu vadītājs nav bijis tik vienaldzīgs pret komūnistu apspiesto tautu centieniem kā Hans Heinrichs Kisingers, ASV un PSRS detantes krusttēvs, kuŗa stiprākais balsts nu kļūs pieaicināts ASV viceprezidents Rokfellers.

ASV valdība nav komentējusi Vitlama izrīcības sekas, nav par jaunu tieši šajā sakarībā apliecinājusi savu nemainīgo stāju okupēto Baltijas valstu jautājumā. Ja šo laiku opozicijas rūcieni tālajā Austrālijā arī saplakuši, zināšanai pieņemts Kanbēras lakoniskais apgalvojums, ka tačū neesot noticis nekas vairāk kā tikai atzītas „dzīves reālitātes".

Būtu aplam domāt, ka tas, kas notika Austrālijā, nebūtu iespējams ASV (atzīšanas aktos arvien izšķirīgi ir politikas tiesību jēdzieni!). Austrālijas valdības izrīcība bija kā pēkšņs pērkona negaiss rāmā laikā. Vai tad mēs jau esam piemirsuši, ka jau reiz arī mūsu debespusēs nozibsnīja? Lai tikai atceramies, ka jau 1971. g. 19. decembrī ASV ģenerālkonsuls Ļeņingradā K. Gleisturs kā oficiāls ASV pārstāvis apmeklēja Rīgu, deva turienes padomju propagandas iestādēm intervijas, ka viņš šeit ieradies apmeklēt zemi, „kur viņš akreditēts" (sic!).

Cik līdzīgas gleznas! Vienīgā starpība, ka Tallinu apmeklēja Austrālijas vēstnieks Maskavā, bet Rīgu ASV ģenerālkonsuls Ļeņingradā, kas būtībā nav nekas cits kā „reālitāšu" de facto atzīšana un pastāvošās iekārtas akceptēšana! Šim notikumam toreiz nesekoja ne protesti, pat ne kāda mūsu runas vīra apmeklējums ar demaršu ASV ārlietu resorā.

Mēs, latvieši ASV, joprojām sevi iežūžojam ar vēsturisko, šobrīd jau bezvērtīgo ASV tautas vietnieku nama 1954. g. 28. oktobŗa rezolūciju, kas atzina, ka Baltijas valstis „okupētas ar varu un nelegāli anektētas Pad. savienībā" un kas ieteic ASV valdībai „rūpēties, lai Pad. savienība izvāc no Latvijas, Igaunijas un Lietuvas territorijām savu militāro, politisko un administrātīvo personālu".

Kad ASV diplomāts oficiāli apmeklēja Latvijas sirdi un lūdza no tās žņaudzējiem akreditācijas vizīti, mēs arī toreiz klusējām. Klusējām arī par zīmām, ka Rīgu apmeklējuši ASV vēstniecības atašeji. Klusējām varbūt tādēļ, ka mūsu pamatotie ieganstī par šiem notikumiem varētu ļoti nepatikt tā laika vadītājiem Baltajā namā, kuriem vēlamies pakalpīgi izpatikt. Līdzīgā kārtā tas nepatika Austrālijas vēstniekam Vašingtonā Šovam, kad to par Vitlama izrīcību apmeklēja Baltiešu apvienotās komitejas vadītājs G. Meierovics, kuŗam vēstnieks ieminējās, „lai baltieši par to pārāk daudz nerunājot".

Lai šīs rindas pamodina mūs no mānīgajiem optimisma sapniem un liek apzināties, ka politiskās miglas vāļu segtie nemorālie darījumi arī mūs kādu rītu varētu satraukt ar bēdu vēsti, ka atkal esam kļuvuši „politiskās loģikas" upuŗi. Austrālijas valdības izrīcība lieku reizi atgādina, ka mūsu cerības uz lielo demokratiju taisnīgu izkārtojumu politiskajās reālitātēs var būt tikai putu burbuļi.

Vai tad kāds ir dzirdējis atgādinām daudzsološās „trīs vareno" Eizenhauera, Čerčila un Laniela 1953. g. 8. dec. Burmā parakstītās deklarācijas īstenošanu: „Mēs nevaram akceptēt pašreizējo Eiropas sadalījumu. „Mēs ceram, ka drīzumā tiks atrasti miermīlīgi līdzekļi, lai Austrumeiropas valstis atkal varētu būt brīvas nācijas Brīvā Eiropā".

Ar katru trimdā aizvadīto gadu mūsu cerības samazinās, tikai mēs paši joprojām šķetinām savas dienas vientiesīgā paļāvībā, izvairoties izvērtēt mūsu nākotni „reālitāšu un politiskās loģikas" gaismā.

Mag. iur. **Kārlis Vanags**
Indianā, ASV

Afrikā vislielākais analfabetu skaits

Pēc UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ziņām, analfabētu procents pēc kontinentiem ir šāds: Afrikā 73,7%, Āzijā 46,8%, Dienvidamerikā 23,6%, Eiropā 3,6% un Ziemeļamerikā 1,5%. Vislielākais analfabētu skaits ir Afrikas valstīs: Malī 99,8%, portugaļu Ginejā 99,7 un Nigerijā 99,1%. Visā pasaulē analfabētu skaits (15 g. un vecāki) samazinājies no 39,3% 1960. g. uz 34,2% 1970. g. Domā, ka pēc desmit gadiem tas nokritīs uz 29%. Tomēr lēš, ka 1980. gadā absolūtais analfabētu skaits visā pasaulē būs ap 820 miljonu, ko izskaidro ar lielo dzimstību maz attīstītās zemēs. Līdz šim bija uzskats, ka vākt datus par analfabētiem Anglijā un Skandinavijas zemēs nav nozīmes, jo tādu tur nemaz nav. Pēc angļu izglītības organizāciju ziņām, Anglijā vēl esot ap divi milj. analfabētu. Pat Vācijā vienam no desmitiem esot grūtības lasīšanā un rakstīšanā. Japānā, ko uzskata par tehniski augsti attīstītu zemi, tagadējie bērni nemāk lasīt un rakstīt tik labi kā bērni tajā pašā vecumā pirms 2. pasaules kaŗa. Ne visai iepriecinoši skaitļi ir arī ASV, kur viens procents vai 1,4 milj. no 143 miljoniem amerikāņu, kas vecāki par 14 gadiem, neprot ne lasīt, ne rakstīt. No 18,5 milj. amerikāņu, kas vecāki par 16 gadiem, 8 proc. nemākot izpildīt auto braukšanas apliecību veidlapas. Vienai trešai daļai (34%) grūtības izpildīt sociālo pabalstu veidlapas, bet 29% trīspadsmit un 14% septiņpadsmit gadu veci jaunieši neprot lasīt ceļu kartes.

Tīka mēbeles tieši no importētāja noliktavas. Dzīvojamo, ēdam- un guļamistabu iekārtas. Atvērts no pl. 9—9, svētd. no pl. 1—5. **EINAR CLAUSEN Ltd.,** Hwy. 7., nedaudz austrumos no Bramalea, tel. 459-0760

Daugavas Vanagu nams
125 BROADVIEW AVE
Tel. 465-5225
Daugavas Vanagu klubs
PIEDĀVĀ ZĀLI
DAŽADIEM SARĪKOJUMIEM
PIEPRASIET TELEFONISKI
atvērts biedriem un viesiem no pl. 12 dienā — 12 naktī, pirmd. līdz ceturtdienai iesk. piektd. un sestd. no pl. 12 — 1 naktī, svētdienās no pl. 12 — 9 vakarā.
DAŽĀDI DZĒRIENI AR MALTĪTĒM KATRĀ IZVĒLĒ. SVĒTDIENĀS DZĒRIENI TIKAI PIE MALTĪTĒM

kas? kur? ko?

Town & Country R.E. Ltd., Realtor
V. PALMA pārstāvis

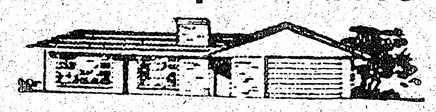

41 Heathcote Avenue, Willowdale, Ont. M2L 1Y9
Tel. 444-2447
Pērkot vai pārdodot savu nekustamu īpašumu, zvaniet nesaistīgai informācijai 444-2447. Mājas lielā izvēlē visā pilsētā. Palīdzam sagādāt obligācijas un iemaksas māju pirkšanai uz izdevīgiem noteikumiem.

VALUDE
DIMANTI — PULKSTEŅI
LATVISKAS ROTAS
Zeltkalejs
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
Veikalā un darbnīcā 964½ Bloor St. W., Toronto 4, Ont., tālr. 533-2837

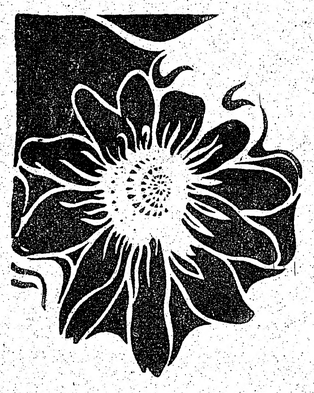

Fotografisku darbu lieluzņēmums ar atzītu kvalitāti un reputāciju pat ārpus Kanadas.
Atlaide
Benjamiņa filmu laboratorija
247 RICHMOND ST. E.
TORONTO, ONT.
M5A 1P2
Tel. (416) 863-1166

MĀJU ĪPAŠNIEKI, KAM NEPATĪK KRĀSOT SAVU MĀJU!
Sazinieties ar uzņēmuma īpašnieku — bez starpniekiem
ALUMINUM SIDING
- JUMTA IZBŪVES APŠUVUMI (dormers)
- LIETUS NOVADA CAURULES
- LOGI
- DURVIS
- MARĶĪZES (Awnings)
- JUMTA PĀRKARES (Soffit and fascia)

Īpašnieks Artūrs Mīme
CENTURY ALUMINUM INSTALLERS
534-2864 536-5794
2226 Dundas St. W.
Toronto. M6R 1X3

A. Eglītis — TV RENTALS
19" $10.00 mēnesī
23" $10.00 mēnesī
krāsu $18.00 mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401
905 St. Clair Ave. W., Toronto, Ont., tel. 654-1154

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
141 DANFORTH AVE.
Tel.: HO 5-9905 *Ausma Miķelsone*

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD
467 Sherbourne St. Toronto 5, Ont. 924-1408
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU IZKĀRTOŠANA

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTĪM un P.S.R.S.
Bez muitas: Motocikli, veļas mazgājamās mašīnas, televīzijas aparāti, ledusskapji u.t.t. Automašīnas lūdzam pieprasīt pirmās, jo to daudzums ierobežots. Jūs varat pasūtināt pārtikas saiņus līdz 40 mārciņām. Mēs pārsūtām apģērbu saiņus līdz 19,75 mārciņām. Visi sūtījumi ir apdrošināti. Mūsu veikalā ir plašā izvēlē dažādi materiāli apģērbiem un citas preces.
Ātra apkalpe ■ Slēgts trešdiemās ■ Atvērts no plkst. 9 rītā līdz 7 vak., sestdienās no pl. 9 — 5 pēcp.
BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ont.,

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto
IZĪRĒ TELPAS
sarīkojumiem viesībām klāj viesību galdus
Tel. 922-2931

LATVIEŠU KAPA AKMEŅI

latvieša izpildījumā
A. A. Kopmanis
19 Millbrook Cr.
Toronto 6.
Tālr. 466-5126

Visāda veida iespiedumdarbi

- VIZĪTKARTES
- IELŪGUMI
- BIĻETES
- VĒSTUĻU VEIDLAPAS UN APLOKSNES
- GRĀMATAS
- KALENDĀRI
- MĒNEŠRAKSTI
- LAIKRAKSTI
- UN LĪDZĪGI IESPIEDUMDARBI

VEICAM

- LAIKUS
- LABI
- UN PAR MĒRENĀM CENĀM

amber

PRINTERS AND PUBLISHERS LIMITED
SPIESTUVE UN KANTORIS:
125 BROADVIEW AVE. TORONTO, ONT. M4M 2E9
TĀLR. (416) 466-1514

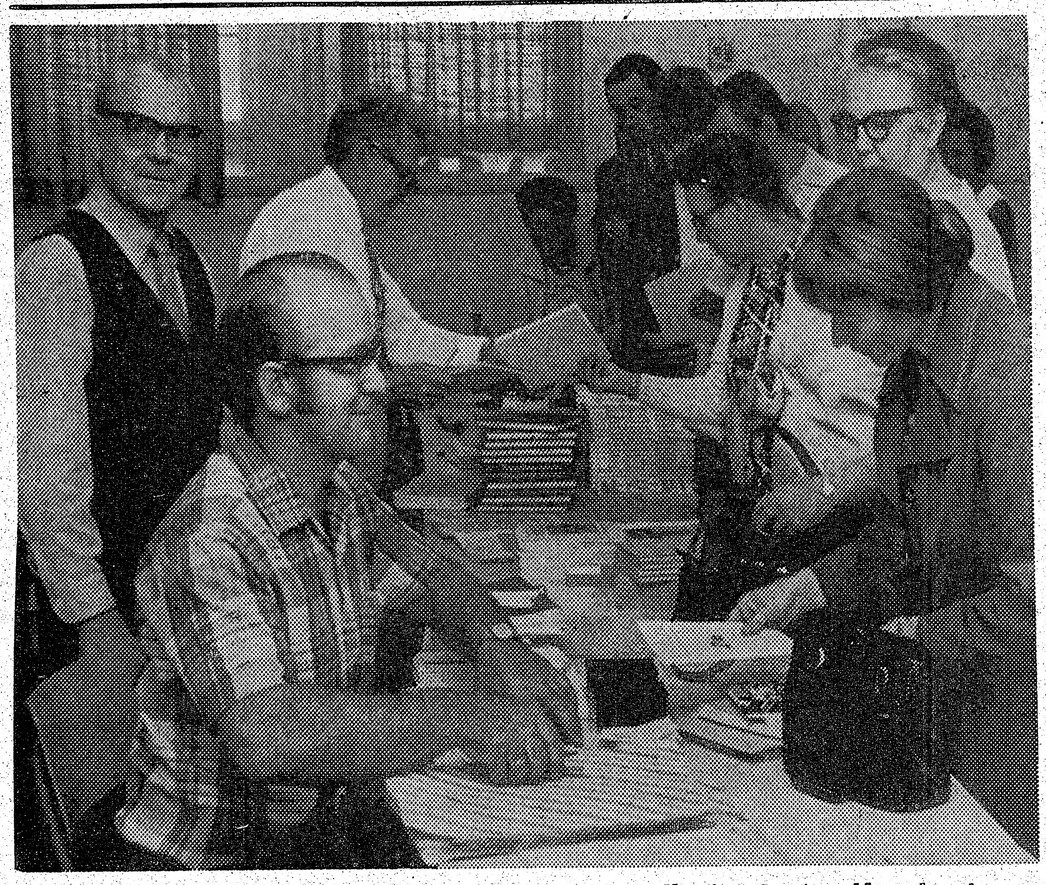

DV grāmatnīca rūpējas arī par latviešu skolas grāmatām. Attēlā pie grāmatu galda no kr.: A. Kalviņš, J. Grīnbergs, A. Kvēps Foto: J. Liģers

Prezidents Fords piedod

(Turpinājums no 1. lp.)

aizsardzības budžets dolaros bija lielāks nekā Pad. savienībai. Kopš 1970. gada aina ir mainījusies. Pad. savienība militārām vajadzībām izdod vairāk nekā ASV. Maskavai lielāks militārais budžets radies tādēļ, ka kopš 1970. gada, palielinot savus militāros spēkus, tā mobilizējusi vismaz 1 milj. vairāk karavīru. Rezultātā Pad. savienībai šodien zem ieročiem atrodas 4 milj. karavīru, t. i., 1,8 milj. vairāk nekā ASV. Krievu bruņoto spēku skaitlisko pārsvaru zināmā mērā neitralizē amerikāņu spēku pārākā kvalitāte. Pad. savienības karavīri apmācībā un operatīvā pieredzē esot tālu iepakaļ ASV spēkiem. Tā, piemēram, Sarkanā flote stāvot ilgāku laiku noenkurota nekā tā kuģo atklātos ūdeņos. Padomju gaisa flotē pilotiem esot tikai puse lidojuma laika pieredzes, salīdzinot ar amerikāņu aviātoriem. Visās ieroču šķirās padomju spēku aktivitāte ir mazāka nekā amerikāņiem. Pēc Kolbija domām Pad. savienība vēl joprojām esot atpalikusi stratēģisko ieroču radīšanas sacensībā. Raķešu sistēmas komplikācijā, tēmēšanas precizitātē un daudzās citās tehniskās problēmās krievi vēl joprojām atrodoties tālu aiz amerikāņiem. Par to, ka tas tā, neesot nekādu šaubu, bet neesot arī šaubu, ka krievi dara visu iespējamo, lai amerikāņus panāktu un pat pārspētu.

Runājot par Sarkanās flotes draudiem Indijas okeanā, Kolbijs norādīja, ka krievu flotes nozīmi pārspīlē. Maskava pēdējos sešos gados ir pamazām pavairojusi savu kuģu skaitu šajā telpā, bet tas nav palīdzējis palielināties Maskavas politiskam un stratēģiskam iespaidam Indijas okeanā. Var paredzēt, ka arī turpmāk ik gadus Sarkanā flote Indijas okeanā pieaugs par pāris vienībām. Krievi ir nobažījušies par amerikāņu flotes plāniem stratēģiskā Diego Garcija saliņā Indijas okeanā. Aplams esot ieskats, ka Sarkanās flotes aktivitātei par labu nākšot Suecas kanāļa atvēršana kuģošanai. Krievi apzinās, ka konflikta gadījumā kanāli var aizsprostot, un var gadīties, ka tad daļa Sarkanās flotes var atrasties tajā kanāļa pusē, kur tās klātiene nav nepieciešama.

Tehnoloģiskā atpalicība ir viena no Maskavas kardinālām problēmām. Tā skar kā militāro, tā saimniecisko sektoru. Saimnieciskās attieksmēs ar rietumiem Kremlis ar iepirkumiem cenšas neitralizēt tehniskās atpalicības problēmas. Tā pag. gadā Maskava rietumos iepirkusi dažādas modernas mašīnas par 60% vairāk nekā iepriekšējā gadā. 1972. gadā Pad. savienība rietumos dažādām tehniskām mašīnērijām izdeva 2,7 bilj. dolaru. No šīs summas 500 milj. dolaru tika izdots ASV. Ar rietumu tehnoloģijas aizņemšanos Pad. savienības pārāk lielā atpalicība šajā laukā nebeigsies. Komūnistu plānotāji par zemu novērtē rietumu tehnoloģiskās attīstības tempu un pārvērtē pašu tehnoloģiskās pētniecības un produkcijas iespējas. Kolbijs norādīja, ka saimnieciskos darījumos ar Pad. savienību ir jāpieiet ar visliekāko piesardzību un pilnīga sakaru pārtraukšana būtu aplams solis. Tādā gadījumā Maskava pārsviestos uz darījumiem ar Japānu un Rietumeiropu. Pad. savienības saimniecības gada produkcija pēc amerikāņu slepenā dienesta aprēķina ir 660 bilj. dol. gadā, šis astronomiskais skaitlis to mēr ir tikai puse no ASV patiesās gada produkcijas. Visvairāk Maskava atpalikusi lauksaimniecībā, kur nodarbināti 31% iedzīvotāju. ASV lauksaimniecībā nodarbināto skaits ir tikai 4%. Krievu kolchozu un sovchozu saimniecības, nodarbinot 31% iedzīvotāju, ražo tikai 11% no tā, ko dod amerikāņu lauksaimniecība.

Nav šaubu, ka Kolbija vēstījums atklātībai parādījies ar Baltā nama akceptu. Ja tas tā, tad tā var izrādīties par pirmo bezdelīgu, kas vēstī par iespējamu Vašingtonas un Maskavas detantes revīziju.

Aleksandrs Ķegumnieks

Rabenvater®
Fine Bitters
Gards un labdarīgs
jūsu labsajūtai, kopā ar vēsu alu
vai vienkārši pirms un pēc maltītes!
Dabūjams LCBO veikalos — Nr. 1888C

Maskavas garā roka

(Turpinājums no 13. lp.)

Kā zināms, Filbijs pēkšņi pazuda, un tad parādījās Maskavā. Ar viņa vārdu saistās divu citu spiegu un nodevēju vārdi: Meklīna un Berdžesa, kas arī studēja Kembridžā un darbojās vēlāk britu ārlietu resorā. Filbija nodevība izjauca t.s. „Albānijas projektu" — ar pretkomūnistisko trimdas albāņu atbalstu iecerēto sacelšanos Albānijā. Filbijs par to informēja savus pavēlniekus Kremlī, un sacelšanās beidzās ar asiņainiem upuriem nacionālo albāņu pusē. Ja šī sacelšanās 1950. g. būtu izdevusies, iespējams, ka padomju lokā izrautais robs satricinātu visu padomju varu Austrumeiropā.

Vēl kā ļoti nozīmīgu spiegu referents minēja Džordžu Blēku, kas dzimis Holandē un kuŗa tēvs ir Ēģiptes žīds. To notiesāja ļoti slepeni uz 42 gadiem cietumā par valsts nodevību, bet jau pēc pāris gadiem viņš ar kāda īru nemiernieka palīdzību no cietuma izbēga un, tāpat kā citi spiegi un nodevēji — drīz vien parādījās Maskavā.

Referenta beigu atzinums bija, ka, jo mazāk komūnistu ir kādā valstī, jo mazāk iespējas Maskavai sagādāt sev spiegus; jo vairāk faktu ir zināmi par visiem šiem komūnistiem, jo grūtāk tiem būs iekļūt kādas valsts stratēģiski nozīmīgās vietās. Par visu vairāk ir vajadzīga modrība.

Referātam sekoja daudzi klausītāju jautājumi. Sanāksmes nobeigumā D. Martins aicināja visus ne tikai atcerēties mupat dzirdēto, bet arī no tā mācīties: ne tikai zināt, kā cīnīties pret komūnistu infiltrāciju, bet pašiem būt gataviem šai cīņai. Neklusēt par zināmiem faktiem, bet tos publicēt. Nupat Austrālijas valdība ir atzinusi Baltijas valstu iekļaušanu Pad. savienībā. Vai pasaules prese par to raksta? Tikpat kā nemaz. Bet šī varmācīgās darbības atzīšana prasa visspēcīgākos protestus. Britu līga Eiropas brīvībai ir iesniegusi jau protestu Austrālijas valdībai, un, cik zināms, to darījušas arī citas organizācijas. Cīņā par tiesībām un brīvību ir jāsaslēdzas kopā visiem.

T. P.

Enkvists — Maskavas ieroču nesējs

Zviedrijā pašreiz norisinās dīvainas lietas. Tur darbojas trīs komūnistu partijas, viena par otru kreisāka, un tagad tās sākušas asu savstarpēju apkaŗošanos, pārmetot viena otrai novirzīšanos no „īstā komūnisma".

C. J. Hermansona vadītā vecākā zviedru komūnistu partija (VPK) ir uzticīga Maskavai, lai gan arī tā savā laikā nosodīja Pad. savienības iebrukumu Čechoslovakijā. Pārējās divas ir pret Maskavu, jo uzskata, ka vienīgā starpība starp Pad. savienību un ASV esot tā, ka ASV ir norietoša, bet Padomija pieaugoša imperiālistiska valsts, kuŗa kādreiz bijusi sociālistiska valsts, bet ne vairs tagad.

Maskavas sarkanos imperiālistus steidzās aizstāvēt arī bēdīgi slavenais zviedru rakstnieks P. O. Enkvists, pārmetot Maskavas politikas kritizētājiem 50. gadu aukstā kaŗa atjaunošanu.

Lielais Stokholmas dienas laikraksts Svenska Dagbladet par Enkvistu raksta:

— Tā nav pirmā reize, kad Enkvists uzstājas kā Pad. savienības ieroču nesējs. Viņa slavenā grāmata par baltiešu leģionāru izdošanu jau arī nebija nekas cits kā mēģinājums glābt Pad. savienības un zviedru valdības godu.

Pie Enkvista Leģionāru grāmatas atgriežas arī Goeteborgs Tidning gaŗākā rakstā — Baltiešu traģēdija — zviedru dilemma. Laikraksts jautā — ko Enkvists gribējis pasvītrāt, nosaucot savu grāmatu par romānu? Romāns ir kaut kas izdomāts, fiktīvs. Vai uz šo izdomāto fiktīvo savā grāmatā Enkvists ir gribējis vērst lasītāja uzmanību? Bet tas nesaskan ar viņa pretenciozo apgalvojumu, ka viņa nolūks esot bijis sniegt „pilnīgi objektīvu un noteiktu ainu par šo zviedru šolaiku pilnīgi īpatnējo politisko notikumu", rezonē zviedru laikraksts. O. F.

KALAMAZŪ

Kalamazū latviešu ev. lut. draudze saņēmusi no ilggadējā valdes locekļa Vernera Rinkusa divas pašdarinātas lustras, katru 5 pēdu diametrā un 3 pēdu augstumā. Tās veidotas masīvā ozola kokā ar latviskiem motīviem. Katrā lustrā ir 16 sveces. V. Runkuss pie to izgatavošanas strādājis divus gadus. Baznīcā novietotās lustras iesvētīja māc. A. Piebalgs. V. B.

DEZERTIERIEM VĒL JĀGAIDA

Protestējot pret grēku piedošanu Niksonam, no amata atteikušies divi Forda tuvi draugi un padomdevēji, un viņš saņēmis sviļpienus arī no tautas. Liekas, šā iemesla dēļ atlikta arī dezertieŗu amnestijas lieta.